

Hallituksen esitys Eduskunnalle liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvontaa koskevan lainsäädännön uudistamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta. Laissa säädettäisiin liikenteessä käytettävien ajoneuvojen määräaikaikatsastuksista ja liikenteessä käytettyjen ajoneuvojen teknisistä tienvarsitarkastuksista.

Lakiin otettaisiin ajoneuvojen määräaikaikatsastukseen liittyvät keskeisimmät säännökset kuten säännökset katsastamattoman ajoneuvon käyttökiellosta, ajokieltoon määräämisestä katsastuksessa ja määräaikaikatsastuksen sisällöstä. Katsastusta koskevat säännökset vastaisivat asiallisesti keskeisimmiltä osin ajoneuvojen katsastuksesta annetussa asetuksessa nykyisin säädettyä.

Teknisiä tienvarsitarkastuksia koskevilla säännöksillä pantaisiin osittain täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi Euroopan yhteisöissä liikennöivien hyötyajoneuvojen teknisistä tienvarsitarkastuksista. Direktiivistä poiketen laki koskisi kuitenkin kaikkien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvontaa tiellä. Valvontaa suorittaisivat ensisijaisesti poliisi, mutta lisäksi toimialueellaan myös tullilaitos ja rajavartiolaitos. Laissa säädettäisiin myös katsastuksia suorittavien henkilöiden osallistumisesta teknisiin tienvarsitarkastuksiin asiantuntijoina. Lakiin otettaisiin säännökset teknisen tienvarsitarkastuksen sisällöstä, teknisiä tienvarsitarkastuksia suorittavien valtuuksista, ajoneuvon

ajokieltoon määräämisestä teknisen tienvarsitarkastuksen yhteydessä ja ajoneuvon kuljettajalle tarkastuksesta annettavasta raportista. Ajoneuvo voitaisiin teknisessä tienvarsitarkastuksessa määrätä valvontakatsastukseen, jos ajoneuvon kunnossa ja erityisesti jarruissa havaitut viat tai puutteet voivat aiheuttaa sellaisen turvallisuusrisikin, että tiellä suoritettua tarkastusta perusteellisempi tarkastus olisi syytä suorittaa.

Nykyisin tiellä suoritettava ajoneuvon liikennekelpoisuuden valvonta perustuu pääosin tieliikennelakiin, joten ehdotettu laki korvaisi eräiltä osin tieliikennelain säännökset.

Yksityiskohtaiset säännökset määräaikaikatsastuksista ja teknisistä tienvarsitarkastuksista annettaisiin lakiin otettavien valtuuksien nojalla valtioneuvoston asetuksella.

Esitykseen sisältyvät ehdotukset laeiksi tieliikennelain 84 ja 96 §:n, rikoslain 23 luvun 1 §:n, ajoneuvojen katsastusluvista annetun lain, Ajoneuvohallintokeskuksesta annetun lain 2 §:n, moottoriajoneuvoverosta annetun lain, ajoneuvoverosta annetun lain 4 ja 11 §:n, autoverolain, polttoainemaksusta annetun lain ja liikennevakuutuslain muuttamisesta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2003 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO.....	2
YLEISPERUSTELUT	VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.
1. Nykytila	4
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Yleistä.....	4
Katsastustoiminnan järjestäminen.....	4
Katsastusten suorittaminen.....	5
Ajoneuvon tarkastus liikenteessä.....	6
1.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomainen lainsäädäntö.....	8
Katsastustoiminta.....	8
Tekniset tie nvarsitarkastukset.....	9
1.3. Nykytilan arviointi.....	10
Katsastustoiminta.....	10
Tekniset tienvarsitarkastukset.....	10
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	11
2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi.....	11
2.2. Keskeiset ehdotukset.....	12
Yleiset säännökset.....	12
Ajoneuvon määräaikaikatsastus	12
Ajoneuvon tekninen tienvarsitarkastus	13
Muut säädökset.....	13
3. Esityksen vaikutukset.....	14
3.1. Taloudelliset vaikutukset	14
3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset.....	15
3.3. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan	15
4. Asian valmistelu.....	15
5. Riippuvuus Euroopan yhteisön lainsäädännöstä ja kansainvälisistä sopimuksista	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	17
1. Lakiehdotusten perustelut.....	17
1.1. Laki liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta.....	17
1 luku. Yleiset säännökset.....	17
2 luku. Ajoneuvon määräaikaikatsastus	17
3 luku. Ajoneuvon tekninen tienvarsitarkastus	21
4 luku. Erinäiset säännökset	27
5 luku. Voimaantulo	28
1.2. Laki tieliikennelain 84 ja 96 §:n muuttamisesta.....	28
1.3. Laki rikoslain 23 luvun 1 §:n muuttamisesta.....	28
1.4. Laki ajoneuvojen katsastusluvista annetun lain muuttamisesta.....	29

1.5.	Laki Ajoneuvohallintokeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta ..	31
1.6.	Laki moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta.....	32
1.7.	Laki ajoneuvoverosta annetun lain 4 ja 11 §:n muuttamisesta.....	32
1.8.	Laki autoverolain muuttamisesta.....	33
1.9.	Laki polttoainemaksusta annetun lain muuttamisesta.....	34
1.10.	Laki liikennevakuutuslain muuttamisesta.....	35
2.	Tarkemmat säännökset.....	35
3.	Säätämisyjärjestys.....	35
4.	Voimaantulo	36
LAKIEHDOTUKSET.....		37
	liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta.....	37
	tieliikennelain 84 ja 96 §:n muuttamisesta.....	43
	rikoslain 23 luvun 1 §:n muuttamisesta.....	44
	ajoneuvojen katsastusluvista annetun lain muuttamisesta.....	44
	Ajoneuvohallintokeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	45
	moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta.....	46
	ajoneuvoverosta annetun lain 4 ja 11 §:n muuttamisesta.....	47
	autoverolain muuttamisesta.....	48
	polttoainemaksusta annetun lain muuttamisesta.....	49
	liikennevakuutuslain muuttamisesta.....	50
LIITE.....		51
	liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta.....	51

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä

Ajoneuvojen katsastuksen tavoitteena on liikenneturvallisuuden edistäminen ja liikenteestä aiheutuvien ympäristöhaittojen vähentäminen. Samaan tavoitteeseen pyritään myös eri viranomaisten liikennevalvonnan yhteydessä suorittamalla ajoneuvojen teknisen kunnan valvonnalla. Katsastuksessa ajoneuvo tarkastetaan sen toteamiseksi, että ajoneuvo ja sen varusteet ovat säännösten mukaisessa kunnossa, ajoneuvo on liikenteessä turvallinen ja siitä ei aiheudu tarpeettomia ympäristöhaittoja. Lisäksi katsastuksessa tarkastetaan, ettei ajoneuvon mahdollista ajoneuvokohtaista veroa tai maksua ole laiminlyöty ja että liikennevakuutusvelvollisuuden alaisen ajoneuvon liikennevakuutusmaksu on suoritettu. Liikennevalvonnalla pyritään varmistamaan, että liikenteessä käytettävät ajoneuvot ovat teknisesti kunnossa myös katsastusten välisenä aikana.

Tieliikennelain (267/1981) 84 §:n mukaan moottorikäyttöisen ajoneuvon ja siihen kytkettäväksi soveltuvan hinattavan ajoneuvon käyttö liikenteessä on kielletty, jollei sitä ole katsastettu ja asianmukaisesti ilmoitettu rekisteröitäväksi. Tieliikennelain 85 §:n mukaan ajoneuvon omistaja tai hänen sijastaan rekisteriin ilmoitettu haltija sekä ajoneuvon kuljettaja ovat vastuussa siitä, että liikenteessä käytettävä ajoneuvo on asianmukaisesti katsastettu ja rekisteröity sekä muutenkin liikennekelpoinen. Tieliikennelain 83 §:n 1 momentin mukaan liikenteessä käytettävän ajoneuvon on oltava rakenteeltaan, varusteiltaan, kunnoltaan ja muilta ominaisuuksiltaan turvallinen ja ajoneuvoja koskevien säännösten ja määräysten mukainen. Ajoneuvon rakenne, varusteet ja ulkopuolinen muoto eivät saa aiheuttaa vaaraa muille tiellä liikkuville. Ajoneuvojen katsastuksesta annetun asetuksen (1702/1992), jäljempänä katsastusasetus, 44 §:n mukaan ajoneuvon omistajan tai haltija-

jan ja kuljettajan on huolehdittava siitä, ettei ajoneuvoa käytetä ennen kuin sen rakenteessa ja varusteissa ilmaantuneet puutteellisuudet on korjattu. Tämä velvollisuus ei kuitenkaan koske matkalla todettua, olosuhteet huomioon ottaen vähäiseksi katsottavaa puutteellisuutta, joka todennäköisesti on syntynyt matkan kestäessä ja joka ei ole ollut kuljettajan välittömästi havaittavissa ja korjattavissa tai jonka korjausta ei voida ilman huomattavaa hankaluutta matkalla suorittaa.

Katsastustoiminnan järjestäminen

Ajoneuvojen katsastukset käynnistettiin Suomessa vuonna 1922. Nykyisin katsastustoiminnan harjoittamisesta säädetään ajoneuvojen katsastusluvista annetussa laissa (1099/1998). Ajoneuvojen katsastuksia saa suorittaa vain se, jolle on myönnetty toimilupa. Toimilupa tulee myöntää hakijalle, joka on luotettava, asiantunteva, vakavarainen ja riippumaton. Hakijan on kyettävä myös varmistamaan toiminnan riittävän korkea laatu ja asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu sekä huolehtimaan asianmukaisesta tietosuojasta. Toimiluvan hakijan tulee olla Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalainen tai yhteisö, jonka kotipaikka, keskuhallinto tai päätoimipaikka on Euroopan talousalueella. Toimilupa myönnetään hakemuksen perusteella joko pelkkien vuosikatsastusten tai kaikkien katsastusten suorittamiseen tyyppikatsastusta ja EY-tyyppihyväksyntää lukuun ottamatta. Ajoneuvohallintokeskus valvoo toimiluvan saaneita katsastustoimipaikkoja.

Ajoneuvojen katsastuksia suorittavien henkilöiden koulutuksesta säädetään ajoneuvojen katsastusluvista annetussa laissa ja katsastushenkilöstön lisäkoulutuksesta annetussa liikenneministeriön päätöksessä (201/1999). Jokaisella katsastustoimipaikalla tulee olla katsastustoiminnasta vastaava henkilö, jolta edellytetään peruskoulutuksena vähintään teknillisen oppilaitoksen autotekniikan opintolinjan tai vastaavan soveltuvan teknikkotason tutkinnon suorittamista. Lisäkoulutuksena edellytetään toimiluvan laa-

juutta vastaavaa vuosikatsastuskoulutusta (katsastajantutkinto) ja erikoiskoulutusta sekä niihin liittyvää käytännön kokemusta ja ammattitaidon säilyttämiseksi tarkoitettua, määrääjain toistuvaa täydennyskoulutusta. Katsastuksia suorittavalta henkilöltä edellytetään peruskoulutuksena vähintään teknillisen oppilaitoksen autotekniikan opintolinjan tai vastaavan soveltuvan teknikkotason tutkinnon suorittamista. Lisäkoulutuksena edellytetään henkilön katsastustehtäviä vastaavaa vuosikatsastuskoulutusta (katsastajantutkinto) ja erikoiskoulutusta sekä niihin liittyvää käytännön kokemusta ja ammattitaidon säilyttämiseksi tarkoitettua, määrääjain toistuvaa täydennyskoulutusta.

Katsastusten suorittaminen

Ajoneuvojen katsastuksista säädetään yksityiskohtaisesti katsastusasetuksessa. Katsastuslajit on määriteltä asetuksen 3 §:ssä.

Tyypikatsastus suoritetaan uuden ajoneuvomallin luokittelua varten ja sen toteamiseksi, onko ajoneuvomalli rakenteeltaan, varusteiltaan, mitoiltaan ja muilta ominaisuuksiltaan säännösten mukainen. Piensarjatyypikatsastus on tyypikatsastus, joka suoritetaan Suomessa pienenä sarjana yksi- tai useampi vaiheisesti valmistetulle taikka pienenä sarjana tyypihyväksytystä tai tyypikatsastetusta ajoneuvosta muutetulle ja täydennetylle M₁-luokkaan kuuluvalla ajoneuvomallille. Piensarjatyypikatsastettuun automalliin kuuluvia autoyksilöitä otetaan käyttöön enintään 500 vuodessa. Tyypikatsastukset suorittaa Ajoneuvohallintokeskus.

Rekisteröintikatsastus suoritetaan yksittäisen ajoneuvon luokittelua varten. Siinä todetaan ajoneuvon rekisteröintiä varten tarpeelliset tiedot sekä tarkastetaan, onko ajoneuvo kunnoltaan turvallinen sekä mitoiltaan ja varusteiltaan säännösten mukainen.

Kytkeäkatsastus suoritetaan vetävän ja hinattavan ajoneuvon tai ajoneuvojen kytkennän hyväksymiseksi. Kytkeäkatsastuksessa tarkastetaan, että auto ja perävaunu tai perävaunut sopivat kytkettäväksi toisiinsa. Kytkeälaitteiden kestävyys ja tarkoituksenmukaisuus tarkastetaan. Lisäksi tutkitaan, täyttääkö yhdistelmä niiden säännösten vaatimukset, jotka koskevat mittoja, kääntyvyyt-

tä ja muita yhdistelmän ominaisuuksia. Yhdistelmän suurin sallittu kokonaisuudessa ja tämän jakautuminen ajoneuvojen kesken määrätään. Kytkeäkatsastuksesta tehdään ilmoitus merkittäväksi ajoneuvorekisteriin sekä vetoauton että perävaunun tietoihin.

Muutoksikatsastus on ajoneuvon muutosten hyväksymiseksi ja ajoneuvosta rekisteriin merkittyjen tietojen muuttamiseksi tai täydentämiseksi suoritettava katsastus. Muutoksikatsastusvelvollisuudesta säädetään katsastusasetuksen 29 §:ssä.

Vuosikatsastus on rekisteröidylle ajoneuvolle määrääjain suoritettava katsastus, jossa tarkastetaan ajoneuvon kunto ja rekisteriin merkityt tiedot. Yksityiseen liikenteeseen käytettävät henkilöautot on katsastettava ensimmäisen kerran kolmen vuoden kuluttua ajoneuvon käyttöönottopäivästä, toisen kerran viiden vuoden kuluttua ajoneuvon käyttöönottopäivästä ja sen jälkeen vuosittain viimeistään käyttöönottopäivää vastaavana päivänä. Kuorma-autot, linja-autot, paketti-autot, luvanvaraiseen liikenteeseen käytettävät henkilöautot sekä perävaunut, joiden kokonaisuudessa on suurempi kuin 3,5 tonnia, on katsastettava ensimmäisen kerran viimeistään vuoden kuluttua ajoneuvon käyttöönottopäivästä ja sen jälkeen vuosittain viimeistään käyttöönottopäivää vastaavana päivänä. Kytkeäkatsastuksessa tiettyyn vetoautoon kytketty perävaunu saadaan kuitenkin tuoda vuosikatsastukseen yhtä aikaa vetoautonsa kanssa. Perävaunut, joiden kokonaisuudessa on suurempi kuin 0,75 tonnia mutta enintään 3,5 tonnia, on katsastettava ensimmäisen kerran vuoden loppuun mennessä sinä vuonna, jolloin käyttöönottopäivästä on kulunut kaksi vuotta ja sen jälkeen kahden vuoden välein vuoden loppuun mennessä. Kevytperävaunuja ei tarvitse esittää vuosikatsastukseen. Myöskään moottoripyörillä ja muilla L-luokan ajoneuvoilla ei ole vuosikatsastusvelvollisuutta.

Vuosikatsastuksessa todetaan ajoneuvon yksilöimiseksi rekisteritunnus ja valmistenumero. Ajoneuvon rekisteriotteeseen merkityt tekniset tiedot ja soveltuvat muut tiedot tarkastetaan. Lisäksi tarkastetaan, ettei ajoneuvon mahdollista ajoneuvo kohtaista veroa tai maksua ole laiminlyöty ja että liikennevaikuttamisvelvollisuuden alaisen ajoneuvon

liikennevakuutusmaksu on suoritettu. Katsastuksessa tarkastetaan ajoneuvo sen toteamiseksi, että ajoneuvo ja sen varusteet ovat säännösten mukaisessa kunnossa, ajoneuvo on liikenteessä turvallinen ja että ajoneuvosta ei aiheudu tarpeettomia ympäristöhaittoja. Autosta ja perävaunusta on tarkastettava moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen katsastusta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 96/96/EY, jäljempänä katsastusdirektiivi, II liitteessä mainitut kohteet. Ajoneuvo on hyväksyttävä katsastuksessa, jos siinä ei ole havaittu direktiivin II liitteessä tarkoitetuissa hylkäysperusteissa mainittua vikaa tai puutetta eikä muissa tarkastuskohdeissa ole ilmennyt liikenneturvallisuuden tai ympäristön kannalta merkittävää vikaa tai puutetta. Ajoneuvo on myös hyväksyttävä, jos siinä todetusta viasta tai puutteesta aiheutuu vain vähäistä vaaraa tai haittaa ja vika tai puute on korjattavissa yksinkertaisella säätötoimenpiteellä tai osan vaihtamisella. Tälläisiä kohteita saa kuitenkin olla enintään kolme. Viat ja puutteet on määrättävä korjattaviksi kohtuullisen ajan kuluessa. Jollei ajoneuvoa ole hyväksyttävä, se on hylättävä katsastuksessa. Jos vika tai puute aiheuttaa välitöntä vaaraa liikenneturvallisuudelle tai merkittävää haittaa ympäristölle, ajoneuvo on lisäksi määrättävä ajokieltoon. Katsastuksessa hylättyä ja ajokieltoon määrättyä ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä ennen kuin vika tai puute on korjattu ja ajoneuvo on hyväksytty jälkitarkastuksessa, uudessa vuosikatsastuksessa tai rekisteröintikatsastuksessa. Katsastustoimipaikka voi kuitenkin antaa todistuksen, joka oikeuttaa ajoneuvon kuljettamiseen lähimpään paikkaan, jossa korjaus voidaan tarkoituksenmukaisesti suorittaa, ja korjauksen jälkeen uudelleen katsastettavaksi. Todistuksessa on mainittava, minne ja miten ajoneuvon saa kuljettaa sekä kuinka kauan todistus on voimassa.

Jälkitarkastus on katsastuksessa hylätylle ajoneuvolle kuukauden kuluessa katsastuksesta samassa katsastustoimipaikassa suoritettava katsastus. Jälkitarkastuksessa tarkastetaan ajoneuvosta ne kohteet, joissa edellisessä katsastuksessa on todettu vikoja tai puutteita.

Vuonna 2001 vuosikatsastuksia aloitettiin

1,99 miljoonaa. Vuosikatsastuksissa hylättiin 27 prosenttia katsastettavista autoista. Vuosikatsastuksissa hylättyjen autojen osuus on viime vuosina vakiintunut 26—28 prosenttiin, kun se vielä vuonna 1996 oli alle 20 prosenttia. Vuosikatsastusten lisäksi vuonna 2001 suoritettiin muita katsastuksia 100 000.

Ajoneuvon tarkastus liikenteessä

Liikennevalvonnan yhteydessä suoritettavalla ajoneuvojen teknisen kunnan tarkastamisella on Suomessa jo pitkät perinteet. Toiminta kuuluu ensisijaisesti poliisille. Poliisilain (493/1995) 21 §:n mukaan poliisimiehellä on oikeus määrätä kulkuneuvo pysäytettäväksi muun muassa silloin, jos se on tarpeen kulkuneuvon käyttöön liittyvän valvonnan suorittamiseksi. Tieliikennelain 93 §:n mukaan ajoneuvo on poliisimiehen antamasta merkistä pysäytettävä. Kuljettaja on velvollinen noudattamaan poliisimiehen ajoneuvon kunnan, varusteiden ja kuormituksen tarkastamiseksi antamia määräyksiä sekä sallimaan ajoneuvon liikennekelpoisuuden tarkastamisen. Tieliikennelain 96 §:n mukaan poliisimies voi estää ajoneuvon käyttämisen liikenteeseen ottamalla pois rekisteritunnukset ja rekisteriotteen tai muunlaisin tarvittavin keinoin, jos ajoneuvo ei rakenteeltaan, varusteiltaan tai kunnoltaan täytä säädetyt vaatimuksia tai jollei sitä ole asianmukaisesti katsastettu ja rekisteröity. Jos ajoneuvossa oleva puutteellisuus ei aiheuta välitöntä vaaraa liikenneturvallisuudelle, poliisimies voi ajoneuvon käyttöä estämättä määrätä ajan, jonka kuluessa puutteellisuus on korjattava. Poliisimies voi samalla määrätä ajoneuvon katsastettavaksi.

Poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitoksen harjoittavat yhteistoimintaa liikenteen valvontaan liittyvissä asioissa. Tieliikennelain 97 §:n 2 momentin mukaan tulli- ja rajavartiolaitoksella on liikenteen valvontaan liittyvässä virkatehtävässään sama toimivalta kuin lain 93—96 §:n mukaan on poliisimiehellä. Siten poliisiin lisäksi myös tulli- ja rajavartiolaitoksella on oikeus pysäyttää ajoneuvo. Ajoneuvon kuljettaja on velvollinen noudattamaan tulli- ja rajavartiolaitoksen ajoneuvon kunnan, varusteiden ja kuormituksen tarkastamiseksi antamia määräyksiä sekä sallimaan

ajoneuvon liikennekelpoisuuden tarkastamisen. Ajoneuvon kuljettajan on vaadittaessa esitettävä tulli- ja rajavartiomiehelle ajokortti, ajoneuvon rekisteriote ja muu ajoneuvossa mukana pidettävä asiakirja. Tulli- ja rajavartiomies voi myös estää ajoneuvon käyttämisen liikenteeseen ottamalla pois rekisteritunnukset ja rekisteriotteen tai muunlaisin tarvittavin keinoin, jos ajoneuvo ei rakenteeltaan, varusteiltaan tai kunnoltaan täytä säädettyjä vaatimuksia tai jollei sitä ole asianmukaisesti katsastettu ja rekisteröity.

Poliisi-, tulli- ja rajavartiioviranomaiset suorittavat ajoneuvoteknistä liikennevalvontaa joko yksin tai siten, että katsastuksia suorittavat henkilöt ovat mukana asiantuntijapuna. Tällöin poliisi-, tulli- tai rajavartiomies pysäyttää ajoneuvon ja katsastuksia suorittava henkilö tarkastaa ajoneuvon teknisen kunnan. Poliisi-, tulli- tai rajavartiomies päättää ajoneuvossa ilmenneiden vikojen ja puutteellisuuksien johdosta tehtävistä toimenpiteistä. Ajoneuvohallintokeskus on sopinut halukkaiden katsastustoimipaikkojen kanssa niiden osallistumisesta liikennevalvontaan ja maksaa näille vuosittain korvauksen katsastustoiminnasta. Katsastustoimipaikat ja poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos sopivat keskenään valvontatapahtumista.

Nykyisin poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos tilastoiivat itse suorittamansa tarkastukset. Eri viranomaisten tilastointitavat poikkeavat toisistaan. Poliisi ei ole erikseen tilastoinut tarkastettujen ajoneuvojen määrää, vaan on käyttänyt tilastointiperusteena liikenteen valvontaan käytettyä aikaa. Rajavartiolaitos on tilastoinut rajan ylittäneiden ajoneuvojen määrät, mutta ei sitä missä laajuudessa ajoneuvon tekniseen kuntoon on kiinnitetty rajatarkastuksen yhteydessä huomiota.

Poliisin ja katsastusmiesten yhdessä suorittamista tarkastuksista katsastustoimipaikat lähettävät raportit Ajoneuvohallintokeskukselle. Vuosina 1996—2001 katsastusmiehet ovat tarkastaneet vuosittain 10 000—15 000 ajoneuvoa liikennevalvonnan yhteydessä. Näistä yli puolet on ollut kuorma-autoja ja raskaita perävaunuja. Tarkastetuista ajoneuvoista on vuosittain 200—600 määrätty ajokieltoon teknisten vikojen takia.

Liikkuva poliisi suorittaa vuosittain liikenteessä noin 60 000 raskaan ajoneuvon tar-

kastusta. Määrä sisältää muun ohessa vaarallisten aineiden kuljetusten tarkastukset, ajo- ja lepoaikojen valvonnan sekä ne ajoneuvojen teknisen kunnan tarkastukset, joissa katsastusmiehet ovat mukana. Muita ajoneuvoja (pakettiautot, henkilöautot, moottoripyörät ja mopot) liikkuva poliisi tarkastaa vuosittain noin 278 000. Liikennevalvontaa suorittaa pääasiassa siihen erikoistunut poliisin valtakunnallinen yksikkö liikkuva poliisi. Paikallispoliisien työajasta liikenteenvalvontaan kuluu alle kymmenen prosenttia.

Tullilaitoksen ja rajavartiolaitoksen työnjaoon mukaisesti tullilaitos suorittaa teknisiä tarkastuksia lähinnä kuorma-autoille ja niiden perävaunuille. Vuonna 2000 tullilaitos tarkasti noin 6 000 raskasta ajoneuvoa. Tarkastuksia suoritettiin pääasiassa Euroopan unionin ulkorajalla.

Rajavartiolaitoksen mukaan Suomen rajan ylittää vuosittain yli 1,2 miljoonaa maahan saapuvaa tai maasta lähtevää ajoneuvoa. Rajavartiolaitos ei tilastoi erikseen ajoneuvoille suoritettavia liikennekelpoisuuden tarkastuksia. Rajavartiolaitos tarkastaa lähes yksin omaan kevyitä ajoneuvoja ja linja-autoja.

Ajoneuvohallintokeskus suorittaa katsastusyrityksille korvauksen käytetyn työajan mukaan niiden yhdessä poliisin kanssa suorittamasta liikennevalvonnasta. Vuonna 2001 korvaus oli 175 markkaa/henkilötyötunti. Jos tarkastuksissa käytetään siirrettävää jarrudynamometriä, maksetaan lisäksi 250 markkaa jokaisesta tarkastetusta ajoneuvosta. Lisäkorvaus maksetaan vain kuorma- ja linja-auton sekä tällaiseen kytketyn perävaunun tarkastuksesta. Hintoihin lisätään arvonlisävero. Tarkastusten sisältö on olosuhteiden edellyttämässä määrin vuosikatsastuksen sisältöä vastaava. Toiminta täydentää hyvin tavomaista katsastustoimintaa ja edistää liikenne- ja turvallisuutta. Tarkastuksissa käytettävistä pöytäkirjoista tulee ilmetä tarkastuksen suorittaja ja vastuuhenkilö poliisista. Pöytäkirjat varmistetaan allekirjoituksella ja niitä tulee säilyttää katsastustoimipaikalla kuten katsastuksessa käytettäviä tarkastuskortteja. Tarkastukset tulee kohdentaa pääosin raskaisiin ajoneuvoihin ja niin sanottuihin riskiryhmiin. Katsastusyritys toimittaa suoritetuista tarkastuksista Ajoneuvohallintokeskukselle raportin, josta tulee ilmetä tarkastusten lukumäärä

ajoneuvoluokittain, mikä osuus tarkastuksista on suoritettu jarrudynamometrillä sekä tarkastuksissa havaitut viat ja puutteet ja niistä aiheutuneet ajokiellot.

Vuonna 2001 Ajoneuvohallintokeskuksella oli sopimus 21 katsastusyriityksen kanssa liikennevalvontaan osallistumisesta. Sopimuksessa ei ole määritelty suoritettavien tarkastusten määrää vaan enimmäiskorvaus, jonka Ajoneuvohallintokeskus suorittaa katsastusyriitykselle. Sopimusten yhteisarvo oli 1,8 miljoonaa markkaa. Liikennevalvonnan rahoittaminen on Ajoneuvohallintokeskuksen vastikkeetonta eli maksutonta toimintaa, jonka menot on katettu Ajoneuvohallintokeskuksen maksullisen toiminnan ylijäämällä. Vuonna 2001 katsastusmiehet tarkastivat liikennevalvonnan yhteydessä noin 11 200 ajoneuvoa, joista 7 700 oli kuorma-autoja ja niiden perävaunuja. Ajokieltoon määrättiin 236 ajoneuvoa.

Tienvarsitarkastustoiminnasta poliisille, tullilaitokselle ja rajavartiolaitokselle aiheutuvat kustannukset sisältyvät niiden budjettiin.

Suomessa ei ole teiden varsilla varsinaisia ajoneuvojen tarkastukseen tarkoitettuja tarkastuspisteitä. Tarkastukset suoritetaan busipysäkeillä ja teiden levennyksillä sekä muilla tiehallinnon ylläpitämällä pysäköinti- ja levähdysalueilla. Pysäköintialueita on noin 2 400 ja levähdysalueita 500. Ne on tarkoitettu kaikille tienkäyttäjille. Erityisesti Etelä-Suomessa ajoneuvojen tarkastuksiin soveltuvia alueita on liikennemääriin suhteutettuna vähemmän kuin muualla. Tarvittaessa ajoneuvo voidaan kuitenkin määrätä perusteellisempaan tarkastukseen lähellä sijaitsevalle katsastustoimipaikalle. Ajoneuvohallintokeskus on suorittanut katsastusyriityksille korvauksen tällaisista tarkastuksista.

Aikaisemmin on annettu neuvoston direktiivi 95/50/EY yhtenäisestä menettelystä vaarallisten aineiden tiekuljetusten tarkastuksissa ja neuvoston direktiivi 88/55/ETY yhdenmukaisista menettelyistä pantaessa tätä yhä tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta annettu asetus (ETY) N:o 3820/85 ja tieliikenteen valvontalaitteista annettu asetus (ETY) N:o 3821/85. Näihin direktiiveihin liittyy samanlaisia tilastointi- ja raportointivelvoitteita kuin tienvarsitarkas-

tusdirektiiviin. Vaarallisten aineiden kuljetusten osalta liikenne- ja viestintäministeriö hoitaa raportoinnin komissiolle poliisilta, tullilaitokselta ja rajavartiolaitokselta saatujen tietojen perusteella. Raportointi on ollut ongelmallista erityisesti sen takia, että vaarallisten aineiden kuljetusta koskevaan direktiiviin pohjautuvat lomakkeet ovat ristiriitaisia.

1.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaisen lainsäädäntö

Katsastustoiminta

Vuonna 1977 annettiin direktiivi, jonka mukaan jäsenvaltioiden oli otettava käyttöön vuotuinen katsastusvelvollisuus takseille, linja-autoille, kuorma-autoille, kokonaismassaltaan yli 3,5 tonnisille perävaunuille sekä ambulansseille. Vuonna 1996 annettiin neuvoston direktiivi 96/96/EY moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen katsastusta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämistä, jäljempänä katsastusdirektiivi. Jäsenvaltioiden oli saatettava direktiivi voimaan viimeistään maaliskuussa 1998. Suomen katsastusjärjestelmä vastasi jo aikaisemmin pääosin direktiivissä säädettyjä vaatimuksia.

Katsastusdirektiivissä säädetään katsastuksen suorittajasta, katsastusvelvollisuuden alaisista ajoneuvoista, katsastusten toistumistiheydestä, katsastuksessa tarkastettavista kohteista, katsastuksesta annettavasta todistuksesta ja katsastusta koskevista poikkeuksista.

Katsastusdirektiivin mukaan henkilöauton ensimmäinen katsastus on suoritettava viimeistään neljän vuoden kuluttua käyttöönottopäivästä. Tämän jälkeen auto on katsastettava vähintään joka toinen vuosi. Takseille, linja-autoille, kuorma-autoille ja yli 3,5 tonnia painaville perävaunuille on säädetty vuotuinen katsastus. Jäsenvaltioiden on liikenteessä tunnustettava toisessa jäsenvaltiossa rekisteröidylle ajoneuvolle siellä suoritettu katsastus.

Ruotsissa henkilöautot on katsastettava ensimmäisen kerran kolmen vuoden kuluttua käyttöönotosta. Tämän jälkeen ne on katsastettava kahden vuoden kuluttua ja sen jälkeen vuosittain. Tanskassa ja Ranskassa henkilöautot katsastetaan katsastusdirektiivin vä-

himmäisvaatimuksen mukaisesti ensimmäisen kerran neljän vuoden kuluttua käyttöönotosta ja sen jälkeen joka toinen vuosi. Hollannissa tyyppihyväksytyt henkilöautot katsastetaan ensimmäisen kerran kolmen vuoden kuluttua käyttöönotosta ja sen jälkeen vuosittain. Jos auto ei ole tyyppihyväksytty, se on katsastettava ensimmäisen kerran rekisteröinnin yhteydessä, sen jälkeen kolmen vuoden kuluttua rekisteröinnistä ja tämän jälkeen vuosittain. Saksassa henkilöautot on katsastettava kahden vuoden välein sen jälkeen, kun kolme vuotta on kulunut käyttöönotosta. Myös Isossa-Britanniassa henkilöautot on katsastettava ensimmäisen kerran kolmen vuoden kuluttua käyttöönotosta. Sen jälkeen katsastus on suoritettava vuosittain. Itävallassa kaikki ajoneuvot kokonaisuutensa enintään 3,5 tonnin perävaunuja lukuun ottamatta on katsastettava vuosittain.

Norjassa henkilöautot on katsastettava ensimmäisen kerran neljän vuoden kuluttua käyttöönotosta ja sen jälkeen joka toinen vuosi. Sveitsissä taksit ja linja-autot katsastetaan vuosittain ja muut ajoneuvot ensimmäisen kerran neljän vuoden kuluttua käyttöönotosta, toisen kerran kolmen vuoden kuluttua ja sen jälkeen joka toinen vuosi.

Tekniset tienvarsitarkastukset

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/30/EY Euroopan yhteisössä liikennöivien hyötyajoneuvojen teknisistä tienvarsitarkastuksista, jäljempänä tienvarsitarkastusdirektiivi, on annettu kesäkuussa 2000. Direktiivin taustalla on ajatus, että vuosikat-sastus ei ole riittävä takaamaan, että hyötyajoneuvot ovat teknisten vaatimusten mukaisia läpi vuoden. Teknisten tienvarsitarkastusten toteuttaminen muodostaa tärkeän ja kustannuksiinsa nähden tehokkaan keinon valvoa liikennöivien hyötyajoneuvojen kuntoa. Direktiivin tarkoituksena on liikenneturvallisuuden parantamiseksi ja ympäristön suojelemiseksi varmistaa, että yhteisön alueella liikennöivät hyötyajoneuvot noudattavat paremmin tiettyjä katsastusdirektiivissä säädettyjä teknisiä vaatimuksia. Tienvarsitarkastusdirektiivi koskee ajoneuvoluokkia N₂ ja N₃ (kuorma-autot), M₁ ja M₃ (linja-autot) sekä O₃ ja O₄ (kokonaisuutensa yli 3,5 tonniset

perävaunut). Direktiivissä ei rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta suorittaa tarkastuksia, jotka eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan.

Teknisellä tienvarsitarkastuksella tarkoitetaan ilman viranomaisten ennakoilmoitusta ja siten yllättäen tehtyä jäsenvaltion alueella liikennöivän hyötyajoneuvon teknisten ominaisuuksien tarkastusta. Tarkastus suoritetaan yleisellä tiellä viranomaisten toimesta tai heidän valvonnassaan. Tekniset tienvarsitarkastukset on suoritettava ilman kuljettajan kansallisuuteen tai hyötyajoneuvon rekisteröinti- tai käyttömaahan perustuvaa syrjintää. Tarkastettavien ajoneuvojen valinnan on perustuttava kohdennettuun lähestymistapaan, jossa erityistä huomiota kiinnitetään niiden ajoneuvojen tunnistamiseen, jotka kaikkein todennäköisemmin ovat huonosti huollettuja. Kunkin jäsenvaltion on suoritettava riittävästi teknisiä tienvarsitarkastuksia. Tekninen tienvarsitarkastus muodostuu joko yhdestä, kahdesta tai kaikista seuraavista osista:

- 1) tarkastetaan silmämääräisesti pysähtyneenä olevan hyötyajoneuvon kunto,
- 2) tarkastetaan raportti aikaisemmasta tarkastuksesta ja katsastusasiakirjat,
- 3) tarkastetaan ajoneuvo sen kuntoa koskevien puutteiden havaitsemiseksi; tarkastus koskee yhtä, useampaa tai kaikkia seuraavista kohteista: jarrujärjestelmä ja sen osat, pakojärjestelmä, pakokaasujen sameus (diesel), pakokaasupäästöt (benssiini, maakaasu tai nestekaasu), ohjausjärjestelmä, valaisimet ja merkkivalolaitteet, pyörät/renkaat, jousitus (näkyvät viat), alusta (näkyvät viat), ajopiirturi (asennus), nopeudenrajoitin (asennus), polttoaine- ja/tai öljyvuodot.

Teknisen tienvarsitarkastuksen suorittaneen viranomaisen tai tarkastajan on laadittava mainitussa c kohdassa tarkoitettua tarkastuksesta raportti, joka luovutetaan hyötyajoneuvon kuljettajalle. Viranomainen tai tarkastaja voi määrätä hyötyajoneuvon tiellä suoritettavaa tarkastusta perusteellisempaan tarkastukseen lähellä sijaitsevaan katsastuslaitokseen. Jos hyötyajoneuvo aiheuttaa merkittävän vaaran ajoneuvossa oleville henkilöille tai muille tienkäyttäjille, ajoneuvon käyttö voidaan kieltää kunnes havaitut vaaraa aiheuttavat puutteet on korjattu.

Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle joka toinen vuosi edelliseltä kahdelta vuodel-

ta kerätyt tiedot tarkastettujen hyötyajoneuvojen lukumäärästä ajoneuvoluokkien ja rekisteröintimaan mukaisesti luokiteltuina sekä tiedot tarkastetuista kohteista ja todetuista puutteista. Tietojen ensimmäinen siirto koskee vuonna 2003 alkavaa kahden vuoden jaksoa.

Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin täytäntöönpanon edellyttämät säädökset voimaan 10 päivään elokuuta 2002 mennessä.

Ruotsissa operatiivisesta toiminnasta vastaavat poliisipiirit, joita on 21. Tarkastuksia suorittavat ensisijaisesti erityisesti tehtävään palkatut ajoneuvotarkastajat, joilla ei ole poliisikoulutusta. Rikspolisstyrelsen koordinoi yhteistyötä. Vuonna 2000 Ruotsissa tarkastettiin noin 70 000 ajoneuvoa, joista raskaita ajoneuvoja oli 19 000. Valtioneuvoston päätöksen mukaan vuosittain tulee tarkastaa 120 000 ajoneuvoa. Vuonna 2001 puolet tarkastettavista ajoneuvoista oli raskaita ajoneuvoja. Ruotsissa on noin sata valmista tarkastuspistettä, joissa voidaan suorittaa teknisiä tarkastuksia. Tarkastuspisteissä tulee olla 400 V:n virran ulosotto siirrettäviä jarrudynamometrejä varten. Kiinteä jarrudynamometri ja tarkastuskuilu on 15 tarkastuspisteessä. Näissä pisteissä on myös välystentarkastuslaitteet. Jokaisella testiryhmällä on lisäksi melumittari ja pakokaasutesteri. Tarkastustulokset taltioidaan kannettavalle tietokoneelle ja lähetetään tiedonsiirtona ajoneuvorekisteriin.

Tanskassa poliisi vastaa ajoneuvojen tiellä tapahtuvista tarkastuksista, mutta katsastusviranomainen, Statens Bilinspektion, huolehtii teknisestä tutkimuksesta ja raportoi mahdolliset viat ja puutteet poliisille, joka puolestaan tekee muodollisen päätöksen mahdollisista jälkitoimenpiteistä: ajokiellosta, rekisterikilpien poistosta ja sakoista. Tanskassa on arvioitu, että 1500 teknistä tarkastusta vuodessa tyydyttää tienvarsitarkastusdirektiivissä säädetyn hyvin epäsuoran vaatimuksen ottaan huomioon Tanskan raskaan ajoneuvokaluston määrän, joka on 60 000 ajoneuvoa. Lisäksi poliisi tarkastaa yksin noin 15 000 ajoneuvoa vuodessa tavanomaisessa liikennevalvonnassaan.

Tarkastusten tilastointi- ja laskentatavoissa on ilmeisiä eroja eri maiden ja organisaatioi-

den välillä. Edellä mainitut tarkastusmäärät eivät ole vertailukelpoisia senkään takia, että tilastoista ei ilmene, missä laajuudessa suoritettu tarkastus on laskettu ajoneuvon tekniseksi tarkastukseksi. Rekisterissä olevien henkilö- ja kuorma-autojen määrä Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa on seuraava: Suomessa henkilöautoja on 2,1 miljoonaa ja kuorma-autoja 64 000, Ruotsissa henkilöautoja on 3,8 miljoonaa ja kuorma-autoja 76 000 ja Tanskassa henkilöautoja on 1,9 miljoonaa ja kuorma-autoja 33 000.

1.3. Nykytilan arviointi

Katsastustoiminta

Suomessa ajoneuvoille määrääjain tehtävät katsastukset suoritetaan katsastusdirektiivissä edellytetyllä tavalla. Katsastusjärjestelmää ei ole tältä osin tarvetta muuttaa. Katsastusten suorittamisesta säädetään kuitenkin asetuksella, joten säädöstaso ei vastaa nykyistä perustuslakia. Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Katsastustoimintaan kuuluvissa hyväksymis-, hylkäämis- ja ajoikieltopäätöksissä on kyse julkisen vallan käytöstä. Ajoneuvojen katsastusluvista annetussa laissa on nykyisin hyvän hallinnon varmistavista seikoista huomioitu vain muutoksenhakumahdollisuus ja esteellisyyssäännösten noudattaminen.

Ajoneuvoihin kohdistuvien verojen ja maksujen laiminlyönnin aiheuttamasta ajoneuvon käyttökiellosta ja verojen ja maksujen tarkastamisesta katsastuksen yhteydessä säädetään nykyisin vaihtelevasti ja osittain myös puutteellisesti. Eri verolaeissa olevat säännökset yhtenäistettäisiin siten, että ajoneuvo olisi ilman erillistä määräämistoimenpidettä käyttökiellossa, jos siihen kohdistuva erääntynyt vero tai maksu on suoritamatta. Myös verojen tai maksujen laiminlyönnistä johtuvan käyttökiellon tarkistamisesta määräaikaikatsastuksen yhteydessä tulee olla yhdenmukaiset säännökset eri verolaeissa.

Tekniset tienvarsitarkastukset

Suomen nykyinen käytäntö, jossa tienvarsitarkastuksia suorittavat poliisi, tullilaitos ja

rajavartiolaitys joko yksin tai yhdessä katsastajien kanssa, täyttää tienvarsitarkastusdirektiivissä säädetyt vaatimukset lukuun ottamatta ajoneuvon kuljettajalle annettavaa raporttia ja pakokaasupäästöjen mittaamista, jota Suomessa ei ole suoritettu. Käytäntö on osoittautunut toimivaksi, joten sitä on syytä jatkaa. Poliisin, tullilaitoksen ja rajavartiolaityksen suorittamat tarkastukset ovat yleensä kokonaistarkastuksia, joissa yhden osan muodostaa ajoneuvon tekninen tarkastus. Ajoneuvojen perusteellisempaan tekniseen tarkastukseen poliisilla, tullilaitoksella ja rajavartiolaityksellä ei ole kuitenkaan riittävää asiantuntemusta. Tästä syystä erityisesti poliisin ja tullilaitoksen asiantuntija-apuna on käytetty katsastustoimipaikkoja ja katsastusmiehiä. Poliisi ja tullilaitos ovat olleet tyytyväisiä yhteistyöhön katsastustoimipaikkojen kanssa. Katsastustoimipaikkojen osallistumista tienvarsitarkastuksiin on perusteltu jatkaa. Katsastuksia suorittavien henkilöiden osallistumisesta tienvarsitarkastuksiin asiantuntijoina ei kuitenkaan ole säännöksiä nykyisessä lainsäädännössä. Menettely perustuu pitkälti käytäntöön, joka on syntynyt silloin, kun kaikki katsastuksia suorittavat henkilöt olivat vielä Autorekisterikeskuksen virkamiehiä.

Ajoneuvohallintokeskus rahoittaa katsastustoimipaikkojen ja katsastusmiesten osallistumisen teknisiin tienvarsitarkastuksiin. Rahoitusta ei ole järjestetty tyydyttävällä tavalla. Nykyisin tienvarsitarkastuksista Ajoneuvohallintokeskukselle aiheutuvat kustannukset katetaan Ajoneuvohallintokeskuksen maksullisen toiminnan ylijäämällä. Ajoneuvohallintokeskuksen vastikkeetonta eli maksutonta toimintaa ovat tienvarsitarkastusten lisäksi muun muassa liikennetarvikkeiden asennus- ja korjausliikkeiden ja liikennetarvikekaupan valvonta, autokoulujen valvonta ja liikenneturvallisuuteen liittyvä tutkimustoiminta. Tienvarsitarkastusten rahoittaminen maksullisen toiminnan ylijäämällä edellyttää riittävän suuruisen ylijäämän syntymistä vuosittain. Jos ylijäämää ei synny riittävästi, joudutaan supistamaan maksutonta toimintaa tai budjetoimaan menot. Katsastusala on tyytymätön korvausten nykyiseen tasoon, mikä on jonkin verran vähentänyt halukkuutta osallistua tienvarsitarkastustoimintaan.

Eri viranomaisten suorittamia ajoneuvojen teknisiä tarkastuksia ei nykyisin tilastoida yhdenmukaisesti. Vain tullilaitos ja katsastustoimipaikat tilastoivat tarkastamiensa ajoneuvojen lukumäärät. Katsastustoimipaikat tilastoivat myös katsastusmiesten tarkastamisissa ajoneuvoissa todetut viat ja puutteet sekä ajokieltoon määrätyt ajoneuvot. Tienvarsitarkastusdirektiivi edellyttää tilastointia tarkastetuista ajoneuvoista ja niissä havaituista vioista ja puutteista. Tiedot on raportoitava komissiolle joka toinen vuosi.

Tienvarsitarkastusdirektiivin mukaan jäsenvaltioiden on suoritettava ajoneuvojen teknisiä tienvarsitarkastuksia riittävästi. Direktiivi koskee hyötyajoneuvoja eli linja- ja kuorma-autoja sekä kokonaismassaltaan yli 3,5 tonnin perävaunuja. Suomessa hyötyajoneuvojen teknisten tarkastusten määrää olisi jonkin verran lisättävä. Samalla olisi kuitenkin pidettävä muiden ajoneuvojen tarkastusten määrä vähintään nykyisellä tasolla.

Tienvarsitarkastusten suorittamisesta tulisi säätää lailla. Laissa olisi määriteltävä vastuuorganisaatiot ja säädettävä tarkastusten suorittajien ja tarkastusten kohteiksi joutuvien oikeuksista ja velvollisuuksista sekä tienvarsitarkastusdirektiivissä edellytetystä tilastoinnista, raportoinnista komissiolle, tietojen vaihdosta jäsenvaltioiden välillä ja seuraamusjärjestelmästä.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Katsastusta koskevat keskeiset säännökset otettaisiin perustuslaissa edellytetyllä tavalla lakiin. Ajoneuvon kohdistuvien verojen ja maksujen tarkastamista katsastuksen yhteydessä koskevia säännöksiä täsmennettäisiin siten, että määräaikaikatsastusta ei saisi aloittaa, jos ajoneuvo olisi käyttökiellossa sen vuoksi, että siihen kohdistuva ajoneuvo-kohtainen vero tai maksu on laiminlyöty taikka jos liikennevakuutusmaksu olisi laiminlyöty. Samalla yhtenäistettäisiin ajoneuvoverosta annetussa laissa (1111/1996), moottoriajoneuvoverosta annetussa laissa (722/1966), autoverolaissa (1482/1994) ja

polttoainemaksusta annetussa laissa (337/1993) olevia säännöksiä, jotka koskevat maksamattoman veron tai maksun aiheuttamaa ajoneuvon käyttökieltoa, katsastuksen suorittajan velvollisuutta tarkastaa verojen tai maksujen laiminlyönnistä johtuva käyttökielto määräaikaikatsastuksen yhteydessä.

Tienvarsitarkastusdirektiivissä asetetun tavoitteen mukaan suorittamalla riittävä määrä teknisiä tienvarsitarkastuksia varmistetaan katsastusdirektiivin soveltaminen ympäri vuoden. Katsastusdirektiivissä säädettyjen teknisten vaatimusten nykyistä paremmalla noudattamisella parannetaan liikenneturvallisuutta ja ympäristön suojelua. Perimmäisenä tarkoituksena on sen varmistaminen, että liikenteessä käytettävät ajoneuvot ovat kunnossa myös katsastusten välisen ajan. Ehdotuksilla ei ole tarkoitus muuttaa nykyistä käytäntöä tarkastuksia suorittavien viranomaisten osalta. Suomen nykyinen käytäntö, jossa tienvarsitarkastuksia suorittavat poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos joko yksin tai yhdessä katsastuksia suorittavien henkilöiden kanssa, täyttää tienvarsitarkastusdirektiivissä säädetty vaatimukset. Suomessa ei kuitenkaan ole vielä mitattu ajoneuvojen pakokaasupäästöjä tienvarsitarkastusten yhteydessä eikä annettu tarkastetun ajoneuvon kuljettajalla raporttia tarkastuksesta. Tienvarsitarkastustoiminnasta tulee keskeisiltä osin säätää lailla. Ehdotetulla lailla ei rajoitettaisi poliisin, tullilaitoksen ja rajavartiolaitoksen oikeutta suorittaa muita ajoneuvojen tarkastuksia.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Yleiset säännökset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelvottomuuden valvonnasta. Laki koskisi tieliikennelaissa tarkoitettulla tiellä käytettävien moottorikäyttöisten ajoneuvojen ja niihin kytkettävien hinattavien ajoneuvojen määräaikaikaisia ja muita ajoneuvojen kunnan ja rekisteriin merkittyjen tietojen tarkastamiseksi suoritettavia katsastuksia sekä tieliikenteessä käytetyn ajoneuvon teknisiä tienvarsitarkastuksia. Säädettävän lain soveltamisalaa ei tienvarsitarkastusten osalta rajoitettaisi koskemaan vain tienvarsitarkastusdirektiivis-

sä tarkoitettuja raskaita hyötyajoneuvoja, vaan laki koskisi tienvarsitarkastustenkin osalta kaikkia tieliikennelaissa tarkoitettulla tiellä käytettäviä ajoneuvoja ja niihin kytkettäväksi soveltuvia hinattavia ajoneuvoja. Soveltamisalan ulkopuolelle rajattaisiin yksinomaan yleisen liikenteen ulkopuolella käytettävät ajoneuvot.

Ajoneuvon määräaikaikatsastus

Nykyinen vuosikatsastus-termi ehdotetaan muutettavaksi määräaikaikatsastukseksi. Laissa säädettäisiin velvollisuudesta katsastaa liikenteessä käytettävä moottorikäyttöinen ajoneuvo ja siihen kytkettävä hinattava laite määräajoin, katsastamattoman ajoneuvon käyttökiellosta, määräaikaikatsastuksen ja jälkitarkastuksen keskeisestä sisällöstä, ajoneuvon hyväksymisestä ja hylkäämisestä määräaikaikatsastuksessa, määräaikaikatsastuksen keskeyttämisestä, ajokieltoon määräämisestä määräaikaikatsastuksessa, määrääaikaikatsastuksessa hylätyn ajoneuvon vikojen ja puutteiden poistamisesta sekä määrääaikaikatsastuksesta annettavasta todistuksesta.

Nykyisin vuosikatsastus on keskeytettävä, jos ajoneuvon ajoneuvokohtainen vero tai maksu on laiminlyöty tai liikennevakuuttamisvelvollisuuden alaisen ajoneuvon voimassa olevan liikennevakuutuksen maksua ei ole suoritettu. Järjestelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että määräaikaikatsastusta ei saa aloittaa, jos ajoneuvo on käyttökiellossa sen vuoksi, että siihen kohdistuva vero tai maksu on laiminlyöty taikka liikennevakuuttamisvelvollisuuden alaisen ajoneuvon liikennevakuutusmaksu on laiminlyöty. Veron tai maksun taikka liikennevakuutusmaksun laiminlyönnistä johtuvasta käyttökiellosta säädettäisiin ajoneuvoverosta annetussa laissa, moottoriajoneuvoverosta annetussa laissa, autoverolaissa, polttoainemaksusta annetussa laissa ja liikennevakuutuslaissa. Ehdotetun muutoksen jälkeen määräaikaikatsastus olisi keskeytettävä silloin, kun ajoneuvoa ei voida luotettavasti yksilöidä. Katsastuksen jatkaminen edellyttäisi, että esitettäisiin sellaista selvitystä, jonka perusteella ajoneuvo voidaan luotettavasti yksilöidä. Muista määräaikaikatsastuksen keskeyttämisen syistä sää-

dettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Laissa säädettäisiin myös poliisin, tullilaitoksen ja rajavartiolaitoksen erityisestä määräyksestä suoritettavasta valvontakatsastuksesta. Valvontakatsastukseen voitaisiin määrätä myös ulkomailla rekisteröity tai käyttöön otettu ajoneuvo.

Ajoneuvon tekninen tienvarsitarkastus

Laissa säädettäisiin teknisen tienvarsitarkastuksen suorittajista ja sisällöstä, ajoneuvon pysäyttämisestä, tarkastajan oikeuksista, tarkastetun ajoneuvon käytön kieltämisestä, valvontakatsastukseen määräämisestä sekä ajoneuvon kuljettajalle annettavasta raportista. Ajoneuvon teknisessä tienvarsitarkastuksessa tarkastettaisiin liikenteessä käytetyn ajoneuvon kunto ja rekisteriin merkityt tiedot siinä laajuudessa kuin tarkastuksen suorittaja katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi. Tarkastus voitaisiin suorittaa myös ulkomailla tai Ahvenanmaan maakunnassa rekisteröidylle tai käyttöön otetulle ajoneuville. Ajoneuvon kuljettaja olisi velvollinen sallimaan tarkastuksen suorittamisen ja noudattamaan tarkastuksen suorittajan määräyksiä. Tarkastuksen suorittajalla olisi oikeus ajoneuvon kuljettajan estämättä päästä ajoneuvoon sisälle ja oikeus tarvittaessa kuljettaa ajoneuvoa. Tekninen tienvarsitarkastus suoritettaisiin ilman ennakkoilmoitusta tieliikennelaisissa tarkoitella tiellä. Teknisen tienvarsitarkastuksen suorittaja voisi kuitenkin ilmoittaa tarkastuksen suorittamisesta ennakolta, jos ilmoittamisella pyritään tehostamaan ajoneuvoja koskevien säännösten noudattamista. Kysymyksessä olisi lähinnä yleinen tiedotusvälineiden kautta tapahtuva ilmoittaminen esimerkiksi liikenneturvallisuuskampanjoiden yhteydessä. Jos tarkastus suoritetaan katsastustoimipaikan läheisyydessä, ajoneuvo voitaisiin määrätä tarkastettavaksi tähän katsastustoimipaikkaan. Muissakin tapauksissa poliisimies, tullimies tai rajavartiomies voisivat määrätä ajoneuvon valvontakatsastukseen lähellä sijaitsevaan katsastustoimipaikkaan, jos ajoneuvon kunnossa ja erityisesti jarruissa havaitut viat ja puutteet voivat aiheuttaa sellaisen turvallisuusriskin, että ajoneuville olisi aiheellista suorittaa tiellä suoritettavaa tar-

kastusta perusteellisempi tarkastus.

Jos teknisessä tienvarsitarkastuksessa todetaan, että ajoneuvo aiheuttaa välitöntä vaaraa ajoneuvossa oleville ihmisille tai muille tienkäyttäjille taikka merkittävää haittaa ympäristölle, poliisimies, tullimies tai rajavartiomies voisi määrätä ajoneuvon ajokieltoon ja estää ajoneuvon käytön.

Tarkastuksia suorittaisivat nykyisen käytännön mukaan poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos. Ajoneuvohallintokeskuksen tehtävänä olisi järjestää tarkastuksiin tarvittava asiantuntija-apu sopimalla katsastustoimipaikkojen kanssa katsastuksia suorittavien henkilöiden osallistumisesta tarkastuksiin. Lisäksi laissa säädettäisiin Suomessa rekisteröidyssä ajoneuvossa ulkomailla todettujen puutteiden edellyttämistä toimenpiteistä, tietojen vaihdosta ja muusta yhteistyöstä muiden valtioiden ja Ahvenanmaan maakunnan viranomaisten välillä sekä tarkastusten kansainvälisestä raportoinnista.

Teknisistä tienvarsitarkastuksista Ajoneuvohallintokeskukselle tulevat kustannukset ehdotetaan katettavaksi katsastusluvan haltijoilta perittävällä katsastustoiminnan maksulla. Katsastustoiminnan maksua koskeva pykälä ehdotetaan lisättäväksi ajoneuvojen katsastusluvista annettuun lakiin. Poliisin, tullilaitoksen ja rajavartiolaitoksen kustannukset tienvarsitarkastustoiminnasta sisältyisivät näiden laitosten budjettiin.

Muut säädökset

Tieliikennelakiin tehtäisiin lähinnä muista lakiehdotuksista johtuvia teknisiä muutoksia.

Rikoslain (39/1889) liikenneturvallisuuden vaarantamista koskevista pykälissä ehdotetaan rangaistavaksi liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta ehdotetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten rikkominen.

Ajoneuvojen katsastusluvista annettuun lakiin esitetään lisättäväksi säännökset hyvän hallinnon noudattamisesta katsastustoiminnassa. Ajoneuvohallintokeskuksen virkamiehille annettaisiin oikeus osallistua teknisenä asiantuntijana ajoneuvojen teknisiin tienvarsitarkastuksiin silloin, kun osallistumisen tarkoituksena on valvoa katsastustoimipaikkojen katsastustehtävien suorittamista. Ajo-

neuvojen katsastusluvista annettuun lakiin esitetään myös lisättäväksi säännös Ajoneuvohallintokeskuksen katsastusluvan haltijoilta perimästä katsastustoiminnan maksusta. Sillä katettaisiin Ajoneuvohallintokeskuksen vuotuiset kustannukset, jotka sille aiheutuvat katsastustoiminnan kehittämistä ja tukitoiminnoista, katsastustoiminnan valvonnasta, ajoneuvoja koskevan rekisterin pitämisestä katsastusluvan haltijoiden katsastustehtäviä varten sekä teknisiin tienvarsitarkastuksiin liittyvistä tehtävistä. Katsastustoiminnan maksu korvaisi katsastusluvan haltijoilta perittävän katsastustoiminnan kehittämismaksun, valvontamaksun ja ajoneuvorekisterin käyttöaikamaksun, joista säädetään Ajoneuvohallintokeskuksen maksuista annetussa liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa.

Ajoneuvohallintokeskuksesta annettuun lakiin lisättäisiin Ajoneuvohallintokeskuksen tehtäväksi hoitaa tienvarsitarkastuksiin liittyviä tehtäviä.

Moottoriajoneuvoverosta annettua lakia, ajoneuvoverosta annettua lakia, autoverolakia ja polttoainemaksusta annettua lakia esitetään muutettavaksi siten, että ajoneuvoa ei saisi käyttää liikenteessä, jos eräänäntynyt vero tai maksua ei ole suoritettu. Katsastuksen suorittaja olisi ennen määräaikaikatsastuksen suorittamista velvollinen tarkastamaan, ettei ajoneuvo ole käyttökiellossa veron tai maksun laiminlyönnin johdosta. Ajoneuvon katsottaisiin olevan käyttökiellossa, ellei muuta selvitystä esitetä, jos veron laiminlyönnistä on merkintä ajoneuvoja koskevassa rekisterissä.

Liikennevakuutuslakiin (279/1959) otettaisiin uusi pykälä, jonka mukaan katsastuksen suorittaja olisi ennen katsastusta velvollinen tarkastamaan, että liikennevakuutusmaksu on maksettu.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksen mukaan Ajoneuvohallintokeskuksen tehtäväksi tulisi teknisen asiantunteumuksen järjestäminen teknisiä tienvarsitarkastuksia suorittavien poliisin, tullilaitoksen ja rajavartiolaitoksen avuksi. Ajoneuvohallintokeskus sopisi katsastustoimipaikkojen kanssa katsastusten suorittamiseen oikeutet-

tujen henkilöiden osallistumisesta tarkastuksiin. Poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos sekä Ajoneuvohallintokeskus sopisivat, missä laajuudessa katsastustoimipaikkojen henkilöstöä käytetään asiantuntijoina. Lisäksi Ajoneuvohallintokeskukselle esitetään annettavaksi teknisten tienvarsitarkastusten raportointiin, tietojen vaihtoon ja lomakkeisiin liittyviä tehtäviä.

Teknisiä tienvarsitarkastuksia koskevat tehtävät lisääisivät Ajoneuvohallintokeskuksen kustannuksia. Ajoneuvohallintokeskus on nettobudjetoitu virasto, jonka menot katetaan maksullisen toiminnan tuloilla. Teknisistä tienvarsitarkastuksista aiheutuvat menot, joista valtaosan muodostaisivat katsastustoimipaikoille maksettavat korvaukset niiden henkilöstön osallistumisesta tarkastuksiin, katettaisiin katsastustoiminnan maksulla.

Katsastusten suorittamiseen oikeutetut henkilöt ovat nykyisin teknisinä asiantuntijoina noin 11 000 ajoneuvon teknisessä tienvarsitarkastuksessa. Tarkastetuista ajoneuvoista on tienvarsitarkastusdirektiivissä tarkoitettuja hyötyajoneuvoja noin 7 700. Katsastustoimipaikoille maksettava korvaus oli vuonna 2001 noin 300 000 euroa. Korvaus on samansuuruinen myös vuonna 2002. Katsastusluvan haltijoilta perittävä katsastustoiminnan kehittämismaksu, valvontamaksu ja ajoneuvorekisterin käyttöaikamaksu on vuonna 2002 0,80 euroa kultakin edellisen kuukauden aikana suoriteltua katsastukselta. Koska Ajoneuvohallintokeskukselle teknisistä tienvarsitarkastuksista aiheutuvia kustannuksia ei tällä hetkellä ole lainkaan sisällytetty edellä mainittuun maksuun, pelkästään nykyisellä teknisissä tienvarsitarkastuksissa tarkastettavien ajoneuvojen määrällä, korvaustasolla ja katsastusten määrällä katsastustoiminnan maksua tulisi korottaa 0,12 euroa. Jos teknisiä tienvarsitarkastuksia lisätään siten, että katsastusten suorittamiseen oikeutetut henkilöt tarkastavat vuosittain 12 000 hyötyajoneuvoa ja 3 000 muuta ajoneuvoa, kustannukset nousisivat noin 505 000 euroon, jolloin katsastustoiminnan maksua tulisi korottaa 0,19 euroa vuoden 2002 tasosta. Arvio perustuu katsastusyrittäjille nykyisin maksettavaan korvaustasoon, joten siinä ei ole otettu huomioon Ajoneuvohallintokeskuksen ja katsastusyrittäjien sopimusneuvot-

telujen mahdollisesti aiheuttamia hintamuu-
toksia. Katsastusyryyksille maksettavien
korvausten mahdollisen nousun lisäksi lisä-
kustannuksia aiheuttaisivat pakokaasupäästö-
jen mittaaminen pakokaasutestereillä ja Ajo-
neuvohallintokeskukselle esitetyt raporttilo-
makkeiden painattamiseen ja hallinnointiin
liittyvät tehtävät.

Katsastusluvan haltijat siirtävät katsastus-
toiminnan maksun omiin asiakashintoihinsa.
Katsastusluvan haltijat voivat vapaasti hin-
noitella katsastuspalvelunsa. Bensiinikäyttöi-
sen henkilö- ja pakettiauton vuosikatsastuk-
sen keskimääräinen hinta on nykyisin 37 eu-
roa ja dieselkäyttöisen kuorma-auton 68—73
euroa. Jos teknisissä tienvarsitarkastuksissa
tarkastettavien ajoneuvojen määrää lisätään
edellä kuvatulla tavalla ja ajoneuvon kuljetta-
jalle annettavan raporttilomakkeen painatta-
miseen ja hallinnointiin liittyvät tehtävät tu-
levat Ajoneuvohallintokeskuksen vastuulle,
nykyisiin katsastushintoihin aiheutuisi noin
yhden prosentin korotuspaine.

Tarkastusten määrän lisääminen edellä ku-
vatulla tavalla olisi mahdollista toteuttaa 2—
3 vuodessa. Se vaatisi kuitenkin liikkuvan
poliisin resurssien lisäämistä, koska sen toi-
minnan painopiste muuttuisi siten, että erityi-
sesti raskaista ajoneuvoista tarkastettaisiin
nykyistä useammin jarrut jarrudynamometrin
avulla ja mitattaisiin pakokaasupäästöt pako-
kaasutesterin avulla.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutuk- set

Ehdotus ei sisällä uusien viranomaisorgani-
saatioiden perustamista. Ajoneuvohallinto-
keskukselle esitetyt teknisiin tienvarsitarkas-
tuksiin liittyvät tehtävät eivät edellytä lisä-
työvoiman hankkimista.

Poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos suori-
tavat ajoneuvojen teknisiä tienvarsitarkastuk-
sia joko yksin tai siten, että teknisenä asia-
tuntijana toimii katsastusten suorittamiseen
oikeutettu henkilö. Hyötyajoneuvojen tarkas-
tuksista olisi annettava ajoneuvon kuljettaja l-
le määrämuotoinen raportti. Raporttilomak-
keen täyttäminen aiheuttaisi tarkastusta suo-
rittavalle poliisimiehelle, tullimiehelle ja ra-
javartiomiehelle lisätyötä.

Katsastusluvan haltijoille toimiminen tek-

nisenä asiantuntijana teknisissä
tienvarsitarkastuksissa antaa mahdollisuuden
töiden ja tulojen lisäämiseen erityisesti
sellaisina ajankohtina, jolloin
katsastuspalveluiden kysyntä on
vähäisempää. Tämä saattaa edesauttaa
katsastuspalveluiden saatavuutta sellaisilla
alueilla, joilla katsastusmäärät ovat vähäisiä.

3.3. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Ehdotuksilla ei ole vaikutusta eri kansalais-
ryhmien asemaan. Ajoneuvojen määräaikaikais-
katsastuksella ja teknisillä tienvarsitarkastuk-
silla pyritään varmistamaan, että liikenteessä
käytettävät ajoneuvot ovat koko ajan tekni-
sesti riittävässä kunnossa, millä on vaikutusta
yleiseen liikenneturvallisuuteen. Teknisiä
tienvarsitarkastuksia voidaan suorittaa myös
sellaisille ajoneuvoille, joita ei tarvitse esittää
määräaikaikaiskatsastukseen. Teknisillä tienvar-
sitarkastuksilla pyritään varmistamaan myös
se, että kuorma- ja linja-autoliikennöitsijät
eivät voi hankkia kilpailuetua sillä, että käyt-
tävät liikenteessä huonosti huollettuja ja liian
huonokuntoisia ajoneuvoja.

Tekniset tienvarsitarkastukset olisi suoritet-
tava ilman kuljettajan kansallisuuteen tai
ajoneuvon rekisteröinti- tai käyttöönotto-
maahan perustuvaa syrjintää. Tarkastettavien
ajoneuvojen valinta perustuisi kohdennettuun
lähestymistapaan, jolloin erityistä huomiota
kiinnitettäisiin niiden ajoneuvojen tunnistam-
miseen, jotka kaikkein todennäköisemmin
ovat epäkuntoisia. Tarkastukset olisi suoritet-
tava siten, ettei niistä aiheudu tarpeetonta
viivytystä tai muuta kohtuutonta haittaa tar-
kastettavalle.

4. Asian valmistelu

Lakiehdotuksia on valmisteltu liikenne- ja
viestintäministeriön helmikuussa 2001 aset-
tamassa työryhmässä, jonka tehtävänä oli
valmistella ehdotus tienvarsitarkastusdirek-
tiivin täytäntöönpanosta. Työryhmän tuli
tehdä ehdotukset teknisten tienvarsitarkastus-
ten vastuuorganisaatiosta, määrästä ja toteu-
tuksesta, rahoituksesta, tarkastustietojen le-
ruusta ja tietojen vaihdosta jäsenvaltioiden
kesken, tarkastusten raportoinnista sekä toi-
mintaan tarvittavasta koulutuksesta sekä

muista seikoista, joilla varmistetaan direktiivin asianmukainen täytäntöönpano myös käytännössä. Työryhmän oli otettava työsääntöön huomioon liikenne- ja viestintäministeriössä valmisteilla oleva ajoneuvolainsäädännön kokonaisuudistus ja sisällyttää sääntöehdotuksiinsa myös ajoneuvojen määrärajoitusten suoritettavia katsastuksia koskevat säännökset.

Työryhmässä oli liikenne- ja viestintäministeriön, valtiovarainministeriön, sisäasiainministeriön, Ajoneuvohallintokeskuksen, tullihallituksen, Suomen Autokatsastus Oy:n ja Yksityisten Katsastustoimipaikkojen Liitto ry:n edustajat sekä Suomen Kuorma-autoliitto ry:n ja Linja-autoliitto ry:n yhteinen edustaja. Työryhmä kuuli työnsä aikana asiantuntijoita valtiovarainministeriön verosastolta, oikeusministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä, puolustusministeriöstä, rajavartiolaitoksesta, Tiehallinnosta, Linja-autoliitto ry:stä sekä Auto- ja Kuljetustyöntekijöiden Liitto ry:stä.

Lakiehdotusten lisäksi työryhmä valmisti ehdotuksen valtioneuvoston asetukseksi liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta.

Esityksestä on pyydetty lausunnot.....

5. Riippuvuus Euroopan yhteisön lainsäädännöstä ja kansainvälisistä sopimuksista

Teknisiä tienvarsitarkastuksia koskevilla säännöksillä pantaisiin osittain täytäntöön tienvarsitarkastusdirektiivi. Direktiivi koskee vain hyötyajoneuvoja. Direktiivistä poiketen laki liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta koskisi kaikkien liikenteessä käytettyjen ajoneuvojen teknisiä tienvarsitarkastuksia. Tienvarsitarkastusdirektiivi on saatettava kansallisesti voimaan 10 päivään elokuuta 2002 mennessä. Nykyiset tieliikennelaisissa olevat säännökset tiellä suoritettavasta ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvontaa koskevista tarkastuksista täyttävät pääosin tienvarsitarkastusdirektiivissä säädetty vaatimukset.

Ajoneuvojen katsastuksia koskee katsastusdirektiivi. Suomen katsastusjärjestelmä täyttää katsastusdirektiivissä säädetty vaatimukset. Valmisteltaessa lakiehdotusta liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta on otettu huomioon katsastusdirektiivissä säädetty vaatimukset.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälässä säädetäisiin lain soveltamisalasta. Laki koskisi *1 momentin* mukaan moottorikäyttöisten ajoneuvojen ja niihin kytkettävien hinattavien ajoneuvojen määräaikaista katsastuksia, joita kutsutaan nykyisin vuosikatsastuksiksi, ja muita ajoneuvon kunnon ja rekisteriin merkittyjen tietojen tarkastamiseksi edellytettäviä katsastuksia sekä kaikkien tieliikenteessä tavattujen ajoneuvojen teknisiä tienvarsitarkastuksia. Laki ei sen sijaan koskisi ajoneuvon tai sen osien ja varusteiden luokittelemiseksi ja hyväksymiseksi suoritettavia muita katsastuksia kuten tyyppi-, piensarjatyypin-, rekisteröinti-, muutos- ja kytkentäkatsastuksia.

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tarkoitetaan konevoimalla kulkevaa ajoneuvoa, mistä säädetään tieliikennelain 2 a §:n 2 kohdassa. Tällaisia ajoneuvoja ovat mainitun kohdan mukaan moottoriajoneuvo, traktori, moottoriyökone ja maastoajoneuvo.

Tieliikennelain 84 §:n 1 momentissa säädetään nykyisin moottorikäyttöisen ajoneuvon ja siihen kytkettäväksi soveltuvan hinattavan ajoneuvon katsastusvelvollisuudesta. Muutoin katsastusta koskevat säännökset ovat katsastusasetuksessa. Velvollisuus suostua ajoneuvon tekniseen tienvarsitarkastukseen perustuu tieliikennelain 93 §:ään, jonka mukaan kuljettaja on velvollinen noudattamaan poliisimiehen ajoneuvon kunnon tarkastamiseksi antamia määräyksiä sekä sallimaan ajoneuvon liikennekelpoisuuden tarkastamisen.

Pykälän *2 momentissa* säädetäisiin lain soveltamisesta sotilasajoneuvoihin. Sotilasajoneuvo määritellään tieliikennelain 2 a §:n 5 kohdassa. Tarkoituksena on, että lakia sovellettaisiin myös sotilasajoneuvoihin. Puolustusministeriö voisi kuitenkin asetuksellaan säätää poikkeuksia tästä

säätää poikkeuksia tästä pääsäännöstä. Katsastusasetuksen mukaan katsastusta koskevia säännöksiä sovelletaan nykyisin sotilasajoneuvoihin siten kuin puolustusministeriö määrää. Liikenteessä tapahtuva valvonta, myös ajoneuvojen teknisen kunnon valvonta, voi nykyisin kohdistua myös sotilasajoneuvoihin.

2 §. *Vastuu ajoneuvon kunnosta ja katsastuksesta.* Pykälässä viitattaisiin tieliikennekiin, jonka 85 §:ssä säädetään, että ajoneuvon omistaja tai hänen sijastaan rekisteriin merkitty haltija sekä kuljettaja ovat vastuussa siitä, että liikenteessä käytettävä ajoneuvo on asianmukaisesti katsastettu ja rekisteröity sekä muutoinkin liikennekelpoinen. Viittaus-säännöksen ottaminen ehdotettuun lakiin on perusteltua, koska laissa säädetäisiin katsastusvelvollisuudesta.

2 luku. Ajoneuvon määräaikaikatsastus

Lakiin otettaisiin oma luku määräaikaikatsastuksista.

3 §. *Katsastamattoman ajoneuvon käyttökielto.* Pykälän *1 momenttiin* otettaisiin kielto käyttää moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai siihen kytkettyä hinattavaa ajoneuvoa liikenteessä, jos sitä ei ole hyväksytty katsastuksessa säädettyyn määräaikaan mennessä. Eri-tyistä määräämistoimenpidettä ei tarvittaisi, minkä vuoksi puhuttaisiin käyttökiellosta. Ajoneuvon käyttö liikenteessä olisi kielletty, jos ajoneuvoa ei olisi lainkaan esitetty katsastukseen säädettyä aikana. Samoin ajoneuvon käyttö olisi kielletty, jos se olisi säädettyä aikana vain hylätty katsastuksessa tai katsastus olisi keskeytetty. Ehdotus vastaa asiallisesti nykyistä menettelyä. Tieliikennelain 84 §:n 1 momentissa säädetään, että ajoneuvon käyttö liikenteessä on kielletty, jollei sitä ole katsastettu. Tällöin poliisimies voi saman lain 96 §:n 1 momentin mukaan estää ajoneuvon käyttämisen liikenteessä ottamalla pois rekisteritunnukset ja rekisteriotteen tai muunlaisin tarvittavin keinoin.

Määräaikoihin sidottua katsastusta kutsutaisiin määräaikaikatsastukseksi nykyisen

katsastusasetuksessa määritellyn vuosikatsastuksen asemesta. Ehdotettu termi kuvaa nykyistä termiä paremmin sitä, että ajoneuvo on esitettävä katsastukseen määräajoin, ei niinkään vuosittain.

Tieliikennelain 84 §:n 1 momentissa säädettyllä tavalla katsastusvelvollisuus voisi koskea kaikkia liikenteessä käytettäviä moottorikäyttöisiä ajoneuvoja ja niihin kytkettäviä hinattavia ajoneuvoja. Pykälän 1 momentin valtuuden nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin yksityiskohtaisesti, mitä ajoneuvoja katsastusvelvollisuus koskisi. Katsastusvelvollisuutta ei tässä yhteydessä ole tarkoitus laajentaa uusiin ajoneuvoluokkiin. Myös määräaikaiskatsastuksen määräajoista säädettäisiin nykyiseen tapaan valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 2 momenttiin otettaisiin valtuus, jonka nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tilanteista, joissa ajoneuvoa voisi 1 momentista poiketen käyttää liikenteessä, vaikka sitä ei olisi katsastettu määräaikaiskatsastuksessa. Katsastamattoman ajoneuvon käyttöoikeudet on tarkoitus rajata samalla tavalla kuin niistä säädetään nykyisin katsastusasetuksessa. Keskeisimmästä katsastamattoman ajoneuvon käyttöoikeudesta säädetään asetuksen 41 §:ssä. Sen mukaan katsastusaikana katsastuksessa hylättyä ajoneuvoa saa käyttää liikenteessä enintään kaksi kuukautta, jos ajoneuvoa ei ole samalla määrätty ajokieltoon.

Pykälän 3 momenttiin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää ulkomailla ja Ahvenanmaan maakunnassa rekisteröidyn tai käyttöön otetun katsastamattoman ajoneuvon käyttämisestä liikenteessä Suomessa. Katsastusvelvollisuutta asetettaessa on tarkoitus ottaa huomioon Euroopan yhteisön lainsäädäntö ja Suomea sitovat kansainväliset sopimukset. Siten esimerkiksi Euroopan yhteisöön kuuluvissa valtioissa rekisteröidyiltä ajoneuvoilta edellytettäisiin katsastusdirektiivissä säädettyjä katsastuksia. Valtioissa, jotka ovat sitoutuneet Wienissä 8 päivänä marraskuuta 1968 allekirjoitettavaksi avattua tieliikennettä koskevaa yleissopimusta täydentävään eurooppalaiseen sopimukseen (SopS 32/1986), rekisteröidyiltä tai käyttöön otetuilta ajoneuvoilta edellytettäisiin tämän sopimuksen ja pyörillä varustettujen ajoneuvojen määrä-

ajoin toistuvien katsastusten yhdenmukaisten ehtojen hyväksymisestä sekä näiden katsastusten vastavuoroista tunnustamista tehdyssä sopimuksessa (SopS 35/2001) tarkoitettua katsastusta.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 21 kohdan mukaan tieliikennettä koskevat asiat kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan, joten 3 momenttiin esitetty valtuus koskisi myös Ahvenanmaan maakunnassa rekisteröityä tai käyttöön otettua ajoneuvoa.

4 §. *Edellytykset määräaikaiskatsastuksen suorittamiselle.* Jos ajoneuvo olisi käyttökielossa sen vuoksi, että ajoneuvoon kohdistuva vero tai maksu on maksamatta tai jos liikennevakuutusvelvollisuuden alaisen ajoneuvon liikennevakuutusmaksu on maksamatta, ajoneuvon katsastusta ei 1 momentin mukaan saisi edes aloittaa. Ajoneuvoon kohdistuvien verojen ja maksujen laiminlyönnistä johtuva käyttökielto ja liikennevakuutusmaksun laiminlyönti olisivat katsastusprosessin aloittamisen esteitä. Katsastustoimipaikat saisivat tiedon käyttökiellosta ja sen syystä sekä liikennevakuutusmaksun laiminlyönnistä tieliikenteen tietojärjestelmästä.

Nykyisin katsastusasetuksen 35 §:n mukaan ajoneuvon katsastus on keskeytettävä, jos ajoneuvon mahdollinen ajoneuvo kohtainen vero tai maksu on laiminlyöty taikka jos liikennevakuutusvelvollisuuden alaisen ajoneuvon voimassa olevaa liikennevakuutusmaksua ei ole suoritettu.

Verojen ja maksujen tarkastaminen katsastuksen yhteydessä koskee nykyisin moottorijoneuvoverosta annetussa laissa tarkoitettua varsinaista ajoneuvoveroa ja ajoneuvoverosta annetussa laissa tarkoitettua ajoneuvoveroa. Liikennevakuutuksesta säädetään liikennevakuutuslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä.

Käytännössä katsastus on saatettu nykyisin suorittaa, vaikka vero tai liikennevakuutusmaksu on maksamatta tekemättä kuitenkaan katsastuksen hyväksymisestä merkintää rekisterioitteeseen. Asiakas on joskus vastoin säännöksiä jopa voinut jälkitarkastukselle säädetyssä ajassa käydä uudestaan katsastustoimipakassa, jolloin veron tai liikennevakuutusmaksun maksaminen on todettu ja annettu otteeseen merkintä katsastuksen suorit-

tamisesta. Esityksen mukaan jatkossa näin ei voisi menetellä, koska varsinaisia katsastustoimenpiteitä ei saisi aloittaa ennen kuin verojen tai maksujen laiminlyönnistä johtuva käyttökielto olisi päättynyt.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että verojen ja maksujen laiminlyönnistä johtuvasta käyttökiellosta sekä liikennevakuutusmaksun tarkastamisesta määräaikaikatsastuksen yhteydessä säädettäisiin erikseen. Moottoriajoneuvoverosta annettua lakia, ajoneuvoverosta annettua lakia, autoverolakia, polttoainemaksusta annettua lakia ja liikennevakuutuslakia esitetään muutettavaksi siten, että ajoneuvon kohdistuvien verojen ja maksujen tarkastamisvelvollisuudesta määräaikaikatsastuksen yhteydessä sekä ajoneuvon käyttökiellosta säädettäisiin kyseistä veroa ja maksua koskevassa säädöksessä.

5 §. *Määräaikaikatsastuksen sisältö.* Pykälässä säädettäisiin määräaikaikatsastuksen keskeisestä sisällöstä. Katsastuksessa tarkastettaisiin ajoneuvon kunto ja rekisteriin merkityt tiedot. Nykyisin ajoneuvojen katsastuksesta annetun asetuksen 34 §:ssä säädetään vuosikatsastuksen sisällöstä. Katsastuksessa tarkastettavien kohteiden osalta asetuksessa viitataan katsastusdirektiiviin.

Määräaikaikatsastuksen yksityiskohtaisesta sisällöstä säädettäisiin ehdotetun valtuuden nojalla valtioneuvoston asetuksella. Katsastuksen sisältö perustuisi jatkossakin katsastusdirektiiviin. Valtuuden nojalla säädettäisiin edelleen myös jälkitarkastuksesta, joka on osa määräaikaikatsastusta.

6 §. *Ajoneuvon hyväksyminen tai hylkääminen määräaikaikatsastuksessa.* Pykälässä säädettäisiin määräaikaikatsastuksessa hyväksymisen keskeisimmistä perusteista. Ajoneuvo olisi hyväksyttävä katsastuksessa, jos siinä ei olisi liikenneturvallisuuden kannalta merkittävää taikka ympäristön kannalta huomattavaa vikaa tai puutetta. Jos ajoneuvo ei olisi hyväksyttävä katsastuksessa, se olisi hylättävä.

Ehdotetulla säännöksellä ei ole tarkoitus muuttaa nykykäytäntöä, koska pykälässä ilmaistaisiin asiallisesti katsastusasetuksessa olevat keskeisimmät hyväksymis- ja hylkäysperusteet. Katsastusasetuksen 38 §:n mukaan ajoneuvo on nykyisin hyväksyttävä katsastuksessa, jos siinä ei ole havaittu kat-

sastusdirektiivin hylkäysperusteissa mainittua vikaa tai puutetta eikä muissa tarkastuskohteissa ole ilmennyt liikenneturvallisuuden tai ympäristön kannalta merkittävää vikaa tai puutetta. Ajoneuvo on myös hyväksyttävä, jos siinä todetusta viasta tai puutteesta aiheutuu vain vähäistä vaaraa tai haittaa liikenneturvallisuudelle ja vika tai puute on korjattavissa yksinkertaisella säätötoimenpiteellä. Tällaisia kohteita saa kuitenkin olla enintään kolme. Katsastusasetuksesta poiketen hylkäysperusteena olisi ehdotetun pykälän mukaan ympäristön kannalta huomattava vika tai puute, ei merkittävä vika tai puute, koska ajokieltoon määräämisen perusteeksi säädettäisiin 8 §:ssä vika tai puute, joka aiheuttaa merkittävää haittaa ympäristölle. Näin tehtäisiin nykyistä selkeämpi ero katsastuksessa hyväksymisen tai hylkäämisen sekä hylkäämisen ja samalla ajokieltoon määräämisen syissä.

Hylkäysperusteista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Hylkäyksen yksityiskohtaiset syyt perustuisivat pääosin katsastusdirektiiviin. Nykyisiä hyväksymis- ja hylkäysperusteita ei ole ehdotetun lain vuoksi tarkoitus muuttaa. Hyväksymistä ja hylkäämisestä koskevat säännökset ovat nykyisin katsastusasetuksen 38 §:ssä.

7 §. *Määräaikaikatsastuksen keskeyttäminen.* Määräaikaikatsastuksen suorittaminen loppuun asti edellyttäisi pykälän mukaan, että ajoneuvo voidaan luotettavasti tunnistaa ja yksilöidä. Jos ajoneuvoa ei voida yksilöidä, määräaikaikatsastus olisi keskeytettävä kuten nykyisinkin katsastusasetuksen nojalla tapahtuu. Ajoneuvon tunnistaminen tapahtuu lähinnä rekisterikilven sekä ajoneuvon valmistusnumeron ja valmistajan kilven avulla. Jos näissä havaitaan epäselvyyksiä, tarkastetaan muita yksilöintitietoja kuten moottorin numero.

Määräaikaikatsastuksen keskeyttäminen saattaa johtaa siihen, että ajoneuvo on esitettävä muuhun katsastukseen kuten rekisteröinti- tai muutokatsastukseen. Määräaikaikatsastusta voitaisiin myöhemmin jatkaa, jos esitetään lisää selvitystä ajoneuvon luotettavaksi yksilöimiseksi.

Määräaikaikatsastusta ei enää keskeyttäisi sen vuoksi, että ajoneuvon mahdollinen ajoneuvokohtainen vero tai maksu taikka lii-

kennevakuuttamisvelvollisuuden alaisen ajoneuvon liikennevakuutusmaksu on laiminlyöty. Näistä seikoista säädettäisiin 4 §:ssä.

Määräaikaikatsastuksen keskeyttämiseen liittyvistä asioista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää muistakin määräaikaikatsastuksen keskeyttämisen syistä. Tällainen syy olisi kuten nykyisinkin se, että katsastusta ei voitaisi säätää tai vastaavista olosuhteista johtuen suorittaa.

8 §. *Ajokieltoon määrääminen määräaikaikatsastuksessa.* Jos katsastuksessa havaittaisiin, että ajoneuvossa on sellainen vika tai puute, joka aiheuttaa välitöntä vaaraa liikenneturvallisuudelle tai merkittävää haittaa ympäristölle, ajoneuvo olisi *1 momentin* mukaan katsastuksessa hylkäämisen lisäksi määrättävä ajokieltoon. Tässä yhteydessä puhutaisiin ajokiellosta, koska kyseessä olisi ajoneuvon määrääminen ajokieltoon.

Ajokiellon keskeiset perusteet vastaisivat asiallisesti katsastusasetuksen 38 §:n 2 momenttia. Jarruissa havaittu vika, renkaiden kunto tai alustarakenteessa havaittu murtuma voisivat esimerkiksi olla syitä, jotka johtaisivat ajoneuvon määräämiseen ajokieltoon. Ajokieltoon johtavaksi merkittäväksi haitaksi ympäristölle katsotaan katsastusasetuksen 38 §:n 2 momentin mukaan CO-päästöjen yli 6 prosentin tai absorptiokertoimeksi yli 4 m¹ taso. Ehdotetun valtuuden nojalla ajokiellon perusteista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lakiehdotuksen vuoksi katsastusasetuksessa nykyisin säädettyjä perusteita ei ole tarkoitus muuttaa.

Katsastuksessa ajokieltoon määrättyä ajoneuvoa ei saisi *2 momentin* mukaan käyttää liikenteessä ennen kuin havaitut viat ja puutteet olisi korjattu ja ajoneuvo hyväksytty määräaikaikatsastuksessa. Myös muu katsastus, lähinnä rekisteröintikatsastus voisi tulla kysymykseen. Tästä muusta katsastuksesta säädettäisiin kuitenkin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 2 momenttiin otettaisiin myös valtuussäännös, jonka mukaan ajokiellon merkitsemisestä ja ajoneuvon tilapäisestä käytämisestä liikenteessä ajokiellon aikana säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Ehdotetun valtuuden nojalla on tarkoitus nykyiseen tapaan säätää, että ajokielto merkitään

tarralla. Myös ajoneuvon väliaikainen käyttö rajattaisiin katsastusasetuksessa säädettyihin tilanteisiin, joiden mukaan ajoneuvo voitaisiin kuljettaa korjattavaksi ja jälleen katsastettavaksi.

9 §. *Vikojen ja puutteiden poistaminen.* Tieliikennelain 83 §:n mukaan liikenteessä käytettävän ajoneuvon oltava rakenteeltaan, varusteiltaan, kunnoltaan ja muilta ominaisuuksiltaan turvallinen ja ajoneuvoja koskevien säännösten ja määräysten mukainen. Ajoneuvon on siten oltava kunnoltaan turvallinen kaiken aikaa, kun sitä käytetään liikenteessä. Ehdotetun 1 momentin mukaan määräaikaikatsastuksessa hylätyn ajoneuvon, jota ei ole määrätty ajokieltoon, viat ja puutteet on korjattava mahdollisimman pian. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin määräaika, jonka päätyttyä ajoneuvo joutuisi ilman erillistä määräämistoimenpidettä käyttökieltoon, jollei hylkäyksen perusteena olevia vikoja ja puutteita olisi korjattu ja hyväksytty määräaikaikatsastuksessa. Asiallisesti ehdotettu 1 momentti vastaisi katsastusasetusta. Määräaika on katsastusasetuksessa säädetyllä tavalla tarkoitus säätää kahden kuukauden mittaiseksi.

Pykälän 2 momenttiin otettaisiin säännös, jonka mukaan määräaikaikatsastuksessa todetut vähäisetkin viat ja puutteet olisi määrättävä korjattavaksi kohtuullisen ajan kuluessa. Nämä olisivat niitä vikoja ja puutteita, jotka eivät aiheuta ajoneuvon hylkäämistä katsastuksessa. Ehdotettu säännös vastaa asiallisesti katsastusasetuksen 38 §:n 1 momentissa säädettyä velvoitetta.

10 §. *Katsastustodistus.* Määräaikaikatsastuksesta annettaisiin *1 momentin* mukaan aina jonkinlainen todistus tai merkintä. Todistuksesta ja katsastuksen merkitsemisestä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotetun lain vuoksi katsastuksesta tehtävää merkintää ja todistusta koskevia säännöksiä ei ole tarkoitus muuttaa. Nykyisin katsastuksen suorittamisesta on katsastusasetuksen 39 §:n mukaan tehtävä merkintä rekisterioitteeseen. Lisäksi katsastuksesta laaditaan tarkastuskortti, joka annetaan ajoneuvon katsastukseen esittäneelle. Tarkastuskortti toimii katsastusta koskevana päätösasiakirjana. Ajoneuvojen katsastuksesta annetun asetuksella.

sen 39 §:n muuttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (988/2001) 39 §:n 3 momentin mukaan voidaan pyynnöstä eräissä tapauksissa antaa pyörillä varustettujen ajoneuvojen määräajoin toistuvien katsastusten yhdenmukaisten ehtojen hyväksymisestä sekä näiden katsastusten vastavuoroisesta tunnustamisesta tehdyn sopimuksen liitteen 2 mukainen kansainvälinen katsastustodistus.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin määräaikaikatsastuksen suorittamista osoittavan asiakirjan mukana pitämisestä. Koska katsastus merkittäisiin jatkossakin rekisteriotteeseen, se toimisi edelleen katsastuksen osoittavana ajoneuvossa mukana pidettävänä asiakirjana.

Ulkomaisen ja Ahvenanmaan maakunnassa annetun katsastustodistuksen tunnustamisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Valtuus asetuksen antamiseen otettaisiin 2 momenttiin. Katsastusdirektiivin 3 artiklan mukaan katsastuksesta annetaan todistus. Mainitun artiklan mukaan kussakin jäsenvaliossa annettu todistus siitä, että kyseisen jäsenvalion alueella rekisteröity moottoriajoneuvo ja sen perävaunu tai puoliperävaunu on hyväksytty vähintään katsastusdirektiivin säännösten mukaisessa katsastuksessa, on jokaisen muun jäsenvaltion tunnustettava samoin perustein kuin, jos kyseinen valtio olisi antanut tämän todistuksen. Myös pyörillä varustettujen ajoneuvojen määräajoin toistettavien katsastusten yhdenmukaisten ehtojen hyväksymisestä sekä näiden katsastusten vastavuoroisesta tunnustamisesta tehdyssä sopimuksessa edellytetään katsastustodistusta. Sopimukseen sitoutuneiden valtioiden on tunnustettava kyseinen todistus.

11 §. *Katsastuksen suorittaja.* Katsastuksen suorittajasta säädetään ajoneuvojen katsastusluvista annetussa laissa. Pykälään otettaisiin viittaus tähän lakiin.

3 luku. Ajoneuvon tekninen tienvarsitarkastus

Lakiin otettaisiin oma luku ajoneuvojen teknisistä tienvarsitarkastuksista. Euroopan yhteisön jäsenvaltiot veloitetaan tienvarsitarkastusdirektiivin 3 artiklassa suorittamaan riittävästi teknisiä tienvarsitarkastuksia hyötyajoneuvoille. Niitä ovat linja-autot (luokat

M₂ ja M₃), kuorma-autot (luokat N₂ ja N₃) ja raskaat perävaunut (luokat O₃ ja O₄). Ehdotetut säännökset koskisivat kuitenkin lakiehdotuksen 1 §:n mukaan kaikkia ajoneuvoja. Säännöksissä tarvittavat erot hyötyajoneuvojen ja muiden ajoneuvojen välillä tehtäisiin valtioneuvoston asetuksessa.

12 §. *Teknisen tienvarsitarkastuksen sisältö.* Pykälään otettaisiin ajoneuvon teknisen tienvarsitarkastuksen keskeisin sisältö. Teknisessä tienvarsitarkastuksessa tarkastettaisiin ajoneuvon kunto ja ajoneuvorekisteriin merkityt tiedot. Asiallisesti ehdotettu sisältö vastaisi määräaikaikatsastuksen sisältöä. Pykälän mukaan tarkastus suoritettaisiin kuitenkin vain siinä laajuudessa kuin tarkastuksen suorittaja katsoisi sen tarkoituksenmukaiseksi. Tarkastuksen sisällöstä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Yksityiskohtaisesta sisällöstä säädettäessä otettaisiin huomioon tienvarsitarkastusdirektiivistä johtuvat velvoitteet, mutta tekninen tienvarsitarkastus voisi olla tienvarsitarkastusdirektiivissä säädettyä laajempikin kattaen ajoneuvon kaikenlaisen teknisten säännösten mukaisuuden tarkastamisen.

Tienvarsitarkastusdirektiivin 4 artiklassa säädetään teknisen tienvarsitarkastuksen sisällöstä. Direktiivin mukaan tarkastus koostuu kolmesta osasta, joista suoritetaan yksi, kaksi tai kolme. Tarkastus voisi siten muodostua silmämääräisestä tarkastuksesta, ajoneuvon liittyvien asiakirjojen, kuten katsastustodistuksen, aikaisemmasta teknisestä tienvarsitarkastuksesta annetun raportin tai muun erityisen asiakirjan tarkastuksesta, sekä varsinaisesta ajoneuvon kunnan tarkastuksesta ajoneuvon puutteiden havaitsemiseksi.

13 §. *Ajoneuvon pysäyttäminen ja tarkastajan oikeudet.* Pykälään otettaisiin säännökset teknisiä tienvarsitarkastuksia suorittavien toimivaltuuksista. Lakiehdotuksen 18 §:ssä säädettäisiin, että teknisten tienvarsitarkastusten suorittaminen kuuluu poliisille, tullilaitokselle ja rajavartiolaitokselle. Ehdotetut säännökset eivät luonnollisesti rajoittaisi tarkastuksia suorittavien muihin säännöksiin perustuvaa toimivaltaa.

Yleiset säännökset poliisin toimivallasta ovat poliisilaissa. Tieliikennelaissa, poliisilaissa, pakkokeinolaissa (450/1987), tullilaisissa (1466/1994) ja rajavartiolaitoksesta anne-

tussa laissa (320/1999) sekä useissa muissa laeissa on lukuisia liikennevalvontaan liittyvien yksittäisten virkatehtävien suorittamiseen oikeuttavia toimivaltasäännöksiä. Monein niistä sisältyy myös oikeus pakkokeinojen käyttämiseen. Tieliikennelain 93 §:n mukaan ajoneuvo on poliisimiehen antamasta merkistä pysäytettävä. Kuljettaja on velvollinen noudattaman poliisimiehen ajoneuvon kunnan tarkastamiseksi antamia määräyksiä sekä sallimaan ajoneuvon liikennekelpoisuuden tarkastamisen.

Tienvarsitarkastusdirektiivissä velvoitetaan jäsenvaltioita suorittamaan riittävästi teknisiä tienvarsitarkastuksia. Ehdotetut säännökset mahdollistaisivat tarkastusten asianmukaisen suorittamisen. Säännökset eivät oikeuttaisi tarkastamaan ajoneuvoa muussa tarkoituksessa kuin teknisen tienvarsitarkastuksen suorittamiseksi. Lakiehdotuksen mukaan teknisten tienvarsitarkastusten käsite olisi kuitenkin tienvarsitarkastusdirektiivissä säädettyä laajempi. Direktiivi koskee vain hyötyajoneuvoja, mutta lakiehdotuksen mukaan tarkastus voitaisiin suorittaa kaikille ajoneuvoille.

Pykälän 1 momenttiin otettaisiin yleinen velvoite siitä, että ajoneuvon kuljettaja on velvollinen sallimaan teknisen tienvarsitarkastuksen suorittamisen.

Pykälän 2 momentissa lueltaisiin yksityiskohtaisesti tarkastuksia suorittavien oikeudet ja tarkastukseen joutuvien velvollisuudet. Kaikkien toimenpiteiden tarkoituksena tulisi olla teknisen tienvarsitarkastuksen suorittaminen. Momentin 1 kohtaan otettaisiin tieliikennelain 93 §:n 1 momentin kaltaisen säännös poliisimiehen, tullimiehen ja rajavartiomiehen oikeudesta pysäyttää ajoneuvo ja 2 kohtaan sitä vastaava velvoite ajoneuvon kuljettajalle pysäyttää ajoneuvo saatuaan sitä koskevan merkin. Kuljettajan olisi muutoinkin noudatettava saamia määräyksiä, jotka liittyvät teknisen tienvarsitarkastuksen suorittamiseen.

Pykälän 2 momentin 3 kohdassa säädettäisiin asiakirjojen esittämisvelvollisuudesta. Kohdassa lueltavat asiakirjat olisi esitettävä, jos ne olisivat mukana, vaikka niiden mukana pitämiseen ei olisi velvoitetta. Kohdassa mainittujen asiakirjojen mukana pitämismuutoksista säädettäisiin tarvittaessa

toisaalla. Ajoneuvojen rekisteröinnistä annetun asetuksen (1598/1995) 31 §:n mukaan ajoneuvon rekisteriotteen tekninen osa on pidettävä mukana käytettäessä ajoneuvoa liikenteessä. Rekisteriotteen mukana pitämismuutokset on johdettavissa myös tieliikennelain 94 §:stä. Myös katsastustodistus olisi esitettävä. Sen mukana pitamisestä säädettäisiin 10 §:ssä. Teknisestä tienvarsitarkastuksesta annettavasta raportista säädettäisiin 17 §:ssä. Tätä raporttia ei kuitenkaan velvoitettaisi pitämään mukana, mutta sen mukana pitäminen olisi kuljettajan edun mukaista, koska enintään kolme kuukautta vanha raportti otettaisiin huomioon, jos ajoneuvo tänä aikana joutuisi uudestaan tarkastukseen. Kuljettajan olisi esitettävä myös muu asiakirja, joka osoittaa ajoneuvon sovellettavien teknisten säännösten mukaisuuden, jos hän olisi velvollinen pitämään tällaisen asiakirjan mukana. Asiakirjat olisi esitettävä teknisiä tienvarsitarkastuksia suorittavien lisäksi katsastuksia suorittavalle henkilölle, joka on asiantuntijana mukana tarkastuksessa. Esitettävät asiakirjat sisältävät ajoneuvosta teknisiä tietoja, joita asiantuntija tarvitsee tarkastaessaan ajoneuvon kuntoa.

Pykälän 2 momentin 4 kohtaan otettaisiin säännös, jossa selkeästi todettaisiin, että poliisimiehellä, tullimiehellä, rajavartiomiehellä ja katsastuksia suorittavalla henkilöllä olisi oikeus päästä ajoneuvoon sisälle ja tarvittaessa kuljettaa ajoneuvoa. Teknistä tienvarsitarkastusta on mahdotonta suorittaa kunnolla, jos tarkastaja ei pääse ajoneuvoon sisälle. Ajoneuvon kuljettaminen saattaa olla tarpeellista erityisesti tarkastettaessa ajoneuvon ohjattavuutta ja jarrujen toimivuutta.

Ajoneuvojen katsastusluvista annetun lain 25 §:n mukaan ajoneuvojen katsastuksia suorittavaa henkilöä pidetään rikoslain 2 luvun 12 §:n mukaisena virkamiehenä, joten pykälässä katsastuksen suorittajalle ehdotettuja toimivaltuuksia on valtiosääntöoikeudelliselta kannalta pidettävä hyväksyttävänä.

14 §. *Teknisen tienvarsitarkastuksen suorittaminen.* Pykälään otettaisiin säännökset siitä, miten tekniset tienvarsitarkastukset olisi suoritettava. Tarkastukset suoritettaisiin tienvarsitarkastusdirektiivin mukaisesti tiellä.

Tieliikennelain 2 §:n 1 kohdan mukaan tiellä tarkoitetaan yleisnimityksenä yleistä ja

yksityistä tietä, katuja, rakennuskaavatieitä, moottorikelkkailureittejä, toria sekä muuta yleiselle liikenteelle tarkoitettua tai yleisesti liikenteessä käytettyä aluetta. Yleisistä teistä annetun lain (243/1954) 3 §:n mukaan tiehen kuuluu myös alue, joka tarvitaan valtakunnan rajan ylittävistä tieliikenteistä aiheutuvaan tulli- ja passintarkastusta varten.

Pykälän *1 momentin* mukaan teknisen tienvarsitarkastuksen suorittaja voisi pääsääntösti poiketen myös ilmoittaa tarkastuksesta etukäteen, jos ilmoittamisella pyrittäisiin vaikuttamaan ajoneuvon omistajaan ja kuljettajaan. Poliisi voisi esimerkiksi ilmoittaa kuten on tehnytkin, että liikennevalvonnassa tarkastetaan jonkin ajanjakson aikana erityisesti ajoneuvon renkaiden kuntoa. Yleensä poliisin pelkkä ilmoitus saa jo aikaan liikenneturvallisuuden kannalta positiivisen vaikutuksen. Kansalaiset kiinnittävät entistä enemmän huomiota ajoneuvonsa renkaiden kuntoon. Tienvarsitarkastusdirektiivin 2 artiklan b kohdan mukaan teknisellä tienvarsitarkastuksella tarkoitetaan ilman viranomaisen ennakkoilmoitusta ja siten yllättäen tehtyä ajoneuvon tarkastusta. Ehdotetussa laissa ajoneuvojen teknisen kunnan valvontaa ei kuitenkaan ole perusteltua rajoittaa täysin ylilyntämissä tarkastuksiin. Tuskin direktiivissäkään tarkoitetaan, että yleistä ilmoittamista tarkastuksista ei saisi suorittaa. Ehdotetulla säännöksellä pyritään siihen, että yksittäinen henkilö ei tiedä, milloin hänen ajoneuvonsa joutuu tekniseen tienvarsitarkastukseen. Katsastus on sen sijaan tarkastus, jonka ajankohdan henkilö tietää ennakkolta.

Tarkoituksena on, että katsastuksen suorittaja osallistuu osaan teknisistä tienvarsitarkastuksista asiantuntijana ja että tarkastuksissa on ainakin osittain mukana erikoislaitteita kuten siirrettävä jarrudynamometri ja pako-kaasupäästöjen mittaustilaite. Jotta välttyttäisiin teknisten laitteiden siirtämiseltä tielle, ajoneuvo voitaisiin *1 momentin* mukaan ohjata teknisen tienvarsitarkastusten suorittamiseksi lähellä sijaitsevaan katsastustoimipaikkaan, jossa laitteet ja asiantuntijat olisivat valmiina paikalla. Tällainen menettely olisi myös liikenneturvallisuuden kannalta perusteltua. Edellytyksenä katsastustoimipaikkaan ohjaamiselle luonnollisesti olisi, että Ajoneuvohallintokeskus olisi tehnyt kyseisen

toimipaikan kanssa 18 §:n 2 momentissa tarkoitetun sopimuksen.

Tienvarsitarkastusdirektiivin 3 artiklassa edellytetään, että tekniset tienvarsitarkastukset toteutetaan ilman kuljettajan kansallisuuden tai hyötyajoneuvon rekisteröinti- tai käyttöönottomaahan perustuvaa syrjintää ottaen huomioon tarve vähentää kuljettajalle ja yrityksille koituvat kustannukset ja viivytykset mahdollisimman pieniksi. Näin ollen tekninen tienvarsitarkastus voitaisiin suorittaa myös ulkomailla tai Ahvenanmaan maakunnassa rekisteröidylle tai käyttöön otetulle ajoneuville. Pykälän *2 momenttiin* otettaisiin direktiivin tasapuolisuutta ja kohtuuttoman haitan välttämistä koskeva säännös.

Pykälän *3 momenttiin* otettaisiin valtuus, jonka mukaan tarkastusten suorittamisesta säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tällaisia säännöksiä ei ole tarkoitus lain voimaan tullessa antaa, mutta niitä voitaisiin tarvittaessa myöhemmin antaa, jos se osoittautuisi tarpeelliseksi.

15 §. *Valvontakatsastukseen määrääminen.* Jos teknisessä tienvarsitarkastuksessa todettaisiin puutteita tai vikoja, joiden epäiltäisiin aiheuttavan turvallisuusriskin, ajoneuvo voitaisiin *1 momentin* mukaan määrätä katsastettavaksi. Tällaista määrättyä katsastusta kutsuttaisiin valvontakatsastukseksi. Katsastukseen määräämisen edellytyksenä olisi, että ajoneuvossa todettaisiin jonkinlaisia puutteita tai vikoja, mutta niiden aiheuttama turvallisuusriski voisi olla epäselvä. Tämän vuoksi ajoneuvo olisi syytä määrätä katsastukseen, jossa voitaisiin tarkemmin selvittää vikojen ja puutteiden laatu. Jos ajoneuvoa ei esitetä, ei tienvarsitarkastuksen suorittajan määräämisessä ajassa katsastukseen, ajoneuvo joutuisi ilman erityistä määräystä käyttökieltoon. Poliisi tai muu tarkastuksen suorittaja harkitsisi määrääjän pituuden ottaen muun ohessa huomioon ajoneuvon kunnan ja mahdollisuuden viedä ajoneuvo katsastukseen. Näin käyttökieltoon joutunut ajoneuvo olisi esitettävä valvontakatsastukseen ennen kuin sitä voisi käyttää liikenteessä. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin siitä, millä ehdoin käyttökieltoon joutuneen ajoneuvon saisi kuljettaa katsastettavaksi.

Poliisimies, tullimies ja rajavartiomies voisi määrätä ajoneuvon valvontakatsastukseen

myös silloin, kun ei ole noudatettu aikaisemmin annettua ajoneuvon korjauskehotusta.

Tarkoituksena on, että Ajoneuvohallintokeskus maksaisi katsastustoimipaikalle maksun valvontakatsastuksesta, koska katsastukseen määrättäessä on epäselvää, onko ajoneuvo säännösten mukaisessa kunnossa. Jos valvontakatsastus suoritettaisiin vasta sen jälkeen, kun ajoneuvo olisi jo käyttökiellossa, ajoneuvon katsastukseen tuova joutuisi itse maksamaan valvontakatsastuksen.

Ehdotetun 2 momentin mukaan valvontakatsastukseen sovellettaisiin pitkälti määräaikaiskatsastusta koskevia säännöksiä, jollei valtioneuvoston asetuksella toisin säädettäisi. Valvontakatsastus vastaisi siten sisällöltään määräaikaiskatsastusta. Valtioneuvoston asetuksella on kuitenkin tarkoitus säätää, että tienvarsitarkastuksen suorittaja voisi rajoittaa tarkastettavia kohteita. Tarkastus voisi rajoitua esimerkiksi vain jarrujen tarkastukseen. Ajoneuvo olisi valvontakatsastuksessa hyväksyttävä ja hylättävä sekä määrättävä ajokieltoon samoin perustein kuin määräaikaiskatsastuksessa. Valvontakatsastuksessa todett sellaiset viat ja puutteet, jotka eivät aiheuta ajokieltoon määräämistä, olisi myös poistettava mahdollisimman pian. Myös katsastustodistusta koskevaa 10 §:ää olisi sovellettava.

Pykälän 2 momentin mukaan muista kuin momentissa tarkoitetuista valvontakatsastukseen liittyvistä seikoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Tällaisia seikkoja olisivat ainakin toimenpiteet sen varalla, että vasta valvontakatsastuksessa todettaisiin, että ajoneuvoa ei ole mahdollista yksilöidä luotettavasti.

Selvyyden vuoksi 3 momenttiin otettaisiin säännös, jonka mukaan myös ulkomailla tai Ahvenanmaan maakunnassa rekisteröity tai käyttöön otettu ajoneuvo voitaisiin määrätä valvontakatsastukseen.

16 §. *Ajokieltoon määrääminen.* Jos teknisessä tienvarsitarkastuksessa todettaisiin ajoneuvon olevan sellaisessa kunnossa, että se voisi aiheuttaa välitöntä vaaraa ihmisille tai merkittävää haittaa ympäristölle, poliisimies, tullimies tai rajavartiomies voisi määrätä ajoneuvon ajokieltoon. Ajoneuvon käyttö voitaisiin samalla estää. Tieliikennelain

96 §:ssä on lähes vastaavanlainen säännös. Siinä säädetään myös, että ajoneuvon käyttö estetään poistamalla ajoneuvosta rekisteritunnukset ja rekisteriote tai muunlaisin tarvittavin keinoin. Estämistä koskevien keinojen osalta ehdotetussa pykälässä viitattaisiin tieliikennelakiin. Tieliikennelaissa ei nykyisin kuitenkaan ole säännöstä, jonka mukaan merkittävä haitta ympäristölle oikeuttaisi määräämään ajoneuvon ajokieltoon tiellä tapahtuvassa tarkastuksessa. Vuosikatsastuksessa ajoneuvo voidaan määrätä ajokieltoon katsastusasetuksen 38 §:n 2 momentin mukaan, jos ajoneuvo aiheuttaa merkittävää haittaa ympäristölle. Vastaavanlainen ehdotus sisältyy lakiehdotuksen 8 §:ään. Näin ollen on perusteltua, että myös teknisessä tienvarsitarkastuksessa ajoneuvo voitaisiin ympäristöhaittojen vuoksi määrätä ajokieltoon.

Ajokieltoon määrättyä ajoneuvoa ei saisi käyttää liikenteessä ennen kuin todettu viat ja puutteet olisi korjattu ja ajoneuvo hyväksytty valvontakatsastuksessa. Tarkoituksena on, että ajoneuvon katsastukseen toimittava maksaisi itse valvontakatsastuksesta perittävän maksun, koska ajoneuvo olisi jo todettu kunnoltaan säännösten vastaiseksi.

Ehdotetun valtuuden nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin ajokieltoon määrätyn ajoneuvon kuljettamisesta säilytettäväksi, korjattavaksi ja katsastettavaksi. Nykyiset säännökset sisältyvät katsastusasetuksen 45 §:ään.

17 §. *Raportti teknisestä tienvarsitarkastuksesta.* Pykälän mukaan teknisestä tienvarsitarkastuksesta annettaisiin ajoneuvon kuljettajalle raportti, jollei valtioneuvoston asetuksella toisin säädettäisi. Tienvarsitarkastusdirektiivissä edellytetään, että ajoneuvon kuljettajalle annetaan raportti, jos tarkastus on direktiivin 4 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuna kaltainen. Kyseisissä kohdassa tarkoitettu tarkastus on perusteellisin tarkastus, jossa tarkastetaan ajoneuvon kunto sen puutteiden havaitsemiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää, että ensivaiheessa vain hyötyajoneuvoille suoritettavista teknisistä tienvarsitarkastuksista annettaisiin raportti. Tällöinkin raportti annettaisiin pääsääntöisesti vain, jos se on tienvarsitarkastusdirektiivin mukaan annettava. Saatujen kokemusten perusteella

raportin antamista voitaisiin jatkossa laajentaa, jos siihen ilmenisi tarvetta.

Pykälän mukaan raportista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksessa on tarkoitus viitata tienvarsitarkastusdirektiivin 1 liitteeseen, joka on laadittu lomakkeen muotoon. Lomakkeen 10 kohdassa muun ohessa luettelaa tarkastettavat kohteet. Tarkoituksena on, että Ajoneuvohallintokeskus valmistaisi lomakkeet, mistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Nykyisin poliisi antaa ajoneuvon teknisen kunnan tarkastuksessa ajoneuvon kuljettajalle kopion valvontailmoituksesta lähinnä silloin, kun ajoneuvosta otetaan rekisterikilvet pois.

18 §. *Teknisen tienvarsitarkastuksen suorittaja.* Teknisen tienvarsitarkastuksen suorittajia olisivat 1 momentin mukaan poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos, mutta päävastuu ajoneuvon teknisen kunnan valvonnasta liikenteessä kuuluisi jatkossakin poliisille. Tullilaitos ja rajavartiolaitos suorittaisivat tarkastuksia niillä alueilla, joilla ne muutoinkin toimivat. Poliisin toimialana olisi koko maa Ahvenenmaata lukuun ottamatta. Poliisilain 1 §:n säännöksestä voidaan johtaa, että liikennevalvonta ja myös ajoneuvon teknisen kunnan valvonta liikenteessä kuuluvat poliisille. Myös poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 11 §:ssä, jossa säädetään liikkuvan poliisin tehtävistä, säädetään, että poliisin tehtävänä on ohjata ja valvoa liikennettä sekä toimia liikenneturvallisuuden edistämiseksi. Liikennevalvonnan kuulumista poliisille tukevat myös useat tieliikennelain säännökset ja erityisesti lain 7 luvussa olevat liikennevalvontaa koskevat säännökset. Siten lain 93 §:ssä säädetään ajoneuvon pysäyttämisestä ja liikennekelppoisuuden tarkastamisesta, 94 §:ssä asiakirjan esittämisvelvollisuudesta ja 96 §:ssä ajoneuvon käytön estämisestä.

Tieliikennelain 7 lukuun kuuluvassa 97 §:ssä säädetään, että tulli- ja rajavartiolaitoksella on liikenteen valvontaan liittyvissä tehtävissä sama toimivalta kuin poliisimiehellä on lain 93, 94 ja 96 §:ssä. Näin ollen liikenteen ja ajoneuvon teknisen kunnan valvonta liikenteessä voi kuulua ja on kuulunut myös tullilaitokselle ja rajavartiolaitokselle. Käytännössä tullilaitos ja rajavartiolaitos

ovat suorittaneet ajoneuvojen teknisen kunnan valvontaa rajoilla, lähinnä itärajalalla. Rajalla suoritettava ajoneuvon teknisen kunnan valvonta on ollut perusteltua, koska tällöin on mahdollista estää säännösten vastaisen ajoneuvon saapuminen maahan. Käytännössä tullilaitos on valvonut raskaiden ajoneuvojen kuntoa ja rajavartiolaitos kevyiden ajoneuvojen ja linja-autojen kuntoa.

Ajoneuvojen katsastusluvan haltijat ovat osallistuneet ajoneuvojen teknisiin tarkastuksiin tiellä poliisin, tullilaitoksen ja rajavartiolaitoksen mukana. Katsastuksen suorittajat ovat osallistuneet tarkastuksiin tehtyään asiasta sopimuksen Ajoneuvohallintokeskuksen kanssa. Pykälän 2 momenttiin otettaisiin säännös, jonka mukaan Ajoneuvohallintokeskuksella olisi velvollisuus järjestää teknisiin tienvarsitarkastuksiin poliisin, tullilaitoksen ja rajavartiolaitoksen avuksi lisäasiantuntemus. Tämä tapahtuisi siten, että virasto sopisi katsastustoimipaikkojen kanssa niiden osallistumisesta tarkastukseen. Katsastuksen suorittamiseen oikeutettujen henkilöiden osallistuminen teknisiin tienvarsitarkastuksiin on perusteltua, koska heillä on vaaditun perus- ja lisäkoulutuksen vuoksi jo valmiina teknisissä tienvarsitarkastuksissa tarvittava ammattitaito.

Lisäksi Ajoneuvohallintokeskus sopisi poliisin, tullilaitoksen ja rajavartiolaitoksen kanssa katsastustoimipaikkojen osallistumisesta tarkastuksiin. Tässä sopimuksessa sovitaisiin muun ohessa siitä, missä määrin järjestettäisiin sellaisia teknisiä tienvarsitarkastuksia, joissa katsastuksia suorittavien henkilöiden on perusteltua olla mukana. Heidän ei suinkaan ole tarpeellista olla mukana kuin osassa tarkastuksia, koska poliisilla, tullilaitoksella ja rajavartiolaitoksella on myös itsellään ajoneuvojen teknistä asiantuntemusta. Kaikkia tienvarsitarkastuksia ei myöskään ole tarkoituksenmukaista järjestää sellaisiksi, että katsastuksen suorittajan mukanaolo tarkastuksessa olisi tarpeellista. Tarkoituksena on kuitenkin, että sellaisia teknisiä tienvarsitarkastuksia, joissa katsastustoimipaikat ovat mukana, voitaisiin jatkossa jonkin verran nykyisestä lisätä.

Ajoneuvohallintokeskuksen kustannukset teknisiin tienvarsitarkastuksiin liittyvistä tehtävistä katettaisiin katsastustoimipaikoilta pe-

rittävällä katsastustoiminnan maksulla, josta esitetään otettavaksi säännös ajoneuvojen katsastusluvista annettuun lakiin.

Pykälän 3 momenttiin otettaisiin säännös, jonka mukaan tekniseen tienvarsitarkastukseen osallistuvalla katsastuksia suorittavalla henkilöllä tulisi olla mukanaan katsastustoimipaikan antama todistus oikeudesta osallistua tekniseen tienvarsitarkastukseen. Todistus olisi pyydettyä esitettävä tarkastettavan ajoneuvon kuljettajalle. Vaikka tarkastuksessa olisivat aina mukana poliisi, tullilaitos tai rajavartiolaitos, on perusteltua, että katsastuksen suorittajan oikeus osallistua tarkastukseen olisi osoitettavissa kirjallisesti etenkin, kun hänelle on 13 §:ssä ehdotettu eräitä toimivaltuuksia kuten oikeus kuljettaa tarkastettavaa ajoneuvoa.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin ajoneuvon katsastusluvista annettuun lakiin, jonka 21 a §:ssä on ehdotettu säädettäväksi Ajoneuvohallintokeskuksen oikeudesta toimia asian tuntijana teknisissä tienvarsitarkastuksissa silloin, kun osallistumisen tarkoituksena olisi varsinaisen asiantuntijatoiminnan lisäksi valvoa katsastustoimipaikkojen katsastustehävien suorittamista.

19 §. *Suomessa rekisteröidyn ajoneuvon ulkomaille todetut puutteet.* Tienvarsitarkastusdirektiivin 7 artiklan 2 kohdan 2 alakohdan mukaan sen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset, jotka ovat havainneet vakavia puutteita sellaisen henkilön hyötyajoneuvossa, jonka asuinpaikka on muussa Euroopan yhteisön jäsenvaltiossa, voivat pyytää sen jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista, jossa ajoneuvo on rekisteröity tai otettu käyttöön, toteuttamaan sääntöjen rikkojaa kohtaan asianmukaiset toimenpiteet, esimerkiksi katsastuttamaan ajoneuvon uudelleen. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan poliisi voi tällaisen ilmoituksen saapuessa määrätä ajoneuvon valvontakatsastukseen. Uhkana olisi, että ajoneuvo joutuisi käyttökieltoon, jolle sitä olisi poliisin määräämänä aikana esitetty valvontakatsastukseen. Poliisin harkittavaksi jäisi, olisiko katsastukseen määrääminen perusteltua. Jos ajoneuvo on ulkomaisen ilmoituksen saapumisen jälkeen hyväksytty määräaikaiskatsastuksessa, ei yleensä olisi perusteita määrätä ajoneuvoa valvontakatsastukseen. Ajoneuvon kunnosta voitaisiin esittää

myös muunlaista näyttöä, joka osoittaisi, että valvontakatsastukseen määrääminen ei olisi perusteltua. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin siitä, millä ehdoin käyttökiellossa olevan ajoneuvon saisi kuljettaa valvontakatsastukseen.

Tarkoituksena on, että Ajoneuvohallintokeskus toimisi tienvarsitarkastusdirektiivin 7 artiklan 1 momentissa tarkoitettuna yhteyshenkilönä. Tästä säädettäisiin kuitenkin tarkemmin 22 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella. Ehdotetun pykälän 2 momenttiin otettaisiin säännös, jonka mukaan Ajoneuvohallintokeskus voisi luovuttaa 1 momentissa tarkoitettua ulkomailta tulleet ilmoitukset poliisille salassapitosäännösten estämättä.

20 §. *Tietojen vaihto ja muu yhteistyö muiden valtioiden ja Ahvenanmaan maakunnan viranomaisten välillä.* Tienvarsitarkastusdirektiivin 7 artiklassa edellytetään, että Euroopan yhteisön jäsenvaltiot avustavat toisiaan direktiivin soveltamisessa. Ehdotetun lain 21 §:n nojalla on tarkoitus säätää, että Ajoneuvohallintokeskus toimisi 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna yhteyshenkilönä.

Pykälän 1 momenttiin otettaisiin yleinen säännös, jonka mukaan poliisin, tullilaitoksen, rajavartiolaitoksen ja Ajoneuvohallintokeskuksen olisi toimialallaan avustettava Euroopan unioniin ja Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisia viranomaisia siten kuin tienvarsitarkastusdirektiivin 7 artiklassa tarkoitetaan.

Ajoneuvohallintokeskus ilmoittaisi 2 momentin mukaan ulkomailta rekisteröidyissä tai käyttöön otetuissa ajoneuvoissa Suomessa havaituista vakavista puutteista sen valtion tai Ahvenanmaan maakunnan toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa ajoneuvo on rekisteröity tai otettu käyttöön. Samalla Ajoneuvohallintokeskus voisi pyytää tätä valtiota ryhtymään toimenpiteisiin hyötyajoneuvon omistajaa kohtaan.

Pykälän 3 momenttiin otettaisiin 2 momentissa tarkoitettujen tietojen luovuttamiseen oikeuttava säännös. Kyse saattaisi olla tiedoista, jotka olisi yleisten salassapitosäännösten vuoksi pidettävä salassa, joten tietojen luovuttamisoikeudesta olisi perusteltua säätää tässä laissa.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin 4 momentin mukaan tarvittaessa antaa tarkem-

pia säännöksiä pykälässä tarkoitettujen tietojen toimittamisesta ja pyynnöstä toimenpiteisiin ryhtymiseksi.

21 §. *Kansainvälinen raportointi teknisistä tienvarsitarkastuksista.* Pykälään otettaisiin valtuus, jonka nojalla teknisiä tienvarsitarkastuksia koskevien raporttien, pyyntöjen ja tietojen toimittamisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Toimenpiteet perustuisivat tienvarsitarkastusdirektiiviin.

4 luku. **Erinäiset säännökset**

22 §. *Ajoneuvon valmistajan erityisohjeet.* Pykälään otettaisiin ajoneuvon valmistajia ja valtuutettuja edustajia velvoittava säännös. Niiden olisi toimitettava ajoneuvon valmistajan erityisohjeet katsastuksessa tai teknisessä tienvarsitarkastuksessa suoritettavia tarkastustoimenpiteitä varten Ajoneuvohallintokeskukselle. Tällaiset erityisohjeet ovat tyypillisiä pakokaasupäästöjen mittausta ja jarrujen tarkastusta varten. Useilla ajoneuvotyypeillä on yleisestä hyväksyttävistä mittausarvoista poikkeavia arvoja, jotka kuitenkin täyttävät ajoneuvon tyyppihyväksyntätestin vaatimukset.

Nykyisinkin Ajoneuvohallintokeskus saa pykälässä tarkoitettuja erityisohjeita ajoneuvon valmistajilta ja maahantuojilta, mutta yleistä velvollisuutta ohjeiden toimittamiseen ei ole. Virasto on saattanut saamansa erityisohjeet katsastustoimipaikkojen tietoon. Tarkoituksena on, että ohjeet toimitettaisiin jatkossakin Ajoneuvohallintokeskuksen kautta katsastustoimipaikkojen tietoon. On ajoneuvon valmistajan ja maahantuojan sekä katsastukseen ajoneuvonsa tuovan henkilön edun mukaista, että pykälässä tarkoitettujen tietojen ovat katsastustoimipaikkojen käytettävissä.

23 §. *Tietojen merkitseminen rekisteriotteeseen ja ilmoittaminen ajoneuvoja koskevaan rekisteriin.* Pykälään otettaisiin valtuus, jonka mukaan määräaikais- ja valvontakatsastusta sekä teknistä tienvarsitarkastusta koskevien tietojen merkitsemisestä ajoneuvon rekisteriotteeseen sekä toimittamisesta tieliikenteen tietojärjestelmään säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Nykyisin rekisteriotteeseen merkitään tiedot katsastuksessa hyväksymisestä ja hylkäämisestä, katsastuksen hyväksyneestä kat-

sastustoimipaikasta sekä hyväksymispäivämäärästä. Tiedot on ilmoitettava myös ajoneuvorekisteriin. Rekisteriotteeseen merkitään myös ajokielto ja sen päätyminen. Ehdotetun lain vuoksi rekisteriotteeseen merkitäviä tietoja ei ole tarkoitus lisätä. Kun ajoneuvojen rekisteröintiasiakirjoista annettua neuvoston direktiiviä 1999/37/EU pannaan täytäntöön, arvioidaan uudestaan, onko tarvetta lisätä otteeseen merkittäviä tietoja. Direktiivi on pantava täytäntöön 1 päivään kesäkuuta 2004 mennessä.

Rekisteriin tallettavista tiedoista säädetään rekisteriä koskevassa laissa ja sen nojalla.

24 §. *Rangaistussäännökset.* Ehdotuksen mukaan lain ankarimpien rangaistussäännösten osalta viitattaisiin rikoslain liikennerioksia koskevaan lukuun kuten tieliikennelain 98 ja 99 §:ssä tehdään. Pykälän 1 momenttiin otettaisiin viittaus rikoslain 23 luvun 1 ja 2 §:ään, joissa säädetään liikenneturvallisuuden vaarantamisesta ja törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta. Mainittua 1 §:ää esitetään myös muutettavaksi siten, että tieliikennelain tai sen nojalla annettujen säännösten rikkomisen lisäksi rikos täytyisi, jos rikotaan nyt ehdotettua lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä.

Pykälän 2 momentti vastaisi asiallisesti tieliikennelain 103 §:ää kuitenkin siten, että rikos olisi nimeltään ajoneuvojen liikennekeilpoisuutta koskevien säännösten rikkominen.

25 §. *Muutoksenhaku.* Pykälään otettaisiin tieliikennelain 106 a §:ssä olevan kaltainen viittaus hallintolainkäyttölakiin (586/1996). Poliisin, tullilaitoksen ja rajavartiolaitoksen ehdotetun lain tai sen nojalla annetun säännöksen perusteella antamaa päätöstä tai määräystä olisi 1 momentin mukaan noudatettava, vaikka se ei olisi saanut lainvoimaa. Kyseinen viranomaislain voima päätää noudattamisesta toisinkin. Ajoneuvon kuntoa liikenteessä valvovan viranomaisen päätökset kuten ajokieltoa koskeva päätös ovat pääsääntöisesti luonteeltaan sellaisia, että niiden täytäntöönpanoa ei voi viivyttää.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin ajoneuvon katsastusluvista annetun lain 26 §:ään, jossa säädetään oikaisun hakemisesta katsastusluvun haltijan katsastusasiassa tekemään päätökseen. Myös katsastustoimipaikan kat-

sastusasiassa tekemää päätöstä olisi noudatettava, vaikka se ei olisi saanut lainvoimaa. Katsastusasetuksen 48 §:ssä säädetään, että asetuksen perusteella annettua päätöstä on noudatettava, vaikka se ei ole tullut lainvoimaiseksi, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

26 §. *Valtuussäännökset.* Pykälän 1 momentissa annettaisiin valioneuvostolle valtuus säätää lain täytäntöönpanosta.

Pykälän 2 momenttiin otettaisiin nykyisin katsastusasetuksen 48 a §:ssä oleva valtuus Ajoneuvohallintokeskukselle antaa pykälässä mainituista asioista tarkempia ohjeita.

27 §. *Poliisin toimintaa koskevat tarkemat ohjeet ja määräykset.* Pykälän 1 momenttiin otettaisiin viittaus tieliikennelain 108 a §:ään, jossa sisäasiainministeriö veloitetaan antamaan tarkempia määräyksiä ja ohjeita poliisille tieliikennelain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaan kuuluvista tehtävistä. Viittaussäännös ei muuttaisi nykyistä käytäntöä. Ohjeiden ja määräysten antamisvelvoite koskisi jatkossa myös tämän lain nojalla poliisille kuuluvia tehtäviä. Tieliikennelain 108 a §:ssä säädettyssä velvoitteessa ei ole kyse valtuussäännöksestä, vaan velvoitteesta. Sisäasiainministeriö voisi antaa määräyksiä ja ohjeita myös rajavartiolaitokselle ja valtiovarainministeriö tullilaitokselle hallinnonalansa laitoksina, mutta näiden osalta lakiin ei kuitenkaan esitetä otettavaksi velvoittavaa säännöstä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan sisäasiainministeriö vahvistaisi ehdotetussa laissa poliisille kuuluvissa tehtävissä käytettävien lomakkeiden kaavan. Ehdotettu säännös vastaa tieliikennelain 108 a §:ssä olevaan säännöstyöntä. Tienvarsitarkastuksessa käytettävän raporttiformakkeen, josta säädettäisiin 17 §:ssä, valmistaisi Ajoneuvohallintokeskus.

5 luku. Voimaantulo

28 §. *Voimaantulo.* Pykälään 1 momenttiin otettaisiin tavanomainen voimaantulosäännös.

Pykälän 2 momentin mukaan katsastusasetus kumottaisiin, koska useista siinä olevista asioista säädettäisiin ehdotetussa laissa. Lain nojalla on lisäksi tarkoitus antaa valtioneuvoston asetus liikenteessä käytettävien ajo-

neuvojen liikennekelvoinnuden valvonnasta. Pykälän 3 momentin mukaan voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

1.2. Laki tieliikennelain 84 ja 96 §:n muuttamisesta

84 §. *Ajoneuvon hyväksyminen liikenteeseen ja rekisteröinti.* Pykälään tehtäisiin vähäisiä, lähinnä teknisuonteisia muutoksia, jotka johtuvat liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelvoinnuden valvonnasta säädettäväksi ehdotetusta laista. Lisäksi pykälässä olevat valtuudet täydennettäisiin siten, että asetuksen antamista koskeva valtuus olisi valtioneuvostolla.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin säädettäväksi ehdotettuun lakiin liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelvoinnuden valvonnasta.

96 §. *Ajoneuvon käytön estäminen.* Pykälän 1 momentin valtuussäännöstä täydennettäisiin. Valtuus asetuksen antamiseen kuuluisi valtioneuvostolle.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että yhdessä 1 momentin kanssa myös merkittävä häirtä ympäristölle oikeuttaisi poliisin määräämään ajoneuvon ajokieltoon. Lisäksi momentissa puhuttaisiin valvontakatsastuksesta katsastuksen asemesta. Muutosehdotukset vastaavat liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelvoinnuden valvonnasta säädettäväksi ehdotetun lain 15 ja 16 §:ää.

1.3. Laki rikoslain 23 luvun 1 §:n muuttamisesta

1 §. *Liikenneturvallisuuden vaarantaminen.* Liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelvoinnuden valvonnasta säädettäväksi ehdotettuun lakiin ei otettaisi merkittävimmistä rikoksista omia rangaistusäännöksiä, vaan lain 24 §:ssä viitattaisiin rikoslain 23 luvun 1 ja 2 §:ään Tämän vuoksi ehdotetaan 1 momenttia muutettavaksi siten, että myös liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelvoinnuden valvonnasta säädettäväksi ehdotettu laki mainittaisiin pykälässä.

Katsastusta koskevien säännösten rikkomista pidetään nykyisin tieliikennelaissa tarkoitettuna liikennetrikoksena.

1.4. Laki ajoneuvojen katsastusluvista annetun lain muuttamisesta

2 §. *Toimiluvan alaiset tehtävät.* Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että momentissa nykyisin oleva valtuus asetuksella säätämiseen kuuluisi valtioneuvostolle. Momenttia täydennettäisiin myös siten, että puolustusministeriön asetuksella säädettäisiin siitä, mitkä sotilasajoneuvot katsastetaan laissa tarkoitetuissa katsastustoimipaikoissa ja mitä ajoneuvot puolustusvoimat katsastaa itse. Myös puolustusvoimien katsastustoiminnasta säädettäisiin puolustusministeriön asetuksella.

Katsastusasetuksen 1 §:n 3 momentissa säädetään, että puolustusministeriö määrää, mitkä sotilasajoneuvot esitetään katsastukseen asetuksessa tarkoitetuilla katsastustoimipaikoilla ja mitkä sotilasajoneuvot puolustusvoimat katsastaa itse. Koska katsastustehävien suorittajasta säädetään tässä laissa, on perusteltua, että myös sotilasajoneuvojen katsastuspaikkaa koskevasta poikkeuksesta säädetään tässä laissa. Tarkoituksena ei ole laajentaa puolustusvoimien katsastustoimintaa.

Puolustusministeriö on vuonna 1983 antanut nyt jo kumotun asetuksen nojalla päätöksen puolustusvoimissa katsastusmiehen tehtäviä hoitavista autontarkastajista ja panssarintarkastajista. Päätös on tarkoitettu ajanmukaista. Koska puolustusvoimien katsastustoiminnalla saattaa olla hallinnonalaan laajempia vaikutuksia, on perusteltua säätää katsastustoiminnasta puolustusvoimissa puolustusministeriön asetuksella.

7 §. *Toimiluvan laajuus.* Pykälän 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että toimilupa myönnettäisiin vuosikatsastusten asemesta määräaikais- ja valvontakatsastuksiin. Muutosehdotus johtuu liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnan säädettäväksi ehdotetussa laissa käytetyistä termeistä.

14 §. *Hyvä hallintotapa.* Katsastusluvassa mukaisissa katsastustoiminnassa ja koulutus-oikeuden haltijan koulutus- ja koetoiminnassa olisi 1 momentin mukaan sovellettava momentissa mainittuja hyvän hallinnon sääntöjä.

Voimassa olevan pykälän mukaan kat-

sastuksia suorittaviin henkilöihin sovelletaan vain hallintomenettelylain (598/1982) 10 ja 11 §:ssä olevia esteellisyyssääntöksiä.

Katsastustoiminnan on katsottu sisältävän julkisen vallan käyttöä ja siten se on katsottava perustuslain 124 §:ssä tarkoitetuksi julkiseksi hallintotehtäväksi. Myös koulutus-oikeuden haltijan on katsottava hoitavan julkista hallintotehtävää. Perustuslain 124 §:ssä edellytetään, että jos julkisia hallintotehtäviä annetaan muulle kuin viranomaiselle, ei saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon periaatteita.

Koulutus-oikeuden haltijan palveluksessa olevaan ei 2 momentin mukaan kuitenkaan sovellettaisi hallintomenettelylain 10 §:n 1 momentin 4 kohtaa. Katsastusluvassa antavat laajassa määrin saamansa luvan nojalla itse koulutusta omille työntekijöilleen. Näin ollen kouluttaja tai kokeiden vastaanottaja saattaa olla työ- tai toimeksiantosuhteessa katsastusluvassa haltijaan eli siihen, jonka työntekijän koulutuksesta tai kokeessa selviytymisestä asiassa on kysymys. Jotta koulutustoiminta voisi jatkua nykyisenkaltaisena, ehdotettu säännös on perusteltua ottaa lakiin.

Katsastusluvassa haltijan ja koulutuksen antajan tekemistä päätöksistä voi lain 26 §:n mukaan hakea oikaisua Ajoneuvohallintokeskuksesta. Kielilain (148/1922) säännösten soveltamisesta säädetään 13 §:n 4 momentissa.

21 a §. *Valvonta teknisessä tienvarsitarkastuksessa.* Ajoneuvohallintokeskuksen on valvottava katsastusluvassa haltijoita ja niiden toimintaa. Pääsääntöisesti valvonta tapahtuu tilastollisin menetelmin sekä tekemällä katsastustoimipaikkoihin valvonta- ja tarkastuskäyntejä.

Ehdotetun 1 momentin mukaan Ajoneuvohallintokeskus voisi suorittaa katsastustoiminnan valvontaa myös siten, että viraston virkamies osallistuisi asiantuntijana teknisiin tienvarsitarkastuksiin katsastustoimipaikan työntekijän asemesta.

Nykyisin lain 20 §:ssä säädetään valvonnan käytettävistä keinoista. Ehdotetusta tekniseen tienvarsitarkastukseen osallistumisesta ei muodostuisi kovin merkittävä valvonnan keino, mutta se parantaisi kuitenkin Ajoneuvohallintokeskuksen mahdollisuuksia jälkepäin selvittää, onko ajoneuvo katsas-

tettu asianmukaisesti.

Ajoneuvohallintokeskuksen virkamiehellä tulisi *2 momentin* mukaan olla viraston antama todistus oikeudesta osallistua tekniseen tienvarsitarkastukseen.

24 a §. *Katsastustoiminnan maksu.* Lakiin otettaisiin uusi pykälä, jossa säädettäisiin katsastustoimipaikoilta perittävästä maksusta, jota kutsuttaisiin katsastustoiminnan maksuksi.

Ajoneuvohallintokeskus perisi *1 momentin* mukaan katsastustoimipaikoilta kiinteän maksun jokaisesta suoritetusta ajoneuvon katsastuksesta. Perittävien maksujen tulisi yhteensä vastata niitä kokonaiskustannuksia (omakustannushinta), jotka Ajoneuvohallintokeskukselle aiheutuisivat katsastustoiminnan kehittämisestä ja tukitoiminnoista, katsastustoiminnan valvonnasta, ajoneuvoja koskevan rekisterin pitämisestä katsastusluvan haltijoiden katsastustehtäviä varten ja teknisiin tienvarsitarkastuksiin liittyvistä tehtävistä. Hinnoittelun perusteena olevat kustannukset ja niihin perustuva maksu laskettaisiin samalla tavalla kuin julkisoikeudellisista suoritteista perittävien maksujen kustannukset ja itse maksut.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa säädettäisiin katsastustoiminnan maksun suuruudesta. Tarkoituksena on, että katsastustoiminnan maksu perittäisiin tietyn suuruisena jokaisesta edellisen kuukauden aikana suoritetusta katsastuksesta. Muutoin maksuun liittyvissä asioissa sovellettaisiin valtion maksuperustelakia, mikä tarkoittaisi muun ohessa maksujen perimistä, määräämistä ja muutoksenhakua.

Valtion viranomaisten suoritetuotannon maksullisuus ja sovellettavat maksuperusteet määräytyvät valtion maksuperustelain (150/1992) perusteella. Ehdotetussa maksussa olisi kyse erityislainsäädäntöön perustuvasta maksusta, vaikka maksua koskevissa asioissa ehdotetun *2 momentin* mukaan pitkälti sovellettaisiin valtion maksuperustelakia.

Katsastustoiminnan maksuilla katettaisiin niitä kustannuksia, joita valtiolle, tässä tapauksessa Ajoneuvohallintokeskukselle, aiheutuu katsastustoiminnan harjoittamisesta teknisiin tienvarsitarkastuksiin liittyvät tehtävät mukaan lukien. Tarkoituksena on, että kat-

sastustoiminnan maksulla kerättävät varat käytettäisiin *1 momentin* 1—4 kohdassa mainittuihin tarkoituksiin.

Pykälän *1 momentin* 1—3 kohdassa tarkoitetuista suoritteista Ajoneuvohallintokeskus perii jo nykyisin katsastustoiminnan harjoittajilta maksua kultakin edellisen kuukauden aikana suoritetulta katsastukselta 0,80 euroa. Kyseinen maksu käsittää maksun Ajoneuvohallintokeskuksen suorittamasta katsastustoiminnan kehittämisestä ja valvonnasta sekä ajoneuvorekisterin käyttöajasta. Maksulla katetaan valtaosa katsastuksen valvonnan, ohjeistuksen ja katsastajien koulutuksen viranomaistoimintojen kuluista sekä lisäksi katsastustoiminnassa käytettävän tieliikenteen tietojärjestelmän käyttö-, ylläpito- ja kehittämiskuluja. Maksun periminen perustuu maksuperustelakiin ja sen nojalla annettuun liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Ajoneuvohallintokeskuksen maksuista (1260/2001).

Ajoneuvojen katsastusluvista annetun lain mukaan katsastustoiminta on luvanvaraista toimintaa. Laissa säädetään toimiluvan haltijalle muun ohessa luotettavuutta, asiantuntevuutta, vakavaraisuutta ja riippumattomuutta koskevia edellytyksiä. Laissa ja sen nojalla annetussa säännöksissä on vaatimuksia katsastustoimipaikan tiloista. Katsastustoiminnassa edellytettävistä laitteista ja laadunvarmistuksesta säädetään ajoneuvojen katsastusluvista annetussa liikenneministeriön päätöksessä (202/1999). Ajoneuvohallintokeskus valvoo, että katsastustoimipaikat täyttävät niille säädetyt edellytykset ja että katsastustoimintaa harjoitetaan asianmukaisesti. Valvontaa suoritetaan muun ohessa tilastollisin menetelmin ja tekemällä toimipaikkoihin tarkastus- ja valvontakäyntejä, joiden suorittamisesta virastolle on useina vuosina asetettu tulostavoite.

Ajoneuvohallintokeskuksen katsastustoiminnan kehittämistoiminta muodostuu keskeisesti työskentelystä katsastustoiminnan koulutustoimikunnassa, jonka toiminta perustuu katsastustoiminnan koulutustoimikunnasta annettuun asetukseen (184/1999) sekä yleisten ja yksittäisten ohjeiden antamisesta katsastustoimipaikalle. Katsastustoimintaa koskevien ohjeiden antaminen on muodostunut laajaksi, koska ajoneuvoja koskevat

säännökset muuttuvat tekniikan kehityksen myötä varsin usein. Kehittämismaksulla kätetään myös Ajoneuvohallintokeskukselle kuuluvien katsastuksen tukitoimintojen kustannukset, joita aiheutuu muun muassa katsastustoimipaikoille annettavasta puhelinneuvonnasta ja ajoneuvorekisteriin tallettujen tietojen korjauksista.

Ajoneuvohallintokeskus pitää tieliikenteen tietojärjestelmää, joka sisältää myös ajoneuvorekisterin. Rekisterin tietosisällöstä ja tietojen käytöstä säädetään lailla. Katsastustoimiluvan myöntämisen yhteydessä Ajoneuvohallintokeskus myöntää katsastustoimipaikan katsastuksia suorittaville henkilöille käyttöoikeuden rekisteriin. Katsastustoimipaikoilla ajoneuvojen katsastustiedot talletetaan rekisteriin. Katsastustoimipaikoilta perittävä käyttöaikamaksu kattaa ne välittömät kustannukset, joita Ajoneuvohallintokeskukselle aiheutuu rekisterin käytöstä katsastustoimenpiteiden suorittamiseen ja katsastustietojen tallettamiseen. Vuosittain suoritetaan noin kaksi miljoonaa määräaikaiskatsastusta sekä sata-tuhatta muuta katsastusta. Muusta rekisterin käytöstä katsastustoimipaikat maksavat erikseen. Tietojärjestelmän kehittämiseen ja käyttäjätukeen liittyvät kustannukset kätetään kehittämismaksulla.

Katsastustoiminnan maksun periminen katsastustoimipaikoilta on perusteltua siltä osin kuin maksun perustana olisivat pykälän 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetut kustannukset, koska katsastustoimipaikat saavat näistä tehtävistä Ajoneuvohallintokeskukselta suoritteita. Virasto ohjeistaa ja neuvoo katsastustoimipaikkoja sekä hoitaa lukuisia muita katsastustoiminnan kehittämistehtäviä, valvoo katsastustoimipaikkoja muun ohessa tekemällä katsastustoimipaikkoihin valvontaja tarkastuskäyntejä sekä antaa katsastustoimipaikkojen käyttää tieliikenteen tietojärjestelmää.

Ehdotuksen mukaan katsastustoiminnan maksua määrättäessä otettaisiin huomioon myös kustannukset, jotka Ajoneuvohallintokeskukselle aiheutuisivat teknisiin tienvarsitarkastuksiin liittyvistä tehtävistä. Nämä kustannukset aiheutuisivat pääasiassa ajoneuvojen teknisten asiantuntijoiden järjestämisestä teknisiin tienvarsitarkastuksiin. Tehtävät perustuisivat pääosin liikenteessä käytettävien

ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta säädettäväksi ehdotetun lain 18 §:ään. Lisäksi tarkoituksena on, että Ajoneuvohallintokeskus valmistaisi teknisissä tienvarsitarkastuksissa käytettävän raporttilomakkeen, suoritaisi eräissä tapauksissa valvontakatsastuksesta perittävän maksun sekä toimisi teknisissä tienvarsitarkastuksia koskevien tietojen kerääjänä sekä välittäjänä kotimaisten ja ulkomaisten viranomaisten ja komission välillä. Ajoneuvohallintokeskus toimisi ajoneuvojen katsastusluvista annettuun lakiin ehdotetun 21 a §:n mukaan itse myös asiantuntijana teknisissä tienvarsitarkastuksissa silloin, kun tarkastuksen tarkoituksena olisi varsinaisen tarkastustoiminnan lisäksi valvoa katsastustoimipaikkojen katsastustoiminnan laatua.

Katsastustoiminnan maksua määrättäessä olisi perusteltua ottaa huomioon myös kustannukset, jotka aiheutuisivat pykälän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen tehtävien suorittamisesta. Teknisissä tienvarsitarkastuksissa on kyse ajoneuvon teknisen kunnan valvonnasta. Säännösten mukaan ajoneuvon tulee olla kaiken aikaa liikenteessä ollessaan liikennekelpoinen, ei ainoastaan silloin, kun ajoneuvo esitetään vuosikatsastukseen. Teknisissä tienvarsitarkastuksissa tarkastetaan, että ajoneuvo täyttää tämän vaatimuksen. Katsastustoimipaikat tulisivat vyöryttämään niiltä perittävän maksun ajoneuvon katsastukseen tuoville asiakkaille, joten katsastustoiminnan maksu tosiasiassa kohdistuisi näihin asiakkaisiin eli niihin, jotka saavat teknisissä tienvarsitarkastuksissa suoritteet. Tämän lisäksi katsastuksen suorittajat saisivat teknisissä tienvarsitarkastuksissa osittain myös itse suoritteet, koska tekninen tienvarsitarkastus toimisi myös katsastustoimipaikkojen katsastustoiminnan valvonnan keinona.

Ehdotettu katsastustoiminnan maksu ei kaikilta osin voisi perustua valtion maksuperustelakiin, joten ehdotetun pykälän ottaminen lakiin on perusteltua.

1.5. Laki Ajoneuvohallintokeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

2 §. *Tehtävät.* Ajoneuvohallintokeskuksen tehtäviin 9 kohdaksi lisättäisiin teknisiin tienvarsitarkastuksiin liittyvät tehtävät, jotka perustuvat ehdotettuun lakiin.

1.6. Laki moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta

27 §. Pykälän 1 ja 2 momenttiin tehtäisiin lähinnä teknisluonteisia muutoksia, jotka johduvat liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta säädettyä ehdotetusta laista. Moottoriajoneuvoverosta annetun lain 1 ja 5 §:ssä tarkoitettuista autoista on suoritettava varsinaista ajoneuvoveroa. Jos veroa tai sen erääntynyttä osaa ei ole suoritettu, ajoneuvoa ei saisi käyttää liikenteessä. Ajoneuvo olisi ilman erityistä määräämistoimenpidettä käyttökiellossa. Ehdotus vastaa asiallisesti nykyistä menettelyä, sillä 1 momentin nykyisen sanamuodon mukaan ajoneuvon käyttö on estettävä, jos veroa tai sen erääntynyttä osaa ei ole suoritettu.

Pykälän 2 momentin mukaan Ajoneuvohallintokeskus voisi erityisen painavista syistä kokonaan tai määräajaksi peruuttaa 1 momentissa tarkoitettun käyttökiellon tai määrätä, ettei ajoneuvon sovelleta 1 momenttia. Ehdotus vastaa asiallisesti nykyistä menettelyä, jonka mukaan Ajoneuvohallintokeskus voi erityisen painavista syistä kokonaan tai määräajaksi peruuttaa ajoneuvon käytön estämisen.

27 a §. Moottoriajoneuvoverosta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 27 a §, joka koskisi 27 §:n 1 momentissa tarkoitettua käyttökiellossa olevan, mutta liikenteessä käytettävän ajoneuvon käytön estämistä sekä käyttökiellon tarkastamista ennen ajoneuvon määräaikaikatsastuksen suorittamista.

Pykälän 1 momentin mukaan poliisimiehen, tullimiehen ja rajavartiomiehen olisi estettävä ajoneuvon käyttö liikenteessä, jos ajoneuvo on 27 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla käyttökiellossa varsinaisen ajoneuvoveron tai sen erääntyneen osan maksamattomuuden vuoksi. Siitä, miten estäminen suoritettaisiin, säädetäisiin tieliikennelaisissa. Tieliikennelain 96 §:ssä säädetään nykyisin, että estäminen tapahtuu ottamalla pois rekisteritunnukset ja rekisteriote tai muunlaisin tarvittavin keinoin. Ajoneuvo voitaisiin poliisimiehen, tullimiehen tai rajavartiomiehen antamalla kirjallisella luvalla kuljettaa säilytettäväksi sellaiseen paikkaan, jonka viranomaisella katsotaan tarkoituksenmukaisesti. Rekisterikilvet ja rekisteriote olisi palautetta-

va, kun erääntyneet verot on suoritettu. Ehdotus vastaa asiallisesti nykyistä menettelyä.

Pykälän 2 momenttiin otettaisiin säännös, jonka mukaan määräaikaikatsastuksen yhteydessä olisi tarkastettava, että ajoneuvo ei ole käyttökiellossa erääntyneen varsinaisen ajoneuvoveron tai sen osan vuoksi. Ehdotus vastaa asiallisesti nykyistä menettelyä, sillä moottoriajoneuvoverosta annetun asetuksen 7 §:n mukaan katsastuksen suorittaja on katsastusasetuksen mukaista katsastusta tai tarkastusta suorittaessaan velvollinen tarkastamaan, että varsinaisen ajoneuvovero on suoritettu. Liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta säädettyä ehdotetun lain 4 §:n mukaan määräaikaikatsastusta ei saisi aloittaa, jos ajoneuvo on käyttökiellossa sen vuoksi, että siihen kohdistuva vero tai maksu on laiminlyöty.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin, että katsastuksen ja liikennevalvonnan yhteydessä ajoneuvon katsottaisiin olevan käyttökiellossa, jos veron laiminlyönnistä on merkintä ajoneuvoja koskevassa rekisterissä. Rekisterissä voi kuitenkin esimerkiksi väärin annetun viitenumeron vuoksi olla merkintä veron laiminlyönnistä, vaikka vero on suoritettu. Ajoneuvon omistaja, haltija tai kuljettaja voisi esittämällä luotettavan selvityksen veron suorittamisesta kumota käyttökiellon. Pykälän 3 momentin mukaan luotettavana selvityksenä voitaisiin pitää rahalaitoksen antamaa tositetta veron suorittamisesta sekä yhdessä verolipun kanssa esitettyä tiliotetta taikka yhdessä verolipun kanssa esitettyä laskunmaksuautomaatilta tai koti- tai yrityspäätteeltä tulostettua tositetta. Tältäkin osin ehdotus vastaa asiallisesti nykyistä menettelyä.

1.7. Laki ajoneuvoverosta annetun lain 4 ja 11 §:n muuttamisesta

4 §. Ajoneuvoverosta annetun lain 1 §:n mukaan henkilö- ja pakettiautosta sekä erikoisautosta, jonka suurin sallittu kokonaismassa on enintään 3 500 kiloa, on suoritettava ajoneuvoveroa. Lain 4 §:n 1 momentin mukaan ajoneuvoveron kanton sovelletaan, mitä moottoriajoneuvoverosta annetussa laissa säädetään varsinaisen ajoneuvoveron mak-

suunpanemisesta ja kantamisesta, ellei tässä laissa tai sen nojalla annettavassa asetuksessa toisin säädetä. Pykälän *1 momenttiin* tehtäisiin ne teknisluonteiset muutokset, jotka johtuvat liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta säädettyä ehdotetusta laista ja kyseisen lain vuoksi moottoriajoneuvoverosta annettuun lakiin ehdotetuista muutoksista.

11 §. Pykälän nykyisen sanamuodon mukaan ajoneuvoa ei hyväksytä vuosikatsastuksessa, jos ajoneuvoveroa on suorittamatta. Katsastuksen suorittaja määrää maksamattoman veron johdosta ajoneuvon esitettäväksi uude lleenkatsastuksessa jälkitarkastukselle säädetyn ajan kuluessa. Jos vero tällöinkin on suorittamatta, ajoneuvo määrätään ajokieltoon soveltaen tieliikennelain nojalla säädettyä menettelyä.

Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin muutokset, jotka johtuvat liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta säädettyä ehdotetusta laista. Pykälän *1 momenttiin* otettaisiin säännös, jonka mukaan määräaikaikatsastuksen yhteydessä olisi tarkastettava, että ajoneuvo ei ole käyttökiellossa erääntyneen ajoneuvoveron tai sen osan vuoksi. Ehdotus vastaa asiallisesti nykyistä menettelyä, sillä ajoneuvoverosta annetun asetuksen 7 §:n 1 momentin mukaan katsastuksen suorittaja on katsastusasetuksen mukaista vuosikatsastusta suorittaessaan velvollinen tarkastamaan, että ajoneuvovero on asianmukaisesti suoritettu. Liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta säädettyä ehdotetun lain 4 §:n mukaan määräaikaikatsastusta ei saisi aloittaa, jos ajoneuvo on käyttökiellossa sen vuoksi, että siihen kohdistuva vero tai maksu on laiminlyöty.

Pykälän 1 momentissa säädetäisiin myös, että katsastuksen ja liikennevalvonnan yhteydessä ajoneuvon katsottaisiin olevan käyttökiellossa, jos veron laiminlyönnistä on merkintä ajoneuvoja koskevassa rekisterissä. Rekisterissä voi olla esimerkiksi väärin annettun viitenumeron vuoksi merkintä veron laiminlyönnistä, vaikka vero on suoritettu. Ajoneuvon omistaja, haltija tai kuljettaja voisi esittämällä luotettavan selvityksen veron suorittamisesta kumota käyttökiellon. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *2 momentti*, jonka

mukaan luotettavana selvityksenä voitaisiin pitää rahalaitoksen antamaa tositetta veron suorittamisesta sekä yhdessä verolipun kanssa esitettyä tiliotetta taikka yhdessä verolipun kanssa esitettyä laskunmaksuautomaatilta tai koti- tai yrityspääteeltä tulostettua tositetta. Tältäkin osin ehdotus vastaa asiallisesti nykyistä menettelyä, sillä samansisältöinen säännös on ajoneuvoveroasetuksen 7 §:n 2 ja 3 momentissa.

1.8. Laki autoverolain muuttamisesta

52 §. Pykälän *1 momenttiin* tehtäisiin teknisluonteinen muutos. Ajoneuvon käytön esittäminen muutettaisiin ajoneuvon käytön kieltämiseksi. Ehdotettu muutos johtuu lain 63 §:n 2 momenttiin ehdotetuista muutoksista.

63 §. Pykälän *2 momenttiin* tehtäisiin muutokset, jotka johtuvat liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta säädettyä ehdotetusta laista. Autoveron suorittaminen on ajoneuvon rekisteröinnin tai käyttöönoton edellytys. Autoveron suorittaminen tarkistetaan ajoneuvon ensirekisteröinnin yhteydessä. Autoverolain 3 ja 47 §:n mukaan ajoneuvosta voidaan kuitenkin joutua suorittamaan autoveroa Suomessa tapahtuneen rekisteröinnin jälkeenkin, jos ajoneuvon rakennetta, käyttötarkoitusta tai omistusta on muutettu siten, että ajoneuvo ei enää täytä verottomuuden, veronalennuksen tai veronpalautuksen edellytyksiä taikka ajoneuvon osia on vaihdettu niin paljon, että se on verotettava uudelleen. Jos veroa ei ole suoritettu, ajoneuvo olisi ilman erillistä määräämistoimenpidettä käyttökiellossa riippumatta siitä, kuka on sen omistaja tai haltija. Säännös vastaisi ajoneuvoverosta annettuun lakiin, moottoriajoneuvoverosta annettuun lakiin ja polttoainemaksusta annettuun lakiin ehdotettuja käyttökieltoa koskevia säännöksiä. Pykälän 2 momentin nykyisen sanamuodon mukaan veroviranomainen voi estää ajoneuvon käytön, jos veroa ei ole suoritettu eräpäivänä.

63 a §. Autoverolakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 63 a §, joka koskisi 63 §:n 2 momentissa tarkoitettua käyttökiellon tarkastamista ennen ajoneuvon määräaikaikatsastuksen suorittamista.

Pykälän *1 momenttiin* otettaisiin säännös, jonka mukaan määräaikaiskatsastuksen yhteydessä olisi tarkastettava, että ajoneuvo ei ole käyttökiellossa erääntyneen autoveron vuoksi. Ehdotuksella yhtenäistettäisiin autoverolaissa, ajoneuvoverosta annetussa laissa, moottoriajoneuvoverosta annetussa laissa ja polttoainemaksusta annetussa laissa olevat käyttökiellon tarkastamisvelvollisuutta koskevat säännökset. Liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta säädettyä ehdotetun lain 4 §:n mukaan määräaikaiskatsastusta ei saisi aloittaa, jos ajoneuvo on käyttökiellossa sen vuoksi, että siihen kohdistuva vero tai maksu on laiminlyöty.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että ajoneuvon katsottaisiin olevan käyttökiellossa, jos veron laiminlyönnistä on merkintä ajoneuvoja koskevassa rekisterissä. Rekisterissä voi olla esimerkiksi väärin annettun viitenumeron vuoksi merkintä veron laiminlyönnistä, vaikka vero on suoritettu. Ajoneuvon omistaja, haltija tai kuljettaja voisi esittämällä luotettavan selvityksen veron suorittamisesta kumota käyttökiellon. Pykälän *2 momentin* mukaan luotettavana selvityksenä voitaisiin pitää rahalaitoksen antamaa tositteta veron suorittamisesta sekä yhdessä verolipun kanssa esitettyä tiliotetta taikka yhdessä verolipun kanssa esitettyä laskunmaksuautomaatilta tai koti- tai yrityspääteeltä tuloslettua tositteta. Jos veron määrännyt tullipiiri tai Ajoneuvohallintokeskus olisi lain 52 §:n 1 momentin nojalla määrääjäksi tai kokonaan peruuttanut käyttökiellon, päätöksen esittäminen oikeuttaisi myös suorittamaan määräaikaiskatsastuksen.

1.9. Laki polttoainemaksusta annetun lain muuttamisesta

13 §. Polttoainemaksusta annetun lain 1 ja 2 §:n mukaan polttoainemaksua on suoritettava Suomessa tai muussa maassa rekisteröidystä tai rekisteröimättömänä Suomessa käytettävästä dieselmoottorilla varustetusta henkilö-, paketti-, kuorma- ja linja-autosta, jossa käytetään dieselöljyä lievemmin verotettua polttoainetta. Lain 13 §:n 1 momentin mukaan polttoainemaksu on suoritettava 30 päivän kuluessa maksumääräyksen antami-

sesta.

Pykälään lisättäisiin uusi *3 momentti*, jonka mukaan ajoneuvo olisi ilman erillistä määräämistoimenpidettä käyttökiellossa, jos polttoainemaksua ei ole suoritettu säädetyssä ajassa. Ajoneuvo olisi käyttökiellossa riippumatta siitä, kuka on sen omistaja tai haltija. Säännös vastaisi ajoneuvoverosta annettuun lakiin, moottoriajoneuvoverosta annettuun lakiin ja autoverolakiin ehdotettuja käyttökieltoa koskevia säännöksiä.

Pykälän ehdotetaan lisättäväksi myös uusi *4 momentti*, jonka mukaan polttoainemaksun määrännyt viranomais voisi määräämillään ehdoilla ajoneuvon omistajan tai haltijan hakemuksesta erityisistä syistä määrääjäksi tai kokonaan peruuttaa 3 momentissa tarkoitettua käyttökiellon. Säännös vastaisi autoverolain 52 §:n 1 momentissa olevaa säännöstä. Säännös on tarpeen, koska ehdoton käyttökielto voisi johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin erityisesti silloin, kun ajoneuvon haltija on omistajan tietämättä käyttänyt polttoaineena dieselöljyä lievemmin verotettua polttoainetta.

13 a §. Lakiin lisättäisiin uusi 13 a §, joka koskisi 13 §:n 3 momenttiin ehdotettua käyttökiellon tarkastamista ennen ajoneuvon määräaikaiskatsastuksen suorittamista.

Pykälän *1 momenttiin* otettaisiin säännös, jonka mukaan määräaikaiskatsastuksen yhteydessä olisi tarkastettava, että ajoneuvo ei ole käyttökiellossa erääntyneen polttoainemaksun vuoksi. Ehdotuksella yhtenäistettäisiin autoverolaissa, ajoneuvoverosta annetussa laissa, moottoriajoneuvoverosta annetussa laissa ja polttoainemaksusta annetussa laissa olevat käyttökiellon tarkastamisvelvollisuutta koskevat säännökset. Liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta säädettyä ehdotetun lain 4 §:n mukaan määräaikaiskatsastusta ei saisi aloittaa, jos ajoneuvo on käyttökiellossa sen vuoksi, että siihen kohdistuva vero tai maksu on laiminlyöty.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että ajoneuvon katsottaisiin olevan käyttökiellossa, jos polttoainemaksun laiminlyönnistä on merkintä ajoneuvoja koskevassa rekisterissä. Rekisterissä voi olla esimerkiksi väärin annettua viitenumeron vuoksi merkintä veron laiminlyönnistä, vaikka vero on suoritettu. Ajo-

neuvon omistaja, haltija tai kuljettaja voisi esittämällä luotettavan selvityksen veron suorittamisesta kumota käyttökiellon. Pykälän 2 *momentin* mukaan luotettavana selvityksenä voitaisiin pitää rahalaitoksen antamaa tositetta veron suorittamisesta sekä yhdessä verolipun kanssa esitettyä tiliotetta taikka yhdessä verolipun kanssa esitettyä laskunmaksuautomaatilta tai koti- tai yrityspääteeltä tulos-tettua tositetta. Jos veron määrännyt viranomais-omainen olisi ehdotetun 13 §:n 4 momentin nojalla määräjäksi tai kokonaan peruuttanut käyttökiellon, päätöksen esittäminen oikeut-taisi myös suorittamaan määräaikaikatsas-tuksen.

1.10. Laki liikennevakuutuslain muuttami- sesta

15 b §. Lakiin otettaisiin uusi pykälä, jonka 1 *momentin* mukaan katsastuksen suorittajan olisi määräaikaikatsastuksen yhteydessä velvollinen tarkastamaan, että erääntynyt lii-kennevakuutusmaksu olisi suoritettu. Liiken-teessä käytettävien ajoneuvojen liikenneke-lpoisuuden valvonnasta säädettäväksi ehdote-tun lain 4 §:n mukaan määräaikaikatsastusta ei saisi aloittaa, jos ajoneuvon liikennevakuu-tusmaksua ei olisi suoritettu.

Nykyisin velvoite liikennevakuutusmaksun tarkastamisesta perustuu katsastusasetuksen 35 §:ään. On tarkoituksenmukaista, että lii-kennevakuutusmaksun valvontaan liittyvistä toimenpiteistä säädetään liikennevakuutus-laissa eikä katsastusta koskevissa säännöksis-sä.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin siitä, milloin liikennevakuutusmaksu katsottaisiin maksetuksi, kun on kyse tiellä tapahtuvasta liikennevalvonnasta tai katsastuksen suorit-tamisesta. Katsastuksen ja liikennevalvonnan yhteydessä ei ole perusteltua edellyttää täy-dellistä varmuutta maksun maksamisesta. Jos tieliikenteen tietojärjestelmässä ei olisi tietoa maksun laiminlyönnistä, maksu katsottaisiin maksetuksi. Jos tällainen merkintä olisi rekis-terissä, henkilö voisi esittää muun luotettavan selvityksen maksun maksamisesta. Tällöin määräaikaikatsastus olisi suoritettava, eikä liikenteen valvoja ei voisi estää ajoneuvon käyttöä liikenteessä.

Tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun

lain (819/1989) 9 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan Ajoneuvohallintokeskuksella on oi-keus saada liikennevakuutuskeskuksen ja lii-kennevakuutusyhtiöiden järjestelmistä kone-kielisessä muodossa tietoja liikennevakuu-tusmaksun laiminlyönnistä siirrettäväksi tie-liikenteen tietojärjestelmään.

2. Tarkemmat säännökset

Yksityiskohtaiset säännökset määräaikaik-satsastuksista ja teknisistä tienvarsitarkastuk-sista annettaisiin lakiin otettavien valtuuksien nojalla valtioneuvoston asetuksella. Valtio-neuvoston asetuksella säädettäisiin muun muassa katsastusvelvollisuuden alaisista ajo-neuvoista, katsastusten toistumistiheydestä ja katsastusajoista. Myös määräaikaikatsastuk-sen sisällöstä, katsastuksessa hyväksymisestä ja hylkäämisestä sekä ajokieltoon määräämi-sestä säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Teknisten tienvarsitarkastuksen osalta valtio-neuvoston asetuksella säädettäisiin muun muassa tarkastusten sisällöstä, ajoneuvon kuljettajalle annettavasta raportista ja katsas-tamattoman tai epäkuntoisen ajoneuvon käy-tön kieltämisestä.

3. Säättämisyjärjestys

Ajoneuvojen katsastus perustuu nykyisin tieliikennelain 84 §:ään, jonka mukaan ajo-neuvojen käyttö liikenteessä on kielletty, jollei sitä ole katsastettu. Muutoin ajoneuvo-jen katsastuksesta säädetään mainitun pykä-län nojalla katsastusasetuksessa. Poliisin, tul-lilaitoksen ja rajavartiolaitoksen valtuudet teknisten tienvarsitarkastusten suorittamiseen perustuvat pääosin tieliikennelakiin.

Perustuslain 80 §:n mukaan kansalaisten oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista se-kä asioista, jotka perustuslain mukaan muu-toin kuuluvat lain alaan, on säädettävä lailla. Valtioneuvosto voi antaa laissa säädetyn val-tuuden nojalla asetuksia. Perustuslakia kos-kevissa hallituksen esityksen perusteluissa (HE 1/1998 vp) todetaan, että kaikki yksilön oikeusasemaan vaikuttavat keskeiset sään-nökset tulisi antaa lailla. Asetuksen antaja voitaisiin kuitenkin lailla valtuuttaa antamaan tarkempia säännöksiä yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä vähäisistä yks-i-

tyiskohdista. Valtuuttavan lain olisi täytettävä perustuslakivaliokunnan viimeaikaisessa lausuntokäytännössä edellytetyt täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset.

Ehdotettuun lakiin liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta on otettu ajoneuvojen määräaikaikastastuksen osalta kaikki yksikön oikeuksien ja velvollisuuksien kannalta keskeisimmät säännökset. Asiallisesti määräaikaikastastusta koskevat säännökset vastaisivat kuitenkin pitkälti nykyisin katsastusasetuksessa säädettyä. Poliisin, tullilaitoksen ja rajavartiolaitoksen valtuuksia teknisten tienvarsitarkastusten suorittamiseen on täydennetty ja otettu lakiin muutoinkin näitä tarkastuksia koskevat keskeisimmät säännökset. Ehdotetut valtuudet valtioneuvoston asetuksen antamiseen ovat täsmällisiä ja tarkkarajaisia.

4. Voimaantulo

Esityksen yhtenä tavoitteena on panna osittain täytäntöön tienvarsitarkastusdirektiivi. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin edel-

lyttämät säädökset voimaan 10 päivään elokuuta 2002 mennessä. Tienvarsitarkastusdirektiivin mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle joka toinen vuosi tiedot teknisistä tienvarsitarkastuksista kahden vuoden jaksoissa. Vuosilta 2003 ja 2004 kerättävät tiedot muodostavat ensimmäisen raportointijakson. Suomessa nykyisin suoritettut tarkastukset täyttävät sisällöllisesti pitkälti direktiivissä edellytetyt vaatimukset, mutta Suomessa voimassa olevat säädökset eivät kaikilta osin täytä direktiivissä säädettyjä vaatimuksia. Tarkoituksena on, että komissiolle ilmoitetaan tienvarsitarkastusdirektiivin täytäntöönpanon osalta nykyisin voimassa olevat säädökset. Ilmoitusta täydennettäisiin ehdotetulla lailla liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta ja sen nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tämä laki koskee tieliikennelaissa (267/1981) tarkoitetulla tiellä käytettävien moottorikäyttöisten ajoneuvojen ja niihin kytkettävien hinattavien ajoneuvojen määräaikaista ja muita ajoneuvojen kunnan ja rekisteriin merkittyjen tietojen tarkastamiseksi suoritettavia katsastuksia sekä tieliikenteessä käytetyn ajoneuvon teknisiä tienvarsitarkastuksia.

Tätä lakia sovelletaan myös sotilasajoneuvoihin, jollei puolustusministeriön asetuksella toisin säädetä.

2 §

Vastuu ajoneuvon kunnosta ja katsastuksesta

Tieliikennelaissa säädetään siitä, kenellä on vastuu ajoneuvon kunnosta ja katsastuksesta.

2 luku

Ajoneuvon määräaikaikatsastus

3 §

Katsastamattoman ajoneuvon käyttökielto

Moottorikäyttöisen ajoneuvon ja siihen kytkettävän hinattavan ajoneuvon käyttö liikenteessä on kielletty (*käyttökielto*), jollei sitä ole hyväksytty katsastuksessa säädettyyn määräaikaan mennessä (*määräaikaikatsas-*

tus). Valtioneuvoston asetuksella säädetään katsastuksen määräajoista ja siitä, mitä moottorikäyttöisiä ajoneuvoja ja niihin kytkettäviä hinattavia ajoneuvoja määräaikaikatsastusvelvollisuus koskee.

Ajoneuvon, jota ei ole säädettyyn määräaikaan mennessä hyväksytty määräaikaikatsastuksessa, käyttämisestä rajoitetusti liikenteessä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Ulkomailla tai Ahvenanmaan maakunnassa rekisteröidyn tai käyttöön otetun katsastamattoman ajoneuvon käytöstä liikenteessä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

4 §

Edellytykset määräaikaikatsastuksen suorittamiselle

Jos ajoneuvo on käyttökiellossa sen vuoksi, että siihen kohdistuva vero tai maksu tai jos liikennevakuuttamisvelvollisuuden alaisen ajoneuvon liikennevakuutusmaksu on laiminlyöty, ajoneuvon määräaikaikatsastusta ei saa aloittaa, ellei valtioneuvoston asetuksella toisin säädetä.

Ajoneuvoon kohdistuvien verojen ja maksujen laiminlyönnistä johtuvasta käyttökiellosta ja liikennevakuutusmaksun tarkastamisesta määräaikaikatsastuksen yhteydessä säädetään erikseen.

5 §

Määräaikaikatsastuksen sisältö

Ajoneuvo on esitettävä määräaikaikatsastukseen ajoneuvon kunnan ja rekisteriin merkittyjen tietojen tarkastamiseksi. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin määräaikaikatsastuksen sisällöstä.

6 §

Ajoneuvon hyväksyminen tai hylkääminen määräaikaikatsastuksessa

Ajoneuvo on hyväksyttävä määräaikaikatsastuksessa, jos siinä ei ole havaittu liikenneturvallisuuden kannalta merkittävää taikka ympäristön kannalta huomattavaa vikaa tai puutetta. Jollei ajoneuvoa hyväksytä määräaikaikatsastuksessa, se on hylättävä. Hylkäysperusteista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Määräaikaikatsastuksen keskeyttäminen

Edellä 6 §:stä poiketen määräaikaikatsastus on keskeytettävä, jos ajoneuvoa ei voida luotettavasti yksilöidä. Määräaikaikatsastusta voidaan kuitenkin jatkaa, jos esitetään selvitys, jonka perusteella ajoneuvo voidaan luotettavasti yksilöidä. Määräaikaikatsastuksen keskeyttämisestä ja muista määräaikaikatsastuksen keskeyttämisen syistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Ajokieltoon määrääminen määräaikaikatsastuksessa

Jos määräaikaikatsastuksessa havaittu vika tai puute aiheuttaa välitöntä vaaraa liikenneturvallisuudelle tai merkittävää haittaa ympäristölle, ajoneuvo on katsastuksessa hylkäämisen lisäksi määrättävä ajokieltoon (*ajokielto*). Ajokiellon perusteista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ajokieltoon määrättyä ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä ennen kuin katsastuksessa havaitut viat ja puutteet on korjattu ja ajoneuvo hyväksytty määräaikaikatsastuksessa tai muussa valtioneuvoston asetuksella säädettyvässä katsastuksessa. Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös ajokiellon merkitsemisestä ja siitä, millä ehdoin ajokieltoon määrätyn ajoneuvon saa kuljettaa säilytettäväksi, korjattavaksi ja katsastettavaksi.

9 §

Vikojen ja puutteiden poistaminen

Jos määräaikaikatsastuksessa hylättyä ajoneuvoa ei ole määrätty ajokieltoon, ajoneuvon viat ja puutteet on korjattava mahdollisimman pian. Jos hylkäyksen perustana olevia vikoja ja puutteita ei ole poistettu ja ajoneuvoa hyväksytty määräaikaikatsastuksessa valtioneuvoston asetuksella säädettyä aikana, ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä.

Määräaikaikatsastuksessa todetut vähäiset viat ja puutteet on määrättävä korjattavaksi kohtuullisen ajan kuluessa.

10 §

Katsastustodistus

Määräaikaikatsastuksen merkitsemisestä ja katsastuksesta annettavasta todistuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tällainen merkinnän sisältävä asiakirja ja todistus on pidettävä ajoneuvossa mukana ajon aikana, jollei valtioneuvoston asetuksella toisin säädetä.

Ulkomailla ja Ahvenanmaan maakunnassa annetun katsastustodistuksen tunnustamisesta Suomessa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Katsastuksen suorittaja

Katsastuksen suorittajasta säädetään ajoneuvojen katsastusluvista annetussa laissa (1099/1998).

3 luku

Ajoneuvon tekninen tienvarsitarkastus

12 §

Teknisen tienvarsitarkastuksen sisältö

Ajoneuvon teknisessä tienvarsitarkastuksessa tarkastetaan liikenteessä käytetyn ajoneuvon kunto ja rekisteriin merkityt tiedot

siinä laajuudessa kuin tarkastuksen suorittaja katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi (*tekninen tienvarsitarkastus*). Teknisen tienvarsitarkastuksen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Ajoneuvon pysäyttäminen ja tarkastajan oikeudet

Ajoneuvon kuljettaja on velvollinen sallimaan teknisen tienvarsitarkastuksen suorittamisen.

Teknisen tienvarsitarkastuksen suorittamiseksi:

1) poliisimiehellä, tullimiehellä ja rajavartiomiehellä on oikeus pysäyttää ajoneuvo;

2) ajoneuvon kuljettaja on velvollinen pysäyttämään ajoneuvon poliisimiehen, tullimiehen tai rajavartiomiehen antamasta merkistä ja muutoinkin noudattamaan hänen antamia määräyksiä;

3) ajoneuvon kuljettaja on velvollinen vaa-dittaessa esittämään poliisimiehelle, tullimiehelle ja rajavartiomiehelle sekä tekniseen tienvarsitarkastukseen asiantuntijana osallistuvalla katsastuksella suorittavalle henkilölle ajoneuvon rekisteriotteen, katsastustodistuksen ja muun ajoneuvon sovellettavien teknisten säännösten mukaisuuden osoittavan asiakirjan, jonka mukana pitämiseen hän on velvollinen;

4) poliisimiehellä, tullimiehellä ja rajavartiomiehellä sekä tekniseen tienvarsitarkastukseen asiantuntijana osallistuvalla katsastuksella suorittavalla henkilöllä on oikeus ajoneuvon kuljettajan estämättä päästä ajoneuvon sisälle ja tarvittaessa kuljettaa ajoneuvoa.

14 §

Teknisen tienvarsitarkastuksen suorittaminen

Tekninen tienvarsitarkastus suoritetaan ilman ennakkoilmoitusta tieliikennelaissa tarkoitettulla tiellä. Teknisen tienvarsitarkastuksen suorittaja voi kuitenkin ilmoittaa tarkastusten suorittamisesta ennakolta, jos ilmoittamisella pyritään tehostamaan ajoneuvoa koskevien säännösten noudattamista. Jos

tekninen tienvarsitarkastus suoritetaan katsastustoimipaikan läheisyydessä, ajoneuvo voidaan määrätä tarkastettavaksi tähän katsastustoimipakkaan.

Tekniset tienvarsitarkastukset on suoritettava tasapuolisesti ja siten, että niistä ei aiheudu vaaraa tai kohtuutonta haittaa muulle liikenteelle taikka tarpeetonta viivytystä tai muuta kohtuutonta haittaa tarkastettavalle.

Teknisen tienvarsitarkastuksen suorittamisesta annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Valvontakatsastukseen määrääminen

Jos poliisimies, tullimies tai rajavartiomies toteaa, että ajoneuvon kunnossa ja erityisesti jarruissa havaitut viat ja puutteet voivat aiheuttaa sellaisen turvallisuusriskin, että ajoneuvon tiellä suoritettavaa tarkastusta perusteellisempi tarkastus on aiheellista suorittaa, tai että aikaisemmin annettua ajoneuvon korjauskehotusta ei ole noudatettu, poliisimies, tullimies ja rajavartiomies voi määrätä ajoneuvon katsastettavaksi (*valvontakatsastus*). Jos ajoneuvoa ei ole poliisin määräämässä ajassa hyväksytty valvontakatsastuksessa, ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä ennen kuin se on hyväksytty myöhemmässä valvontakatsastuksessa. Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, millä ehdoin tällaisen käyttökiellossa olevan ajoneuvon saa kuljettaa valvontakatsastukseen.

Valvontakatsastukseen sovelletaan, mitä 5, 6 ja 8—10 §:ssä säädetään, jollei valtioneuvoston asetuksella toisin säädetä. Toimenpiteistä, jos ajoneuvoa ei voida valvontakatsastuksessa luotettavasti yksilöidä, ja muista valvontakatsastukseen liittyvistä seikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Myös Ahvenanmaan maakunnassa tai ulkomailla rekisteröity tai käyttöön otettu ajoneuvo voidaan määrätä valvontakatsastukseen.

16 §

Ajokieltoon määrääminen

Jos teknisessä tienvarsitarkastuksessa tode-

taan, että ajoneuvo aiheuttaa välitöntä vaaraa ajoneuvossa oleville ihmisille tai muille tienkäyttäjille taikka merkittävää haittaa ympäristölle, poliisimies, tullimies ja rajavartiomies voi määrätä ajoneuvon ajokieltoon ja estää ajoneuvon käytön siten kuin tieliikennelaisissa tai sen nojalla säädetään. Ajokieltoon määrättyä ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä ennen kuin ajokiellon aiheuttaneet viat ja puutteet on korjattu ja ajoneuvo hyväksytty valvontakatsastuksessa. Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, millä ehdoin ajokieltoon määrätyn ajoneuvon saa kuljettaa säilytettäväksi, korjattavaksi ja katsastettavaksi.

17 §

Raportti teknisestä tienvarsitarkastuksesta

Teknisestä tienvarsitarkastuksesta annetaan ajoneuvon kuljettajalle raportti, jollei valtioneuvoston asetuksella toisin säädetä. Raportista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

18 §

Teknisen tienvarsitarkastuksen suorittaja

Tekniset tienvarsitarkastukset suorittaa poliisi. Myös tullilaitos ja rajavartiolaitos suorittavat toimialueellaan teknisiä tienvarsitarkastuksia.

Ajoneuvohallintokeskus järjestää teknisiin tienvarsitarkastuksiin ajoneuvon teknisen asiantuntemuksen tarkastuksen suorittajan avuksi sopimalla katsastustoimipaikkojen kanssa katsastusten suorittamiseen oikeutettujen henkilöiden osallistumisesta tarkastuksiin siinä laajuudessa kuin tarkastuksen suorittaja ja Ajoneuvohallintokeskus sopivat. Tekniseen tienvarsitarkastukseen asiantuntijana osallistuvalla katsastuksia suorittavalla henkilöllä tulee olla katsastustoimipaikan antama todistus oikeudesta osallistua asiantuntijana tekniseen tienvarsitarkastukseen. Todistus on pyydettäessä esitettävä tarkastettavan ajoneuvon kuljettajalle.

Ajoneuvohallintokeskuksen oikeudesta osallistua tekniseen tienvarsitarkastukseen säädetään ajoneuvojen katsastusluvista anne-

tussa laissa.

19 §

Suomessa rekisteröidyn ajoneuvon ulkomailta todetut puutteet

Jos ulkomainen toimivaltainen viranomaisen ilmoittaa Suomessa rekisteröidyn tai tällä käyttöönotetun ajoneuvon vakavista vioista tai puutteista, jotka on havaittu ajoneuvossa sille ulkomailla suoritetussa teknisessä tienvarsitarkastuksessa, poliisi voi määrätä ajoneuvon valvontakatsastukseen Suomessa uhalla, että ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä, ellei sitä ole esitetty poliisin määräämänä aikana valvontakatsastukseen. Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, millä ehdoin tällaisen käyttökiellossa olevan ajoneuvon saa kuljettaa valvontakatsastukseen.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) tai muussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä Ajoneuvohallintokeskuksella on oikeus luovuttaa ulkomaiselta viranomaiselta saamansa 1 momentissa tarkoitetut tiedot poliisille.

20 §

Tietojen vaihto ja muu yhteistyö muiden valtioiden ja Ahvenanmaan maakunnan viranomaisten välillä

Poliisin, tullilaitoksen, rajavartiolaitoksen ja Ajoneuvohallintokeskuksen on toimialallaan avustettava Euroopan unioniin ja Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisia viranomaisia siten kuin Euroopan yhteisössä liikennöivien hyötyajoneuvojen teknisistä tienvarsitarkastuksista annetun parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/30/EY 7 artiklassa tarkoitetaan.

Ajoneuvohallintokeskus ilmoittaa 1 momentissa mainitun direktiivin 7 artiklan 2 kohdan 1 ja 3 alakohdassa tarkoitetut tiedot asianomaisen valtion tai Ahvenanmaan maakunnan toimivaltaiselle viranomaiselle. Samalla Ajoneuvohallintokeskus voi pyytää kyseisen valtion tai Ahvenanmaan maakunnan toimivaltaista viranomaista ryhtymään 2

kohdan 2 alakohdassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä poliisilla, tullilaitoksella ja rajavartiolaitoksella on oikeus luovuttaa teknisissä tienvarsitarkastuksissa saamansa 2 momentissa tarkoitettut tiedot Ajoneuvohallintokeskukselle ja Ajoneuvohallintokeskuksella on oikeus luovuttaa nämä ja muut 2 momentissa tarkoitettut tiedot asianomaisen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettua tietojen toimittamisesta ja pyynnöstä toimenpiteisiin ryhtymiseksi.

21 §

Kansainvälinen raportointi teknisistä tienvarsitarkastuksista

Teknisistä tienvarsitarkastuksista tehtävien raporttien toimittamisesta Ajoneuvohallintokeskukselle ja komissiolle sekä yhteystietojen ja pyyntöjen toimittamisesta ja Euroopan unioniin ja Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

4 luku

Erinäiset säännökset

22 §

Ajoneuvon valmistajan erityisohjeet

Ajoneuvon valmistajan tai sen valtuutetun edustajan on toimitettava Ajoneuvohallintokeskukselle sen edellyttämät ajoneuvon katsastuksessa tai teknisessä tienvarsitarkastuksessa tarvittavat ajoneuvon valmistajan erityisohjeet.

23 §

Tietojen merkitseminen rekisteriotteeseen ja ilmoittaminen ajoneuvoja koskevaan rekisteriin

Ajokieltoa ja muuta määräaikais- ja valvontakatsastusta sekä teknistä tienvarsitarkastusta koskevien tietojen merkitsemisestä ajoneuvon rekisteriotteeseen sekä ilmoittamisesta ajoneuvoja koskevaan rekisteriin säädetään valtioneuvoston asetuksella. Rekisteriin talletettavista tiedoista säädetään erikseen.

24 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus liikenneturvallisuuden vaarantamisesta säädetään rikoslain (39/1889) 23 luvun 1 §:ssä ja törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta rikoslain 23 luvun 2 §:ssä.

Jos joku muutoin kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla rikkoo tahallaan tai huolimattomuudesta tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, hänet on tuomittava ajoneuvojen liikennekelpoisuutta koskevien säännösten rikkomisesta sakkoon.

25 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta poliisin, tullilaitoksen, rajavartiolaitoksen ja Ajoneuvohallintokeskuksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen on voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei toisin erikseen säädetä. Poliisin, tullilaitoksen ja rajavartiolaitoksen tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten perusteella tehtyä päätöstä tai määräystä on noudatettava siitä huolimatta, että se ei ole tullut lainvoimaiseksi, jollei päätöksen tai määräyksen antanut viranomainen toisin määrää.

Oikaisun hakemisesta katsastustoimipaikan katsastusasiassa tekemään päätökseen säädetään ajoneuvojen katsastusluvista annetun lain 26 §:ssä. Katsastustoimipaikan katsastusasiassa tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten perusteella tekemää päätöstä

on noudatettava siitä huolimatta, että se ei ole tullut lainvoimaiseksi, jollei muutoksenhakuviranomaisen toisin päätä.

26 §

Valtuussäännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Ajoneuvohallintokeskus voi antaa tarkempia ohjeita katsastukseen liittyvien ilmoitusten tekemisestä, katsastuksessa käytettävistä asiakirjoista, rekisteriotteeseen tehtävistä merkinnöistä, katsastustehtävien suorittamisesta.

27 §

Poliisin toimintaa koskevat tarkemmat ohjeet ja määräykset

Mitä tieliikennelain 108 a §:ssä säädetään sisäasiainministeriön velvollisuudesta antaa määräyksiä ja ohjeita, koskee myös tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mu-

kaan poliisille kuuluvien toimenpiteiden suorittamista.

Sisäasiainministeriö vahvistaa tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä poliisille säädetyissä toimenpiteissä käytettävien lomakkeiden kaavan teknisissä tienvarsitarkastuksista annettavaa 17 §:ssä tarkoitettua raporttilomaketta lukuun ottamatta.

5 luku

Voimaantulo

28 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Tällä lailla kumotaan ajoneuvojen katsastuksesta 30 päivänä joulukuuta 1992 annettu asetus (1702/1992) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2.

Laki

tieliikennelain 84 ja 96 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
 muutetaan 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tie liikennelain (267/1981) 84 ja 96, sellaisena
 kuin niistä on 84 § laissa 1101/1998, seuraavasti:

84 §

Ajoneuvon hyväksyminen liikenteeseen ja rekisteröinti

Moottorikäyttöisen ajoneuvon ja siihen kytkettävän hinattavan ajoneuvon käyttö liikenteessä on kielletty, jollei sitä ole asianmukaisesti ilmoitettu rekisteröitäväksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää poikkeuksia rekisteröintivelvollisuudesta.

Ajoneuvon maahantuoja ja valmistaja sekä omistaja ja haltija ovat velvollisia ilmoittamaan rekisteritiedot ja niissä tapahtuneet muutokset ajoneuvorekisteriin siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään, jollei muutos koske rekisteristä poistettua ajoneuvoa.

Ajoneuvojen rekisteröinnistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös ajoneuvojen rekisteröinnistä maasta vientiä ja autokiinnitystä varten, ajoneuvojen käyttämisestä liikenteessä koenumerokilvin ja siirtoluvalla sekä muualla rekisteröityjen ajoneuvojen käyttämisestä Suomessa. Ajoneuvojen katsastuksesta säädetään liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta annetussa laissa (/).

96 §

Ajoneuvon käytön estäminen

Jos ajoneuvo ei rakenteeltaan, varusteiltaan tai kunnoltaan täytä säädettyjä vaatimuksia tai jollei sitä ole asianmukaisesti katsastettu tai rekisteröity, poliisimies voi estää ajoneuvon käyttämisen liikenteeseen ottamalla pois rekisteritunnukset ja rekisteriotteen tai muunlaisin tarvittavin keinoin. Valtioneuvoston asetuksella säädetään, millä ehdoin tällaisen ajoneuvon saa kuljettaa säilytettäväksi, korjattavaksi ja katsastettavaksi.

Jos ajoneuvossa oleva puutteellisuus ei aiheuta välitöntä vaaraa liikenneturvallisuudelle tai merkittävää haittaa ympäristölle, poliisimies voi ajoneuvon käyttöä estämättä määrätä ajan, jonka kuluessa puutteellisuus on korjattava. Poliisimies voi samalla määrätä ajoneuvon valvontakatsastukseen.

Jos ajoneuvo on kuormattu säännösten vastaisesti, poliisimies voi määrätä ylikuorman purettavaksi, virheellisen kuormauksen korjattavaksi tai tarvittaessa estää ajon jatkamisen. Samoin poliisimies voi estää ajon jatkamisen ajoneuvolla, jossa on enemmän kuin sallittu määrä henkilöitä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

3.

Laki**rikoslain 23 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 23 luvun 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 545/1999, seuraavasti:

1 §

Liikenneturvallisuuden vaarantaminen

Joka tienkäyttäjänä tahallaan tai huolimattomuudesta rikko tieliikennelakia (267/1981) tai liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta annettua lakia (/ /) taikka niiden nojalla

annettuja säännöksiä tai määräyksiä tavalla, joka on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, on tuomittava liikenneturvallisuuden vaarantamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

4.

Laki**ajoneuvojen katsastusluvista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajoneuvojen katsastusluvista 23 päivänä joulukuuta 1998 annetun lain (1099/1998) 2, 7 ja 14 § sekä
lisätään lakiin uusi 21 a ja 24 a § seuraavasti:

2 §

Toimiluvan alaiset tehtävät

Ajoneuvojen katsastuksia saa suorittaa vain se, jolle on myönnetty tässä laissa tarkoitettu toimilupa.

Ajoneuvojen tyyppikatsastuksiin ja EY-tyyppihyväksyntöihin ei voida myöntää toimilupaa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan sääntää, että katsastustehtävien vähäisiä osia voi suorittaa myös muu kuin se, jolle toimilupa on myönnetty. Puolustusministeriön asetuksella säädetään, mitkä sotilasajoneuvot katsastetaan tässä laissa tarkoitettussa katsastus-

toimipaikassa ja mitkä sotilasajoneuvot puolustusvoimat katsastaa itse. Katsastustoiminnasta puolustusvoimissa säädetään puolustusministeriön asetuksella.

7 §

Toimiluvan laajuus

Toimilupa myönnetään hakemuksen perusteella katsastuslajin mukaan seuraavasti rajoitettuna:

- 1) määräaikais- ja valvontakatsastukset; tai
- 2) kaikki katsastuslajit tyyppikatsastusta ja EY-tyyppihyväksyntää lukuun ottamatta.

14 §

Hyvä hallintotapa

Kun toimiluvan haltija suorittaa 7 §:ssä tarkoitettuja ja koulutusoikeuden haltija 18 ja 19 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä, niiden on noudatettava, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/1966) ja asiakirjain lähettämisestä annetussa laissa (74/1954) säädetään.

Edellä 1 momentista poiketen koulutusoikeuden haltijan palveluksessa olevaan ei sovelleta hallintomenettelylain 10 §:n 1 momentin 4 kohtaa.

21 a §

Valvonta teknisessä tienvarsitarkastuksessa

Ajoneuvohallintokeskus voi osallistua liikenteessä käytettävien ajoneuvon liikennekelpoisuuden valvonnasta annetussa laissa (/) tarkoitettuun tekniseen tievarsitarkastukseen, kun osallistumisen tarkoituksena on mainitun lain 12 §:ssä säädetyn tarkastuksen lisäksi valvoa katsastustoimipaikkojen katsastustehtävien suorittamista. Ajoneuvohallintokeskuksen virkamies toimii tarkastuksessa ajoneuvon teknisenä asiantuntijana katsastuksen suorittamiseen oikeutetun henkilön asemesta. Ajoneuvohallintokeskuksen virkamiehellä on tarkastuksessa sama toimivalta kuin mainitun lain 13 §:n mukaan katsastuksen suorittamiseen oikeutetulla henkilöllä.

Tekniseen tienvarsitarkastukseen asiantun-

tijana osallistuvalla Ajoneuvohallintokeskuksen virkamiehellä tulee olla viraston antama todistus oikeudesta osallistua tekniseen tienvarsitarkastukseen. Todistus on pyydettyä esitettävä tarkastettavan ajoneuvon kuljettajalle.

24 a §

Katsastustoiminnan maksu

Ajoneuvohallintokeskus perii katsastusluvan haltijoilta katsastustoiminnan kiinteän maksun jokaisesta suoritetusta ajoneuvon katsastuksesta. Perittävien maksujen tulee yhteensä vastata niitä kokonaiskustannuksia, jotka Ajoneuvohallintokeskukselle aiheutuvat seuraavista tehtävistä:

1) katsastustoiminnan kehittäminen ja tukitoiminnot;

2) katsastustoiminnan valvonta;

3) ajoneuvoja koskevan rekisterin pitämisen ajoneuvojen katsastusluvan haltijoiden katsastustehtäviä varten;

4) teknisiin tienvarsitarkastuksiin liittyvät tehtävät.

Katsastustoiminnan maksusta suuruudesta säädetään tarkemmin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Muutoin noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

5.

Laki**Ajoneuvohallintokeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan Ajoneuvohallintokeskuksesta 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1592/1995) 2 §, sellaisena kuin se on laissa 1102/1998, seuraavasti:

2 §

Tehtävät

- Ajoneuvohallintokeskuksen tehtävänä on:
- 1) pitää tieliikenteen tietojärjestelmää ja hoitaa siihen liittyviä tehtäviä;
 - 2) vastata ajoneuvojen rekisteröintitoiminnasta ja hoitaa muita rekisteröintiin liittyviä tehtäviä;
 - 3) vastata ajokorttien rekisteröinnistä;
 - 4) vastata autokoulujen valvonnasta ja kuljettajantutkintotoiminnasta;
 - 5) hoitaa ajoneuvojen tyyppikatsastusta ja EY-tyyppihyväksyntää koskevat asiat;
 - 6) hoitaa ajoneuvojen katsastuslupiin liittyviä tehtäviä;
 - 7) hoitaa ajoneuvojen katsastushenkilöstön lisäkoulutukseen ja kokeisiin liittyviä tehtäviä;
 - 8) hoitaa ajoneuvojen katsastukseen liittyviä muita tehtäviä;
 - 9) hoitaa teknisiin tienvarsitarkastuksiin liittyviä tehtäviä;

10) hoitaa liikennetarvikkeiden kauppaan sekä asennus- ja korjaustoimintaan liittyviä lupa- ja valvontatehtäviä;

11) hoitaa vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyviä tehtäviä;

12) hoitaa autokiinnitystä koskevat asiat;

13) ratkaista sille erikseen säädetyt lupa-, poikkeuslupa- ja oikaisuvaatimusasiat;

14) hoitaa eräitä tieliikenteen verotusasioita; sekä

15) edistää liikenneturvallisuuden parantamiseen ja tieliikenteen aiheuttamien ympäristöhaittojen vähentämiseen tähtäävää tutkimustoimintaa.

Ajoneuvohallintokeskuksen tehtävänä on huolehtia myös niistä muista toimialaansa liittyvistä viranomaistehtävistä, jotka sille erikseen säädetään, sekä suorittaa ne toimeksiannot, jotka liikenne- ja viestintäministeriö sille antaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

6.

Laki

moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan moottoriajoneuvoverosta 30 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (722/1966) 27 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin ne ovat, 1 momentti laissa 522/1994 ja 2 momentti laissa 1161/1998, sekä
lisätään lakiin uusi 27 a § seuraavasti:

27 §

Jollei veroa tai varsinaisen ajoneuvoveron erääntynyttä osaa ole suoritettu, ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä (käyttökielto). Ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä, vaikka ajoneuvon omistajana tai haltijana on muu kuin se, jonka omistusaikana maksuunpantu vero on jäänyt maksamatta.

Ajoneuvohallintokeskus voi erityisen painavista syistä kokonaan tai määrääjäksi pe-

ruuttaa 1 momentissa tarkoitetun käyttökielon tai määrätä, ettei ajoneuvoon sovelleta 1 momenttia. Ajoneuvon käyttö voidaan sallia ainoastaan, jos voidaan katsoa, ettei ajoneuvon omistaja tai haltija tiennyt eikä ole voinutkaan tietää suorittamatta olevasta verosta ja ajoneuvon käytön kieltämisestä voidaan pitää olosuhteet huomioon ottaen kohtuuttomana. Jos ajoneuvoja koskevassa rekisterissä on ollut ajoneuvon ostajan käytettävissä tieto

veronmaksun laiminlyönnistä, ajoneuvon käyttöä ei sallita.

27 a §

Jos ajoneuvo on 27 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla käyttökiellossa, poliisimiehen, tullimiehen ja rajavartiomiehen on estettävä ajoneuvon käyttäminen liikenteessä otamalla pois rekisteriote ja rekisterikilvet tai muunlaisin tarvittavin keinoin. Poliisimiehen, tullimiehen tai rajavartiomiehen kirjallisella luvalla saa ajoneuvon kuitenkin kuljettaa hänen määräämänsä paikkaan säilytettäväksi. Rekisteriote ja rekisterikilvet on palautettava, kun 27 §:n 1 momentissa tarkoitetut erääntyneet verot on maksettu.

Katsastuksen suorittaja on ennen määrääkäsastuksen suorittamista velvollinen

tarkastamaan, että ajoneuvo ei ole 27 §:n 1 momentissa tarkoitetun veron laiminlyönnin vuoksi käyttökiellossa. Katsastuksen ja liikennevalvonnan yhteydessä ajoneuvon katsotaan olevan käyttökiellossa, jos veron laiminlyönnistä on merkintä ajoneuvoja koskevassa rekisterissä, jollei esitetä luotettavaa selvitystä veron suorittamisesta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuna selvityksenä voidaan pitää rahalaitoksen antamaa tositetta veron suorittamisesta. Selvityksenä voidaan pitää myös yhdessä verolipun kanssa esitettyä tiliotetta taikka yhdessä verolipun kanssa esitettyä laskunmaksuautomaatilta tai muulta päätteeltä tulostettua tositetta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

ajoneuvoverosta annetun lain 4 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ajoneuvoverosta 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1111/1996) 4 §:n 1 momentti ja 11 § ja

lisätään lakiin uusi 11 §:n 2 momentti seuraavasti:

4 §

Moottoriajoneuvoverosta annetun lain soveltaminen

Tämän lain mukaisen ajoneuvoveron kantoon sovelletaan, mitä moottoriajoneuvoverosta annetussa laissa (722/1966) säädetään varsinaisen ajoneuvoveron maksuunpanemisesta ja kantamisesta, jollei tässä laissa tai sen nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa toisin säädetä. Moottoriajoneuvoverosta annettua lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä sovelletaan myös muutoksenhakuun, veron perintään, ajoneuvon käyttökieltoon ja käytön estämiseen veron laiminlyönnin johdosta, käyttökiellon peruuttamiseen, verosta vapauttamiseen sekä soveltuvin osin

muutoinkin myös menettelyyn ajoneuvoverotuksessa, jollei tässä laissa tai sen nojalla toisin säädetä.

11 §

Ajoneuvon hyväksyminen katsastuksessa

Katsastuksen suorittaja on ennen määrääkäsastuksen suorittamista velvollinen tarkastamaan, että ajoneuvo ei ole ajoneuvoveron laiminlyönnin vuoksi käyttökiellossa. Katsastuksen ja liikennevalvonnan yhteydessä ajoneuvon katsotaan olevan käyttökiellossa, jos veron laiminlyönnistä on merkintä ajoneuvoja koskevassa rekisterissä, jollei esitetä luotettavaa selvitystä veron suorittami-

sesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna selvityksenä voidaan pitää rahalaitoksen antamaa tositetta veron suorittamisesta. Selvityksenä voidaan pitää myös yhdessä verolipun kanssa esitettyä iliotetta taikka yhdessä verolipun

kanssa esitettyä laskunmaksuautomaatilta tai ajoneuvoveroasetuksen 4 §:ssä tarkoitettua päätteeltä tulostettua tositetta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

8.

Laki

autoverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun autoverolain (1482/1994) 52 §:n 1 momentti ja 63 §:n 2 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 413/1997, ja
lisätään lakiin uusi 63 a § seuraavasti:

52 §

Jos ajoneuvon käyttö on kielletty tämän lain säännösten nojalla, veron määrännyt tulli tai Ajoneuvohallintokeskus voi määräämillään ehdoilla hakemuksesta erityisestä syistä määrääjäksi tai kokonaan peruuttaa käyttökiellon. Hakemuksen voi tehdä ajoneuvon omistaja tai haltija.

63 §

Jos veroa ei ole suoritettu eräpäivänä, ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä (käyttökielto). Ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä siinäkin tapauksessa, että ajoneuvon omistus tai hallinta on siirretty muulle kuin verovelvolliselle. Veroviranomainen voi pyytää poliisilta virka-apua ajoneuvon käytön estämiseksi. Käyttö sallitaan sitten, kun verovelvollinen tai muu kuin verovelvollinen on suorittanut veron. Käyttö on kielletty, vaikka veroa ei säädettyjen määräaikojen kulumisen

johdosta enää voitaisi periä.

63 a §

Katsastuksen suorittaja on ennen määrääkatsastuksen suorittamista velvollinen tarkastamaan, että ajoneuvo ei ole autoveron laiminlyönnin vuoksi käyttökiellossa. Ajoneuvon katsotaan olevan käyttökiellossa, jos veron laiminlyönnistä on merkintä ajoneuvoja koskevassa rekisterissä, jollei esitetä luotettavaa selvitystä veron suorittamisesta tai veron määränneen viranomaisen 52 §:n 1 momentin nojalla antamaa päätöstä, jolla ajoneuvon käyttö on sallittu.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna selvityksenä voidaan pitää rahalaitoksen antamaa tositetta veron suorittamisesta. Selvityksenä voidaan pitää myös yhdessä verolipun kanssa esitettyä iliotetta taikka yhdessä verolipun kanssa esitettyä laskunmaksuautomaatilta tai muulta päätteeltä tulostettua tositetta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä

kuuta 20 .

9.

Laki

polttoainemaksusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään polttoainemaksusta 13 päivänä huhtikuuta 1993 annetun lain (337/1993) 13 §:ään uusi 3 ja 4 momentti ja lakiin uusi 13 a § seuraavasti:

13 §

Maksuaika

Jos polttoainemaksua ei ole suoritettu 1 momentissa säädetyssä määräajassa, ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä (käyttökielto). Ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä siinäkään tapauksessa, että ajoneuvon omistus tai hallinta on siirretty muulle kuin maksuvelvolliselle. Polttoainemaksun määrännyt viranomainen voi pyytää poliisilta virka-apua ajoneuvon käytön estämiseksi. Ajoneuvon käyttö sallitaan sitten, kun maksuvelvollinen tai muu kuin maksuvelvollinen on suorittanut veron.

Jos ajoneuvon käyttö on kielletty tämän lain nojalla, polttoainemaksun määrännyt viranomainen voi määräämillään ehdoilla hakemuksesta erityisestä syistä määräajaksi tai kokonaan peruuttaa käyttökiellon. Hakemuksen voi tehdä ajoneuvon omistaja tai haltija. Polttoainemaksun määränneen viranomaisen tämän pykälän nojalla antamaan päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

13 a §

Ajoneuvon hyväksyminen katsastuksessa

Katsastuksen suorittaja on ennen määräaikaikatsastuksen suorittamista velvollinen tarkastamaan, että ajoneuvo ei ole polttoainemaksun laiminlyönnin vuoksi käyttökielossa. Ajoneuvon katsotaan olevan käyttökielossa, jos polttoainemaksun laiminlyönnistä on merkintä ajoneuvoja koskevassa rekisterissä, jollei esitetä luotettavaa selvitystä veron suorittamisesta tai polttoainemaksun määränneen viranomaisen tämän lain 13 §:n 4 momentin nojalla antamaa päätöstä, jolla ajoneuvon käyttö on sallittu.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna selvityksenä voidaan pitää rahalaitoksen antamaa tositetta polttoainemaksun suorittamisesta. Selvityksenä voidaan pitää myös yhdessä maksulipun kanssa esitettyä tiliotetta taikka yhdessä maksulipun kanssa esitettyä laskunmaksuautomaatilta tai muulta päätteeltä tulostettua tositetta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

10.**Laki****liikennevakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 26 päivänä kesäkuuta 1959 annettuun liikennevakuutuslakiin (279/1959) uusi 15 b § seuraavasti:

15 b §
Katsastuksen suorittaja on ennen määräai-
kaiskatsastuksen suorittamista velvollinen
tarkastamaan, että voimassa olevan liiken-
nevakuutuksen erääntynyt vakuutusmaksu on
suoritettu.

Katsastuksen yhteydessä vakuutusmaksu
katsotaan maksetuksi, jollei ajoneuvoja kos-

kevassa rekisterissä ole merkintää maksun
lainlyönnistä. Vakuutusmaksu katsotaan
myös maksetuksi, jos esitetään vakuutusyhti-
ön tai rahalaitoksen antama tosite tai muu
luotettava selvitys maksun maksamisesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Helsingissä _____ päivänä lokakuuta 20

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Liikenne- ja viestintäministeri *Kimmo Sasi*

Valtioneuvoston asetus

liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta

1 §

Soveltamisala

Tämä asetus koskee liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta annetussa laissa (xx/2002), jäljempänä laki, tarkoitettuja moottorikäyttöisten ajoneuvojen ja niihin kytkettävien hinattavien ajoneuvojen määräaikaisia ja muita ajoneuvojen kunnan ja rekisteriin merkittyjen tietojen tarkastamiseksi suoritettavia katsastuksia sekä tieliikenteessä käytettyjen ajoneuvojen teknisiä tienvarsitarkastuksia.

2 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

a) *jälkitarkastuksella* määräaikaiskatsastuksessa hylätylle ajoneuvolle kuukauden kuluessa katsastuksesta samassa katsastustoitimipaikassa suoritettavaa katsastusta, jossa tarkastetaan ajoneuvosta ne kohteet, joissa edellisessä määräaikaiskatsastuksessa on todettu vikoja tai puutteita.

b) *hyötyajoneuvolla* kuorma-autoa (N₂- ja N₃-luokka), linja-autoa (M₂- ja M₃-luokka) ja perävaunua, jonka kokonaisuudessa on suurempi kuin 3,5 tonnia (O₃- ja O₄-luokka).

c) *rekisteröintikatsastuksella* yksittäisen ajoneuvon luokittelua varten suoritettavaa katsastusta. Siinä todetaan ajoneuvon rekisteröintiä varten tarpeelliset tiedot sekä tarkastetaan, onko ajoneuvo kunnoltaan turvallinen sekä mitoitetaan ja varusteitaan säännösten mukainen.

d) *kytkentäkatsastuksella* vetävän ja hinattavan ajoneuvon tai ajoneuvojen kytkennän hyväksymiseksi suoritettavaa katsastusta.

e) *muutoskatsastuksella* ajoneuvon muutosten hyväksymiseksi ja ajoneuvosta rekisteriin merkittyjen tietojen muuttamiseksi tai täydentämiseksi suoritettavaa katsastusta.

3 §

Huolehtiminen ajoneuvon kunnosta

Ajoneuvon omistajan tai haltijan ja kuljettajan on huolehdittava siitä, ettei ajoneuvoa käytetä ennen kuin sen rakenteessa ja varusteissa ilmaantuneet puutteellisuudet on korjattu. Tämä velvollisuus ei kuitenkaan koske matkalla todettua, olosuhteet huomioon ottaen vähäiseksi katsottavaa puutteellisuutta, joka todennäköisesti on syntynyt matkan kestäessä ja joka ei ole ollut kuljettajan välittömästi havaittavissa ja korjattavissa tai jonka korjausta ei voida ilman huomattavaa hankaluutta matkalla suorittaa.

4 §

Katsastamattoman ajoneuvon käyttöoikeus

1. Katsastamattoman ajoneuvon käyttökielelöstä säädetään lain 3 §:ssä. Ellei ajoneuvoa ole 5 §:n 2 momentissa tai 6 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettuna määräaikana hyväksytty määräaikaiskatsastuksessa, ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä muulloin kuin tuotaessa ajoneuvo sille erikseen varattuna aikana katsastukseen tai ellei 17 §:stä muuta johdu.

2. Jos ajoneuvoa ei ole hyväksytty lain 15 ja 19 §:ssä tarkoitettussa valvontakatsastuksessa poliisin määräämässä ajassa, ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä muulloin kuin tuotaessa ajoneuvo sille erikseen varattuna aikana katsastukseen.

5 §

Määräaikaiskatsastusvelvollisuus

1. Lain 3 §:ssä tarkoitettu määräaikaiskatsastusvelvollisuus koskee autoja (M- ja N-

luokan ajoneuvot) ja O₂-, O₃- ja O₄-luokan perävaunuja.

2. Edellä 1 momentissa tarkoitetut ajoneuvot on esitettävä määräaikaikatsastukseen seuraavasti:

ajoneuvoluokka:	määräaikaikatsastus on suoritettava:
a) linja- ja kuorma-autot (M ₂ -, M ₃ -, N ₂ - ja N ₃ -luokka), erikoisautot, joiden kokonaismassa on suurempi kuin 3,5 tonnia, luvanvaraiseen liikenteeseen käytettävät henkilöautot (M ₁ -luokka) sekä sairausautot	ensimmäisen kerran viimeistään vuoden kuluttua ajoneuvon käyttöönottopäivästä ja sen jälkeen vuosittain viimeistään käyttöönottopäivää vastaavana päivänä
b) perävaunut, joiden kokonaismassa on suurempi kuin 3,5 tonnia (O ₃ - ja O ₄ -luokka)	ensimmäisen kerran viimeistään vuoden kuluttua ajoneuvon käyttöönottopäivästä ja sen jälkeen vuosittain viimeistään käyttöönottopäivää vastaavana päivänä; kytkentäkatsastuksessa tiettyyn vetoautoon kytketty perävaunu saadaan kuitenkin tuoda määräaikaikatsastukseen yhtä aikaa vetoauton kanssa
c) pakettiautot (N ₁ -luokka), sairausautoja lukuun ottamatta erikoisautot, joiden kokonaismassa on enintään 3,5 tonnia	ensimmäisen kerran kolmen vuoden kuluttua ajoneuvon käyttöönottopäivästä ja sen jälkeen vuosittain viimeistään käyttöönottopäivää vastaavana päivänä
d) yksityiseen liikenteeseen käytettävät henkilöautot ja muut M ₁ -luokan ajoneuvot kuin sairausautot	ensimmäisen kerran kolmen vuoden kuluttua ajoneuvon käyttöönottopäivästä, toisen kerran viiden vuoden kuluttua ajoneuvon käyttöönottopäivästä ja sen jälkeen vuosittain viimeistään käyttöönottopäivää vastaavana päivänä
e) perävaunut, joiden kokonaismassa on suurempi kuin 0,75 tonnia mutta enintään 3,5 tonnia	ensimmäisen kerran vuoden loppuun mennessä sinä vuonna, jolloin käyttöönottopäivästä on kulunut kaksi vuotta ja sen jälkeen kahden vuoden välein vuoden loppuun mennessä
f) ennen 1 päivää tammikuuta 1960 käyttöön otetut katsastusvelvolliseen ajoneuvoluokkaan kuuluvat museoajoneuvot	neljän vuoden välein kesäkuun loppuun mennessä

3. Rekisteröintikatsastus, joka on suoritettu enintään kuusi kuukautta ennen asetuksen 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun katsastusajan päättymistä ja rekisteröintikatsastus, joka on suoritettu enintään kuusi kuukautta mainituksa momentissa tarkoitetun katsastusajan päättymisen jälkeen, oikeuttaa käyttämään ajoneuvoa liikenteessä seuraavan edellä tarkoitetun katsastusajan päättymiseen.

6 §

Määräaikaikatsastusaika

1. Ajoneuvo on esitettävä määräaikaikatsastukseen katsastusaikana, joka käsittää 5 §:n 2 momentin a—d

5 §:n 2 momentin a—d kohdassa tarkoitetun viimeisen katsastuspäivän ja sitä edeltävän neljän kuukauden ajanjakson ja ajanjakson vuoden alusta mainitun momentin e ja f kohdassa tarkoitettuun viimeiseen katsastuspäivään. Mainituksa a kohdassa tarkoitetuille kuorma-autoille (N₂- ja N₃-luokka) ja linja-autoille (M₂- ja M₃-luokka) ja b kohdassa tarkoitetuille perävaunuille (O₃- ja O₄-luokka) määräaikaikatsastusaika käsittää kuitenkin viimeisen katsastuspäivän ja sitä edeltävän kuuden kuukauden ajanjakson.

2. Jos ajoneuvo on todistettavasti pidetty tilapäisesti poissa liikenteestä tai ulkomailla 1 momentissa tarkoitetun katsastusajan, ajoneuvo on esitettävä määräaikaikatsastukseen

viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun ajoneuvo otetaan liikenteeseen tai tuodaan maahan. Todistus tai muu luotettava selvitys tilapäisestä liikenteestä poissaolosta tai ulkomailla olosta on pidettävä ajossa mukana, kunnes määräaikaiskatsastus on suoritettu.

3. Jos ajoneuvon käyttöönottopäivää ei ole merkitty rekisteriotteeseen, katsotaan määräaikaiskatsastuksen ajankohtaa määrättäessä ajoneuvo otetuksi käyttöön seuraavan taulukon mukaisen kuukauden viimeisenä päivänä:

rekisteritunnuksen viimeinen numero	käyttöönottokuu- si
1.....	Tammikuu
2.....	Helmikuu
3.....	Maaliskuu
4.....	Huhtikuu
5.....	Kesäkuu
6.....	Elokuu
7.....	Syyskuu
8.....	Lokakuu
9.....	Marraskuu
0.....	Joulukuu

4. Jos 5 §:n 2 momentin e kohdassa tarkoitettu O₂-luokan perävaunun määräaikaiskatsastus laiminlyödään, katsastusvelvollisuutta seuraavan vuoden tammikuun alun ja huhtikuun lopun välisenä aikana suoritettu määräaikaiskatsastus merkitään vastaamaan edellisen vuoden määräaikaiskatsastusta.

7 §

Määräaikaiskatsastuksen suorittamisen edellytykset

Määräaikaiskatsastuksen suorittamisen edellytyksistä säädetään lain 4 §:ssä. Liikennevakuutusmaksun laiminlyönnistä huolimatta määräaikaiskatsastus saadaan suorittaa, jos tuomioistuin on päättänyt aloittaa maksun suorittamatta jättäjää koskevan saneerausmenettelyn tai velkajärjestelyn.

8 §

Määräaikaiskatsastuksen keskeyttäminen

1. Määräaikaiskatsastuksen keskeyttämisestä sen vuoksi, että ajoneuvoa ei voida luotettavasti yksilöidä, säädetään lain 7 §:ssä.

2. Määräaikaiskatsastus on keskeytettävä myös, jos rekisteriotteeseen ja ajoneuvoja koskevaan rekisteriin merkityt ajoneuvon tekniset tiedot eivät ole oikeat, jolloin ajoneuvo on määrättävä esitettäväksi kuukauden kuluessa muutuskatsastukseen. Katsastusta keskeyttämättä saadaan kuitenkin määräaikaiskatsastuksessa oikaista ajoneuvon rekisteritietojen vähäinen, ilmeisesti rekisteröintikäsittelyssä syntynyt virhe, sekä korjata sellaiset tiedot, joiden muuttuminen ei edellytä muutuskatsastusta.

3. Määräaikaiskatsastus keskeytetään, jos sitä ei säästä tai vastaavista olosuhteista taikka muusta ajoneuvon haltijasta riippumattomasta syystä voida suorittaa loppuun eikä perusteita katsastuksen hylkäämiselle tai ajoikiellon määräämiselle ole.

9 §

Määräaikaiskatsastuksen sisältö

1. Määräaikaiskatsastuksessa todetaan ajoneuvon yksilöimiseksi rekisteritunnus ja valmistenumero. Ajoneuvon rekisteriotteeseen merkityt tekniset tiedot ja soveltuvat muut tiedot tarkastetaan. Määräaikaiskatsastus sisältää ajoneuvon jarrujen ja muun teknisen tarkastuksen sekä autojen pakokaasupäästöjen tarkastuksen.

2. Ajoneuvon teknisessä tarkastuksessa tarkastetaan ajoneuvo sen toteamiseksi, että:

- ajoneuvo ja sen varusteet ovat säännösten mukaisessa kunnossa;
- ajoneuvo on liikenteessä turvallinen; ja
- ajoneuvosta ei aiheudu tarpeettomia ympäristöhaittoja.

3. Autosta ja perävaunusta on tarkastettava vähintään moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen katsastusta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 96/96/EY, sellaisena kun se on muutettuna komission direktiivillä

1999/52/EY, 2001/9/EY ja 2001/11/EY, liitteessä II mainitut kohteet.

10 §

Jarrujen tarkastus

1. Ajoneuvon jarrujen perustarkastus suoritetaan vähintään 9 §:n 3 momentissa mainitun direktiivin liitteessä II olevan 1 kohdan mukaisesti. Lukkiutumattomin jarruin tai kuormituksen mukaan säätyvin jarruventtiilein varustetulle O₃- ja O₄-luokan perävaunun vetoon varustetulle N₃-luokan ajoneuvolle sekä O₃- ja O₄-luokan perävaunulle suoritetaan lisäksi Ajoneuvohallintokeskuksen antaman ohjeen mukainen laaja jarrutarkastus yhdistelmän jarrujen sovittamiseksi ja jarrusuhteen määräämiseksi.

2. Katsastustoimipaikka voi vaatia ajoneuvon esitettäväksi jarrutarkastukseen määrämällään tavalla kuormattuna.

11 §

Nopeudenrajoittimien tarkastus

Tiettyjen moottoriajoneuvoluokkien no-

ajoneuvon moottorityyppi ja käyttöönottoaika	joutokäynnillä		vähintään 2000 rpm kierrosnopeudella		
	CO [%]	HC [ppm]	CO [%]	HC [ppm]	lambda
ennen 1.10.1986	4,5	1 000	-	-	-
1.10.1986 tai sen jälkeen	3,5	600	-	-	-
vähäpäästöinen auto käyttöönottoajasta riippumatta	0,5	100	0,3	100	1±0,03

3. Jos auton valmistaja on ilmoittanut vähäpäästöisen auton joutokäynnin hiilimonoksidin ja hiilivetypäästöjen ja korotetun joutokäyntinopeuden lambda raja-arvot 2 momentin tavanomaisista raja-arvoista poikkeavasti, raja-arvoina käytetään valmistajan ilmoittamia arvoja ja mittausmenetelmiä.

4. Jollei diesikäyttöisen auton valmistaja tai maahantuoja ole ilmoittanut tyyppihyväksynnässä tai tyyppikatsastuksessa savutuksen raja-arvoa autossa käytetylle moottorille, absorptiokertoimen raja-arvona käytetään vapaasti hengittävälle moottorille 2,5 m⁻¹ ja turboahdimella varustetulle moottorille 3,0 m⁻¹. Autolle, joka on otettu käyttöön ennen

peudenrajoittimien asentamisesta ja käytöstä yhteisössä annetun neuvoston direktiivin 92/6/ETY mukaisesti asennettavaksi edellytetyn ajoneuvon nopeudenrajoittimen toiminta tarkastetaan tarkoitukseen soveltuvalla mittausratkaisella direktiivin 2001/11/EY vaatimusten mukaisesti.

12 §

Pakokaasupäästöjen tarkastus

1. Ottomoottorilla varustetulle autolle, joka on otettu käyttöön vuonna 1978 tai myöhemmin, sekä dieselmoottorilla varustetulle autolle, joka on otettu käyttöön vuonna 1980 tai myöhemmin, suoritetaan pakokaasupäästöjen tarkastus 9 §:n 3 momentissa mainitun direktiivin liitteessä II olevan 8.2 kohdan mukaisesti tässä pykälässä säädetyin poikkeuksin. Pakokaasupäästöjen tarkastusta ei kuitenkaan tarvitse suorittaa kaksitahtimoottorilla varustetulle tai moottoripetrolia polttoaineena käyttävälle autolle.

2. Ottomoottorilla varustettujen autojen pakokaasupäästöjen raja-arvot ovat seuraavat:

vuotta 1989 ja jota ei ole tyyppihyväksytty ajoneuvojen dieselmoottoreiden päästöjen vähentämiseksi toteutettavia toimenpiteitä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 72/306/ETY tai E-säännön n:o 24 mukaisesti, valvonnan raja-arvona on kuitenkin 7,0 Bosch-yksikköä.

5. Moottoriajoneuvojen päästöjen aiheuttaman ilman pilaantumisen ehkäisemiseksi toteutettavista toimenpiteistä ja neuvoston direktiivin 70/220/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/69/EY ja mukauttamisesta tekniikan kehitykseen annetun komission direktiivin

1999/102/EY mukaisella sisäisellä valvontajärjestelmällä (OBD-järjestelmä) varustetun ottomoottorikäyttöisen ajoneuvon joutokäynnin hiilimonoksidipäästön mittaus korvataan ajoneuvon sisäisen valvontajärjestelmän tarkastuksella direktiivin 2001/9/EY mukaisesti.

13 §

Autoverotukseen vaikuttavien tietojen tarkistaminen

Määräaikaikatsastuksessa tehtävästä autoveron suorittamisen valvonnasta säädetään autoverolain (1482/1994) 79 §:ssä.

14 §

Määräaikaikatsastuksessa hyväksyminen ja hylkääminen sekä ajokieltoon määrääminen

1. Ajoneuvon hyväksymisestä ja hylkäämisestä määräaikaikatsastuksessa sekä ajoneuvon määräämisestä ajokieltoon säädetään lain 6 ja 8 §:ssä.

2. Ajoneuvo on hyväksyttävä määräaikaikatsastuksessa, jos siinä ei ole havaittu 9 §:n 3 momentissa mainitun direktiivin liitteessä II tarkoitetuissa hylkäysperusteissa mainittua vikaa tai puutetta eikä muissa tarkastuskohteissa ole ilmennyt lain 6 §:ssä tarkoitettua liikenneturvallisuuden kannalta merkittävää taikka ympäristön kannalta huomattavaa vikaa tai puutetta. Ajoneuvo on myös hyväksyttävä, jos siinä todetusta viasta tai puutteesta aiheutuu vain vähäistä vaaraa tai haittaa ja vika tai puute on korjattavissa yksinkertaisella säätötoimenpiteellä tai osan vaihtamisella. Tällaisia kohteita saa kuitenkin olla enintään kolme. Viat ja puutteet on määrättävä korjattaviksi kohtuullisen ajan kuluessa.

3. Ajokiellon aiheuttavaksi merkittäväksi haitaksi ympäristölle katsotaan CO-päästöjen yli 6,0 prosentin tai absorptiokertoimen yli 4 m⁻¹ taso.

4. Määräaikaikatsastuksessa määrätty ajokielto osoitetaan tarralla, jonka ajoneuvon katsastaja kiinnittää tuulilasiin tai muuhun helposti havaittavaan paikkaan. Tarraa ei saa poistaa ennen kuin ajoneuvo on määräaikaikatsastuksessa hyväksytty.

15 §

Määräaikaikatsastuksesta annettava todistus

1. Määräaikaikatsastuksen suorittamisesta, katsastuksen hyväksyneestä katsastustoimipaikasta ja hyväksymisen päivämäärästä tehdään merkintä rekisteriotteeseen. Lisäksi rekisteriotteeseen merkitään mahdolliset 14 §:n 2 momentissa tarkoitetut viat ja puutteet sekä päivämäärä, johon mennessä ne on poistettava. Määräaikaikatsastuksen suorittaneen henkilön on allekirjoitettava tiedot. Rekisteriotteeseen tehdään merkintä myös ajokiellosta ja sen poistamista.

2. Ajoneuvon määräaikaikatsastuksesta laaditaan tarkastuskortti, johon merkitään vähintään 9 §:n 3 momentissa mainitun direktiivin liitteessä II mainitut tarkastuskohteet pääluokittain ja niissä mahdollisesti havaitut viat ja puutteet. Tarkastuskorttiin merkitään ajoneuvon hyväksyminen tai hylkääminen katsastuksessa taikka katsastuksen keskeyttäminen. Lisäksi tarkastuskorttiin merkitään Ajoneuvohallintokeskuksen erikseen määräämät tiedot. Ajoneuvon katsastukseen esittäneelle annetaan tarkastuskortin kaksoiskappale tai katsastuksen sisältöä vastaava tarkastuskortti.

3. Kokonaisukseltaan yli 3,5 tonnin kuorma-auton ja perävaunun omistajalle, haltijalle tai katsastukseen tuoneelle annetaan pyynnöstä pyörillä varustettujen ajoneuvojen määräajoin toistettavien katsastusten yhdenmukaisten ehtojen hyväksymisestä sekä näiden katsastusten vastavuoroisesta tunnustamisesta tehdyn sopimuksen (SopS 35/2001) liitteen 2 mukainen kansainvälinen katsastustodistus. Tällaisen todistuksen on velvollinen antamaan myös Ajoneuvohallintokeskus tai muukin kuin ajoneuvon katsastanut katsastustoimipaikka.

16 §

Määräaikaikatsastuksesta rekisteriin tehtävät merkinnät

Ajoneuvon hyväksymisestä määräaikaikatsastuksessa, ajokieltoon määräämisestä sekä ajokiellon poistamisesta ilmoitetaan

ajoneuvoja koskevaan rekisteriin.

17 §

Vikojen ja puutteiden poistaminen

1. Ajoneuvossa määräaikaikatsastuksessa havaittujen vikojen ja puutteiden poistamisesta, kun ajoneuvoa ei ole määrättävä ajokieltoon, säädetään lain 9 §:ssä.

2. Määräaikaikatsastuksessa hylättyä ajoneuvoa saa käyttää liikenteessä enintään kahden kuukauden ajan katsastuksessa hylkäämisestä. Määräaikaikatsastuksessa hylätty ajoneuvo on esitettävä korjattuna jälkitarkastukseen tai uuteen määräaikaikatsastukseen. Jollei ajoneuvoa kahden kuukauden kuluessa 5 §:n 2 momentissa tai 6 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun määräajan päättymisestä voida hyväksyä, ei sitä saa enää käyttää liikenteessä.

18 §

Määräaikaikatsastuksessa ajokieltoon määrätyn ajoneuvon käyttöoikeus

Katsastustoimipaikka voi antaa määräaikaikatsastuksessa ajokieltoon määrättylle ajoneuvolle todistuksen, joka oikeuttaa ajoneuvon kuljettamiseen lähimpään paikkaan, jossa korjaus voidaan tarkoituksenmukaisesti suorittaa, ja korjauksen jälkeen uudelleen katsastettavaksi. Todistuksessa on mainittava, minne ja miten ajoneuvon saa kuljettaa sekä kuinka kauan todistus on voimassa.

19 §

Pakokaasupäästöjen, paineilmajarrujen, vetokytkimien ja nopeudenrajoittimien tarkastuksen suorittaja

1. Autokorjaamo tai muu paikka (tarkastuspaikka), jolla on käytettävissään riittävä tarkastuslaitteisto ja asiantunteva henkilöstö tarkastuksen suorittamiseksi, saa 2 momentissa säädetyin edellytyksin suorittaa:

- a) pakokaasupäästöjen tarkastuksen;
- b) ajoneuvon ja ajoneuvoyhdistelmän paineilmajarrujen suorituskyvyn ja jarrutehon

tarkastuksen sekä siihen kuuluvan jarrujen yhteensovittamisen tarkastuksen; ja

- c) perävaunun vetokytkimen tarkastuksen;
- [ja
- d) nopeudenrajoittimen toiminnan tarkastuksen].

2. Pakokaasupäästöjen, nopeudenrajoittimen ja vetokytkimen tarkastuspaikan on tehtävä ennen toiminnan aloittamista ilmoitus Ajoneuvohallintokeskukselle, joka valvoo tarkastusten suorittamista. Edellä 1 momentin b kohdassa tarkoitetun tarkastuksen saa suorittaa vain tarkastuspaikka, joka on liikennetarvikkeiden asennus- ja korjausluvan ehdoista annetun liikenneministeriön päätöksen (817/1992) 3 §:ssä tarkoitettu A-luvan haltija. Nopeudenrajoittimien tarkastuspaikan ei tarvitse tehdä ilmoitusta Ajoneuvohallintokeskukselle, jos tarkastuspaikalla on liikennetarvikkeiden kaupasta, asennuksesta ja korjauksesta annetun asetuksen (9/1979) 4 §:ssä tarkoitettu lupa.

3. Ajoneuvohallintokeskus voi kieltää tarkastuspaikan antamien todistusten hyväksymisen, jos mittauksia ei suoriteta asianmukaisesti tai mittalaitteiden huolto ja mittatarkkuuden tarkastus on laiminlyöty.

4. Edellä 1 momentissa tarkoitettua tarkastuksesta on annettava tarkastuksen tuloksen osoittava allekirjoitettu ja nimen selvennyksellä varustettu todistus esitettäväksi katsastuksessa. Todistuksessa on lisäksi oltava vähintään ajoneuvon yksilöintitiedot, tiedot tarkastuspaikasta sekä päiväys ja mittajan allekirjoitus. Pakokaasupäästöjen tarkastuksesta on ilmoitettava myös mittauksessa käytetyt käyntinopeudet. Jos pakokaasupäästöjen, paineilmajarrujen tai nopeudenrajoittimen tarkastuksen suorittamisesta on kulunut enemmän kuin kolme kuukautta tai sitä ei ole suoritettu lainkaan, tarkastus suoritetaan katsastuksen yhteydessä.

5. Katsastuksessa voidaan suorittaa pakokaasupäästöjen mittauksia tai paineilmajarrujen tarkastuksia ja nopeudenrajoittimen toiminnan tarkastuksia tarkastuspaikan mittaus- tai tarkastusten oikeellisuuden toteamiseksi, jolloin katsastuksessa suoritettu mittaus on ratkaiseva. Katsastuksessa voidaan tutkia myös perävaunun vetokytkimen toimintakelpoisuus.

20 §

Valvontakatsastus

1. Lain 15 §:ssä tarkoitettuun valvontakatsastukseen sovelletaan sen lisäksi, mitä mainitussa 15 §:ssä säädetään, tämän asetuksen 9—17 §:ssä säädettyä. Ajoneuvon hyväksymisestä valvontakatsastuksessa ei kuitenkaan ilmoiteta ajoneuvoja koskevaan rekisteriin. Poliisimiehen, tullimiehen tai rajavartiomiehen erityisestä määräyksestä suoritettavassa valvontakatsastuksessa voidaan kuitenkin tarkastaa vain ne kohteet, joiden vuoksi katsastus on määrätty suoritettavaksi.

2. Ajoneuvo on hylättävä valvontakatsastuksessa, jos ajoneuvoa ei voida luotettavasti yksilöidä tai jos lain 4 §:ssä tarkoitetut edellytykset katsastuksen suorittamiselle eivät ole voimassa.

3. Valvontakatsastuksen suorittaminen ei korvaa määräaikaikatsastusta. Jos valvontakatsastukseen määrättylle ajoneuvolle voidaan 5 ja 6 §:n mukaan suorittaa määräaikaikatsastus, ajoneuvon hyväksyminen määräaikaikatsastuksessa korvaa valvontakatsastuksen.

21 §

Ajoneuvon tekninen tienvarsitarkastus

1. Ajoneuvon tekninen tienvarsitarkastus voi sisältää yhden, kaksi tai kaikki seuraavista osista:

a) pysähtyneenä olevan ajoneuvon kunnan silmämääräinen tarkastus;

b) ajoneuvon teknisen kunnan, katsastusten suorittamisen ja muiden säännösten mukaisuuden osoittavien asiakirjojen tarkastus;

c) ajoneuvon teknisen kunnan tarkastus.

2. Edellä 1 momentin c kohdassa tarkoitettuun ajoneuvon teknisen kunnan tarkastukseen sovelletaan mitä Euroopan yhteisössä liikennöivien hyötyajoneuvojen teknisistä tienvarsitarkastuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/30/EY 4 artiklassa säädetään. Tarkastajan on otettava huomioon kuljettajan mahdollisesti esittämä viimeisin määräaikaikatsastusta koskeva asiakirja tai ja äskettäin laadittu teknistä tienvarsitarkastusta koskeva ra-

portti. Jos mainittu asiakirja tai raportti osoittavat, että jokin tarkastettava kohta on tarkastettu kolmen edellisen kuukauden aikana, kyseistä kohtaa ei tarkasteta uudelleen ilman perusteltua syytä.

22 §

Raportti teknisestä tienvarsitarkastuksesta

1. Hyötyajoneuvon kuljettajalle annetaan 21 §:n 1 momentin c kohdassa tarkoitettua ajoneuvon teknisen kunnan tarkastuksesta kirjallinen raportti. Raportista on käytävä ilmi vähintään 21 §:n 2 momentissa mainitun direktiivin I liitteessä luetellut asiat.

2. Ajoneuvohallintokeskus vastaa 1 momentissa tarkoitettua raporttilomakkeen sisällöstä ja siitä, että lomakkeita on teknisten tienvarsitarkastusten suorittajien saatavissa.

23 §

Katsastamattoman tai epäkuntoisen ajoneuvon käytön kieltäminen

1. Jos poliisimies, tullimies tai rajavartiomies on lain 16 §:ssä tai tieliikennelain 96 §:ssä tarkoitettulla tavalla estänyt epäkuntoisen tai katsastamattoman ajoneuvon käytön liikenteessä, hänen on tehtävä rekisteriotteeseen ajokieltoa koskeva merkintä. Viranomaisen haltuunsa ottama rekisteriote tai haltuunsa ottamat rekisterikilvet on toimitettava ajoneuvon omistajan tai haltijan ilmoittamaan katsastustoimipaikkaan, jonka on viipymättä merkittävä ajokielto ajoneuvoja koskevaan rekisteriin tai ilmoitettava siitä Ajoneuvohallintokeskukselle. Hyväksytyin määräaikaikatsastuksen jälkeen rekisteriote ja -kilvet on jälleen luovutettava ajoneuvon omistajalle tai haltijalle. Katsastustoimipaikan on merkittävä ajokielton päättyminen rekisteriotteeseen ja ajoneuvoja koskevaan rekisteriin tai ilmoitettava ajokielton päätymisestä Ajoneuvohallintokeskukselle.

2. Jos ajoneuvon käyttö on estetty 1 momentissa tarkoitettulla tavalla poliisimies, tullimies ja rajavartiomies voi kuitenkin antaa todistuksen, joka oikeuttaa ajoneuvon kuljetamiseen säilytettäväksi tai korjattavaksi lähimpään paikkaan, jossa korjaus voidaan tar-

koituksenmukaisesti suorittaa, ja korjauksen jälkeen uudelleen katsastettavaksi. Todistuksessa on mainittava, minne ja miten ajoneuvon saa kuljettaa sekä kuinka kauan todistus on voimassa.

24 §

Ajokieltoon määrätyn ajoneuvon poistaminen rekisteristä

Jollei viranomaisen 23 §:n 1 momentin nojalla haltuunsa ottamaa rekisteriotetta tai haltuunsa ottamia rekisterikilpiä noudeta katsastustoimipaikalta kuuden kuukauden kuluessa haltuunotosta, menetellään siten kuin [ajoneuvojen rekisteröinnistä annetun asetuksen 17 §:n 1 ja 3 momentissa] säädetään. Jollei katsastustoimipaikalla ole ajoneuvojen rekisteröintitoiminnasta annetun lain (1100/1998) 6 §:ssä tarkoitetun sopimuksen nojalla oikeutta tehdä [mainitun asetuksen 17 §:n 1 momentissa] tarkoitettua rekisteristä poistamista, sen on viipymättä ilmoitettava rekisteristä poistettavasta ajoneuvosta Ajoneuvohallintokeskukselle.

25 §

Teknisiä tienvarsitarkastuksia koskeva tietojen vaihto ja muu yhteistyö

1. Poliisin, tullilaitoksen ja rajavartiolaitoksen on ilmoitettava viipymättä Ajoneuvohallintokeskukselle Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa taikka Ahvenanmaan maakunnassa rekisteröidyn tai käyttöön otetun hyötyajoneuvon vakavista vioista ja puutteista.

2. Ajoneuvohallintokeskus, poliisi, tullilaitos, rajavartiolaitos ja tarkastuksia suorittavat katsastustoimipaikat sopivat keskenään teknisten tienvarsitarkastusten tilastoinnista ja muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta Ajoneuvohallintokeskukselle.

3. Ajoneuvohallintokeskuksen tehtävänä on 21 §:n 2 momentissa mainitun direktiivin 6 artiklassa tarkoitettujen tietojen toimittaminen komissiolle sekä 7 artiklan 1 kohdassa

tarkoitettujen tietojen toimittaminen muille Euroopan unionin jäsenvaltioille.

26 §

Ulkomailla tai Ahvenanmaan maakunnassa suoritettun määräaikaikatsastuksen tunnustaminen

1. Suomi tunnustaa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Ahvenanmaan maakunnassa rekisteröidyille tai käyttöön otetuille ajoneuvoille moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen katsastusta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 96/96/EY, sellaisena kun se on muutettuna komission direktiivillä 1999/52/EY, [2001/9/EY ja 2001/11/EY], mukaisesti ajoneuvon rekisteröinti- tai käyttöönottovaltiossa taikka Ahvenanmaalla suoritettun määräaikaikatsastukset ja niistä annetut todistukset.

2. Suomi tunnustaa valtioissa, jotka ovat sitoutuneet Wienissä 8. päivänä marraskuuta 1968 allekirjoitettavaksi avattua tieliikennettä koskevaa yleissopimusta täydentävään eurooppalaiseen sopimukseen (SopS 32/1986), rekisteröidyille tai käyttöön otetuille ajoneuvoille ajoneuvon rekisteröinti- tai käyttöönottovaltiossa suoritettun mainitussa sopimuksessa ja pyörillä varustettujen ajoneuvojen määräjain toistettavien katsastusten yhdenmukaisten ehtojen hyväksymisestä sekä näiden katsastusten vastavuoroisesta tunnustamisesta tehdyssä sopimuksessa tarkoitettun määräaikaikatsastukset ja kansainväliset katsastustodistukset.

3. Mikäli edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ajoneuvoja ei ole asianmukaisesti määräaikaikatsastettu ajoneuvon rekisteröinti- tai käyttöönottovaltiossa, ajoneuvon käyttö voidaan estää ja ajoneuvo määrätä valvontakatsastukseen siten kuin 23 §:ssä säädetään.

27 §

Rangaistussäännös

Tämän asetuksen rikkomisesta rangaistaan siten kuin laissa säädetään.

28 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä
kuuta 2003.

Määräaikaiskatsastuksen sisältöä koskeva
9 § siinä mainitun direktiivin 2001/9/EY
osalta ja sisäisen valvontajärjestelmän tarkas-
tusta koskeva 12 §:n 5 momentti tulevat
voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

Määräaikaiskatsastuksen sisältöä koskeva
9 § siinä mainitun direktiivin 2001/11/EY
osalta, nopeudenrajoittimien tarkastusta kos-
keva 11 § sekä pakokaasupäästöjen, paineil-
majarrujen, vetokytkimien ja nopeudenrajoit-
timien tarkastuksen suorittajaa koskeva 19 §
siinä mainitun nopeudenrajoittimien tarkas-
tuksen suorittajan osalta tulee voimaan 9 päi-
vänä maaliskuuta 2003.